

**OPĆI KURIKULUM
NOVE ŠKOLE U VUKOVARU**

svibanj 2006.

SURADNICI U IZRADI KURIKULUMA NOVE ŠKOLE

KOORDINACIJSKI TIM

Nansen dijalog centar- Osijek,
Jasenka Pregrad prof. psihologije,
psihoterapeut, supervizor,
Marijana Mitrović dipl. pedagog,
Agencija za odgoj i obrazovanje- podružnica Osijek (Miroslav Klaić,
predstojnik, Ružica Pažin – Ilakovac, viša
savjetnica).

OPĆI KURIKULUM NOVE ŠKOLE

Jasenka Pregrad, prof. psihologije,
psihoterapeut, supervizor,
Marijana Mitrović, dipl. pedagog

LEKTURA

Dina Koprolčec, prof. hrv. jezika i
književnosti

PREDMETNI KURIKULUMI

PREDMETNA NASTAVA
Božena Šustić, dipl. pedagog,
Marija Franjin, prof. hrvatskog jezika i
književnosti,
Miranda Glavaš Kul, prof. hrvatskog
jezika i književnosti,
Slobodanka Moguš, prof. hrvatskog
jezika i književnosti,
Verica Karliček, nastavnica glazbene
kulture,
Marinko Uremović, prof. engleskog i
njemačkog jezika i književnosti,
Klara Bilić Meštrić, prof. engleskog i
njemačkog jezika i književnosti,
Domagoj Hajduković, prof. engleskog
jezika i književnosti,
Jelena Noskov, prof. matematike i fizike,
Svetlana Tomić, prof. matematike i fizike,
Ana Bačić, prof. biologije i kemije,
Ana Vujović, nastavnica biologije i
kemije,
Mirta Bijuković, prof. povijesti i
hrvatskog jezika i književnosti,
Kristina Ferić, prof. povijesti i hrvatskog
jezika i književnosti,
Novica Gajić, prof. geografije

RAZREDNA NASTAVA

Sanja Marković, učiteljica razredne
nastave,
Ana Bilić, prof. razredne nastave,
Smiljana Mihajlović, učiteljica razredne
nastave,
Nada Čačić, učiteljica razredne nastave,
Snežana Markan, učiteljica razredne
nastave,
Svetlana Ivanović, prof. razredne nastave

SADRŽAJ

1. POTREBA ZA NOVOM ŠKOLOM I NOVIM KURIKULUMOM	4
Zaključak	9
2. KURIKULUM NOVE ŠKOLE	10
 2.1. OSNOVNE VRIJEDNOSTI KURIKULUMA NOVE ŠKOLE	12
 2.2. OPERATIVNI CILJEVI KURIKULUMA NOVE ŠKOLE	14
 2.3. NASTAVNI PLAN I PROGRAM	15
Kulturna i duhovna baština zavičaja	16
Poučavanje materinskog jezika/jezika zavičaja	18
 2.4. ORGANIZACIJA NASTAVE	18
 2.5. IZBORNI PREDMETI	19
Kulturna i duhovna baština zavičaja	19
Vjerski sadržaji	19
Nastava informatike	19
 2.6. POSEBNI PROGRAMI	20
Izvannastavne aktivnosti	20
Dopunska nastava i dodatni rad	20
 2.7. SUBJEKTI NASTAVNOG PROCESA	21
Učenici	21
Učitelji/nastavnici u Novoj školi	22
Stručno usavršavanje učitelja	22
Uključenost roditelja u rad škole	23
Uključenost lokalne zajednice	23

3. PREDMETNI KURIKULUMI	25
HRVATSKI JEZIK U PREDMETNOJ NASTAVI	26
HRVATSKI JEZIK U RAZREDNOJ NASTAVI	30
LIKOVNA KULTURA	33
GLAZBENA KULTURA	35
GLAZBENA KULTURA U RAZREDNOJ NASTAVI	38
ENGLESKI JEZIK	41
MATEMATIKA U PREDMETNOJ NASTAVI	46
MATEMATIKA U RAZREDNOJ NASTAVI	49
PRIRODA	51
PRIRODA I DRUŠTVO	53
BIOLOGIJA	55
KEMIJA	57
FIZIKA	59
POVIJEST	61
GEOGRAFIJA	64
TEHNIČKA KULTURA	69
TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA U PREDMETNOJ NASTAVI	71
TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA U PREDMETNOJ NASTAVI	73
SAT RAZREDNOG ODJELA U RAZREDNOJ NASTAVI	75
SAT RAZREDNOG ODJELA U PREDMETNOJ NASTAVI	77
KORELACIJE	79
 LITERATURA	 24

1. POTREBA ZA NOVOM ŠKOLOM I NOVIM KURIKULUMOM

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa predviđelo je da "pripadnici nacionalnih manjina svoje ustavno pravo na odgoj i obrazovanje ostvaruju trima osnovnim modelima i posebnim oblicima školovanja. (web stranice MZOŠ <http://www.mzos.hr>)

1. MODEL A – nastava na jeziku i pismu nacionalnih manjina.
2. MODEL B – dvojezična nastava.
3. MODEL C – njegovanje jezika i kulture.
4. Oblik nastave u kojem se jezik nacionalne manjine uči kao jezik sredine.

Svi modeli i oblici školovanja u redovnom su odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske."

Pripadnici nacionalne manjine sami predlažu i odabiru model i program u skladu s postojećim zakonima i svojim mogućnostima za realizaciju programa.

U reintegriranom području Istočne Hrvatske, a posebno u Vukovaru nastava je za srpsku nacionalnu manjinu organizirana po modelu A (nastava na jeziku i pismu nacionalnih manjina), a za ostale nacionalne manjine (rusinsku, ukrajinsku, mađarsku i slovačku) odvija se po modelu C. Iako su u početku djeca u odjelima i na hrvatskom i na srpskom jeziku i pismu pohađala nastavu u istim školskim zgradama i istim smjenama, polako su ih, zbog organizacije nastave (a po izjavama roditelja i zbog prevencije sukoba) podijelili u odvojene smjene, ili čak u odvojene zgrade. Situacija je stoga sljedeća: u tri od sedam osnovnih škola u gradu Vukovaru, djeca u oba programa (na hrvatskom i srpskom jeziku) pohađaju nastavu u istoj školskoj zgradi, ali u suprotnim smjenama. U tri škole nastava je organizirana isključivo na hrvatskom, a u jednoj školi na srpskom jeziku i pismu.

Premda je ovakvo rješenje u skladu s Erdutskim sporazumom od 12. studenog 1995. i premda ono prati političke interese i interes nekih žitelja ovoga kraja iz vremena sporazuma, postoji značajan korpus žitelja i roditelja svih nacionalnosti koji nisu upoznati s modelima školovanja nacionalnih manjina koje predviđa Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, niti s načinima ostvarivanja takvih modela.

U neposrednom kontaktu s roditeljima školske djece, a tijekom provedbi različitih programa (1999. i 2000.) izgradnje mira u reintegriranim područjima Republike Hrvatske kod mnogih je uočeno nezadovoljstvo organizacijom osnovnoškolskog obrazovanja djece po Modelu A. U tekstu vanjske neovisne evaluacije Projekta "Izgradnja mira" Centra za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka (2000.) navodi se u preporukama i zaključcima: " Sudionici fokus grupe bili su gotovo jednoglasni, bez obzira na njihovo etničko porijeklo, u izricanju mišljenja da trenutačna situacija oko podijeljenih škola vodi u getoizaciju, te se preporuča inicirati raspravu na ovu temu u hrvatskoj i srpskoj zajednici u području".

U znanstvenom istraživanju *Stavovi o školovanju u Vukovaru* provedenom u listopadu 2001. godine, koje je bilo dio zajedničkog projekta Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Društva za psihološku pomoć iz Zagreba i Centra za ljudska prava Sveučilišta u Berkeleyu (SAD), nađeno je da je škola jedan od ključnih indikatora etničke podijeljenosti zajednice, ali i faktor koji može pridonijeti promjeni stanja (Čorkalo i Ajduković, 2003). U istraživanju je ispitano što učenici, njihovi roditelji i nastavnici hrvatske i srpske nacionalnosti misle općenito o obrazovanju, o školovanju u Vukovaru, koliko je dobro ili nije dobro što se hrvatska i srpska djeca školju odvojeno, što misle o socijalnoj integraciji etničkih zajednica u

Vukovaru, o vjerskoj poduci u školama i multikulturalnosti. Sudjelovalo je 718 učenika i učenica osnovnih i srednjih škola u Vukovaru, 953 njihova roditelja i 113 nastavnika. Utvrđeno je da djeca u nastavi na oba jezika manje od svojih roditelja i nastavnika podržavaju zajedničko školovanje, ali i socijalnu integraciju, što pokazuje štetne psihološke posljedice odvojenog školovanja na djecu. Autori su istaknuli da, ne dovodeći u pitanje pravo manjina na prosvjetnu autonomiju, sadašnjom organizacijom školovanja u Vukovaru nastaje potpuno etničko odijeljivanje djece, čime je smanjen temeljni socijalno-psihološki uvjet za normalizaciju odnosa između grupa u sukobu - kontakt. Odrasli su svjesni psihološki loših učinaka odvojenog školovanja u etnički podijeljenoj sredini, što pokazuje činjenica da su njihovi stavovi prema školskoj integraciji značajno pozitivniji od dječjih. To ostavlja prostora za uređenje školstva u reintegriranom području Istočne Hrvatske na način koji će omogućiti njegovanje etničkih i kulturnih specifičnosti svake zajednice, ali ne i onemogućiti kontakt među djecom u sredini koja je za njih najprirodnija. To je moguće ostvariti osiguravanjem mogućnosti izbora, stvaranjem uvjeta djeci da razvijaju svoje individualne potencijale i stječu svijest o svojoj vrijednosti kao pojedincima. Pojedinac koji ima pravo na izbor može uz svijest o vlastitoj etničkoj pripadnosti razviti i inkluzivni identitet multikulturalne zajednice u kojoj živi. Istraživanje je jasno pokazalo da je svim sudionicima obrazovanje vrlo važna vrijednost i da ga cijene.

Slijedom ovih rezultata i postojećeg nezadovoljstva koje se periodično iskazivalo u različitim nesuglasicama i napetostima u školama u reintegriranim područjima, a slijedeći odredbe Deklaracije o dječjim pravima UN-a iz 1989., Vijeće za djecu RH, tadašnji Državni zavod za zaštitu materinstva, mlađeži i obitelji, Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Društvo za psihološku pomoć organizirali su 29. i 30. svibnja 2003. u Vukovaru stručni skup pod naslovom *Potrebe djece u Vukovaru: jesu li asimilacija i segregacija jedina rješenja?* Na skupu je pokazano da je odvojeno školovanje ostavilo na djecu najdublji trag: za razliku od svojih roditelja i nastavnika, djeca iskazuju najveću spremnost na diskriminaciju pripadnika druge grupe. To jasno pokazuje da segregirani način školovanja, pri kojemu djeca ne mogu doći u kontakt u okolini koja im je najprirodnija – školi – ima dalekosežne posljedice za proces socijalne rekonstrukcije: djeca nemaju iskustvo nepodijeljenog grada, odrasli ih ne potiču na kontakt i druženje izvan školskih okvira. Vrlo je lako, stoga, predvidjeti da prodljivanje takvoga stanja vodi posvemašnjoj etničkoj podijeljenosti Vukovara: djeca odrastaju odvojeno i nemaju prigodu naučiti drugačije. Neovisno o etničkoj pripadnosti, na skupu se na prvom mjestu po važnosti pokazala potreba za kvalitetnom, a ne etnički ekskluzivnom školom. Stoga je skup kao optimalni model škole u zaključku preporučio sljedeće: škola s kvalitetnim i stručnim nastavnim kadrom i drugim stručnjacima (psihologima, pedagozima), dobrom opremljenosću i raznolikim izbornim i izvannastavnim sadržajima koji će djeci omogućiti korisno i sadržajno provođenje vremena, neopterećeno etničkim granicama. Takva škola svakako treba sadržavati programe koji će omogućiti djeci pripadnicima manjina da zadovolje svoje specifične potrebe za izobrazbom na materinskom jeziku i pismu, bez dodatnog nastavnog opterećenja. Djeca i roditelji su posebno istaknuli potrebu rasterećivanja nastavnog plana i programa (Ajudković i Čorkalo, 2003).

Nansen dijalog centar, nevladina i neprofitna organizacija (vidi o organizaciji u privitku) provodila je od 2001. godine cijeli niz projekata na tragu izgradnje mostova **među nepremošćenim razlikama** u ovom području koje su posljedica ratnih zbivanja (na planu suradnje mladih različitih nacionalnosti, suradnje medija, kulturnih aktivnosti, edukacije za nenasilno rješavanja sukoba i sl.), te se kao logičan nastavak njenih aktivnosti nametnula tema organizacije obvezatnog školovanja u reintegriranom području Podunavlja.

Projektni prijedlog "Nova škola" izrađen je 2003. godine, a dobio je financijsku potporu Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške, Ministarstva vanjskih poslova Republike Italije – Centro di servizi e di documentazione per la cooperazione economica internazionale – INFORMEST, Delegacije Europske Komisije u Republici Hrvatskoj, Centra za ljudska prava, Sveučilište Kalifornia, Berkeley; te Ministarstva znanosti obrazovanja i športa Republike Hrvatske. Sastoje od nekoliko faza. Te su: 1. priprema i operacionalizacija projekta, te okupljanje suradničkih ustanova i stručnjaka, 2. okupljanje učitelja osnovnih škola iz ovog područja koji su motivirani sudjelovati u izgradnji koncepcije Nove škole te njihovo stručno usavršavanje, 3. ispitivanje stavova, mišljenja i potreba roditelja osnovnoškolske djece grada Vukovara i njihovo angažiranje na razvoju koncepcije Nove škole, 4. izrada kurikuluma Nove škole, 5. dobivanje suglasnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i osnivanje Nove škole u Vukovaru, te primjena znanja, procedura, metodologije i vrijednosti Nove škole i u ostalim školama u kojima rade učitelji uključeni u projekt. (Detaljniji opis projekta nalazi se u pritiku.)

Projekt Nova škola osim donatora i institucija koje oni predstavljaju dobio je razumijevanje i podršku Zavoda za školstvo Republike Hrvatske, Podružnice Osijek.

Nansen dijalog centar proveo je anketiranje krajem 2004. i početkom 2005. godine metodom "od vrata do vrata" (door to door) na uzorku od 256 obitelji u Vukovaru koje imaju osnovnoškolsku djecu. Ovaj uzorak čini 14,6% svih roditelja osnovnoškolske djece u Vukovaru. U uzorku je 50% roditelja hrvatske, 32,4% srpske, 3,12% ostalih nacionalnosti, te 14,46% neizjašnjениh, dok je, po popisu stanovništva sastav stanovništva Grada Vukovara 57,46% Hrvata, 32,88% Srba i 9,65% ostalih (izvor: službene stranice grada Vukovara www.vukovar.hr). Tako se i obimom uzorka i njegovom nacionalnom strukturon uzorak može smatrati reprezentativnim.

Istraživanje je pokazalo da roditelji takav model obrazovanja ne smatraju zadovoljavajućim za svoju djecu i za proces socijalne rekonstrukcije zajednica u kojima žive: 71,4% svih roditelja u Vukovaru, bez obzira na nacionalnost nezadovoljno je načinom na koji je uređeno pitanje školstva za pripadnike nacionalnih manjina u Vukovaru, 22,8% je zadovoljno, 5,8% nema određen stav po ovom pitanju, a njih 26,2% nije dalo odgovor.

Nadalje, istraživanje je pokazalo da je 14,5% roditelja čulo za modele, ali ne znaju točno kakvi su, 1,2% ¹zna točno što modeli predviđaju, 40,2% roditelja ne poznaje modele, dok 44% roditelja nije dalo odgovor na ovo pitanje u vođenom intervjuu, pa se može prepostaviti da ih dio njih ne poznaje. Tako se postavlja pitanje čije interese su pregovarači zastupali pri oblikovanju odredbi o obrazovanju Erdutskog sporazuma.

Ovi podaci također ukazuju na potrebu da se roditelji informiraju o mogućnostima koje zakoni i uredbe Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa predviđaju, te da se deset godina nakon potpisivanja Erdutskog sporazuma sustavnije ispitaju sadašnje potrebe prethodno informiranih roditelja i njihova procjena što je u najboljem interesu njihove djece.

Na pitanje **upisa djeteta u zajednički razred:** 81,25% roditelja pozitivno se izjašjava na upit o upisu djece u zajedničke (nacionalno miješane) razrede, 4,3% ih je neodlučno, dok njih 10,15% ne bi upisali djecu u nacionalno miješane razrede (hrvatsko-srpske).

¹ Uspoređujući ispitnike po nacionalnoj pripadnosti, zanimljivo je da su jedina 3 ispitnici koji znaju točno na što se koji model školovanja odnosi hrvatske nacionalnosti (i to, dvoje od njih nastavnici OŠ).

Roditelji govore i o potrebi da se uvedu sadržaji koji omogućavaju djeci bolje upoznavanje kultura, jezika, tradicija i vrijednosti svih žitelja zavičaja (premda se istovremeno brinu i o preopterećenosti učenika) (64,8% podržava mogućnost; 20% podržava ali da ne dođe do opterećenja, dok 7,4% posto ovakve sadržaje smatraju neprihvatljivima).

Naime, odlučivši živjeti u tim prostorima, roditelji skrbe za budućnost sredine u kojoj će rasti i živjeti njihova djeca, pa je potreba za poznavanjem i suradnjom među žiteljima različitih nacionalnosti, vjeroispovijesti, kulturnih okvira i tradicija prirodna potreba za ostvarenjem suvremene zajednice koja živi ZAJEDNO i koja poštuje razlike i čini ih kreativnim potencijalom zajednice (suvremena sociologija to naziva društvenim kapitalom), umjesto da ih razlike čine podijeljenima, pa da žive u PODIJELJENOJ ZAJEDNICI što je contradictio in adjecto. Živjeti u multikulturalnoj sredini koja je podijeljena svojim razlikama još od predškolskog uzrasta anakrono je u odnosu na tendencije europske i svjetske integracije koje su jedan od strateških ciljeva razvoja naše zemlje. Očito je da značajan postotak žitelja ovoga kraja želi biti dijelom suvremenog svijeta i želi sudjelovati u pokušajima da se pronađu kreativniji i inkluzivniji načini zajedničkog življenja u zajednici koja još uvijek trpi posljedice ratnih trauma kako na osobnom psihološkom tkivu, tako i na društvenom.

Dakle, potrebu za novom školom (koja nije samo nova po drugačijoj organizaciji pohađanja nastave nego je nova i po odnosima koje uspostavljaju njeni neposredni činioci – nastavnici, učenici i roditelji, te po obimu gradiva, a posebno načinu na koji se ono usvaja) treba vidjeti u svjetlu suvremenih potreba žitelja 21. stoljeća i kao dio procesa promjene jedne zajednice od doba ratnog sukoba ka dobu mira i suradnje. Potrebu da se pronalaze novi načini zajedničkog življenja koji pokušavaju često korišten pojam "suživota" (koji u primjeru osnovnih škola predstavlja paralelno suživljenje i pasivno pristajanje na takvo rješenje) promijeniti u ideju socijalne rekonstrukcije zajednice, koja naglašava potencijalno aktivnu poziciju članova zajednice koji je rekonstruiraju živeći u njoj na način da slijedeći vlastite potrebe pokreću socijalne akcije u najboljoj tradiciji civilnoga demokratskoga društva.

Ovakva inicijativa želi poštovati cjelokupno povijesno, kulturno, nacionalno i osobno životno iskustvo svih žitelja ovog područja (što se jasno vidi iz mnogih odgovora anketiranih roditelja). Potreba nove škole nije potreba da se negiraju, zaborave, omalovaže nepravde i traume koje su se dogodile u posljednjem (ili bilo kojem drugom) ratu i sukobu na ovim prostorima, niti nacionalne, jezične, kulturne i religijske razlike i baštine, nego je pokušaj da se pronađe nov i suvremen način poštivanja ovih razlika i povijesnih činjenica na način koji će omogućavati zajednički život koji oslobođa i koristi sve potencijale zajednice za njenu dobrobit i dobrobit zemlje čiji je dio. Sukladno tome i poštujući činjenicu da učenici Nove škole rastu i žive u multikulturalnoj i multijezičnoj sredini, nastava u Novoj školi odvijat će se na hrvatskom jeziku i pismu jer je to jezik države u kojoj se škola nalazi, a učenici, roditelji i nastavnici u međusobnoj komunikaciji koristit će i druge jezike i pisma, jer je to odraz karakteristika ove specifične lokalne zajednice u kojoj žive i preduvjet je međusobnog razumijevanja i prihvatanja.

U razvijenim zemljama, koje su osigurale zadovoljavanje bazičnih potreba stanovništva, glavnim razvojnim ciljevima drži se zadovoljavanje tzv. viših potreba, tj. potreba za kvalitetnim odnosima s drugim ljudima i zadovoljenje motiva za samostvarenjem" (Sirgy, 1986. prema citiranom izvorniku, str. 18), i dalje "U izvješću UNESCO-vog Međunarodnog povjerenstva za razvoj obrazovanja za 21. stoljeće ključne su ospozobljenosti nazvane "potpornjima obrazovanja". Prema spomenutom izvješću tijekom života pojedinac mora "učiti znati", "učiti učiti", "učiti živjeti u zajednici" i "učiti biti" (Delors i sur, 1996, 1998. str. 19). Učiti živjeti zajedno je glavni cilj odgoja. On se sastoji od usvajanja vrijednosti tolerancije

razlika, vrijednosti multikulturalizma, vještine nenasilnog rješavanja sukoba, u razumijevanju drugih, vještini zajedničkog djelovanja itd. Taj cilj odgoja postaje sve važniji zbog sve veće međuzavisnosti među pojedincima i skupinama i sve veće razorne moći sredstava uništavanja. Ta se osposobljenost postiže upoznavanjem (otkrivanjem) drugih, povećanjem razumijevanja razlika među pojedincima i skupinama te stjecanjem vještina zajedničkog djelovanja u ostvarivanju zajedničkih ciljeva." (str. 20)

Civilna inicijativa Nansen dijalog centra koja ujedinjuje potrebe određenog broja žitelja ove regije u potpunosti je u skladu s razvojnim tendencijama i smjernicama UNESCO-a, Vijeća Europe te hrvatskih strateških ciljeva razvoja odgoja i obrazovanja, a posebno na putu priključenja Europskoj uniji i u tom svjetlu je treba promatrati.

Ciljevi projekta Nova škola na tragu su Strateških ciljeva i programa razvoja odgoja i obrazovanja u RH na način da: mijenjaju sadržaj učenja i podupiru prijelaz s modela faktografske nastave prema aktivnom učenju; poboljšavaju znanje, vještine i radne uvjete nastavnog osoblja kako bi bili nositelji promjena u svojim školama i učionicama; usklađuju propise i programe sustava odgoja i obrazovanja sa zahtjevima Europske unije, a uvođenjem roditelja kao važnog i aktivnog čimbenika u upravljanju odgojem i obrazovanjem (u svim fazama, od konceptualizacije škole i kurikuluma do upravljanja školom) pridonosi jačanju načina upravljanja odgojem i obrazovanjem te stvaranjem sustavnog pristupa stručnom usavršavanju i praćenju procesa i rezultata rada od strane školskog vodstva.

Uvidom u četiri programska prioriteta Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa u poboljšanju odgoja i obrazovanja (1. Stvaranje «Škola znanja»; 2. Poboljšanje upravljanja i rukovođenja; 3. Jačanje nadzora i vrednovanja; 4. Podupiranje regionalnog razvoja i inovativnosti), postaje razvidno kako projekt Nova škola pokreće poboljšanja upravo u smjeru tih prioriteta na način da (1) prikuplja povratne informacije o rezultatima i postignućima postojećih rješenja i predlaže nova, da dvogodišnjom pripremom učitelja na planu građenja odnosa i komunikacijskih vještina, suradnje s roditeljima, novih nastavnih metoda usmjerениh na učenika i korisna znanja, te na izradi kurikuluma (poštujući Hrvatski nacionalni obrazovni standard koji je prošao eksperimentalnu primjenu u 49 osnovnih škola u RH) i vlastita iskustva i znanja u radu s učenicima kojima je kurikulum namijenjen podiže razinu učiteljskih kompetencija za suvremeno obrazovanje, da (2) škola pravovremeno i učinkovito ne samo odgovara na potrebe i zahtjeve roditelja i učenika, nego i zajedno s njima sadržajno osmišljava i želi organizirati nastavu koja, poštujući postojeće zakone i propise koji reguliraju područje odgoja i obrazovanja, osmišljava oblike koji zadovoljavaju njihove potrebe i zahtjeve, da (3) uspostavlja takvu vrstu suradnje roditelja, učitelja i institucija zaduženih za obrazovanje koja nije samo vid nadzora i vrednovanja odgojno obrazovnog rada, nego omogućuje i kreiranje sadržaja i načina provedbe, čime se za još jedan korak približava tradiciji oblikovanja kurikularne nastave usmjerene na potrebe zajednice, roditelja i učenika, te da (4) uspostavlja ravnotežu između centralnog upravljanja i lokalnih te regionalnih inicijativa na inovativan način, čime pridonosi razvoju sustava odgoja i obrazovanja.

Dakle, ova inicijativa Nansen dijalog centra upravo predstavlja rješenje kreirano na lokalnoj i regionalnoj razini uz prihvatanje odgovornosti za njenu realizaciju kroz osiguranje financijskih i materijalnih sredstava u pripremi programa Nova škola, zatim u suradnji s lokalnim obrazovnim i samoupravnim institucijama, kroz korištenje ljudskih i materijalnih resursa u zajednici, s ciljem da se ostvari jednosmjenski rad koji će proširiti usluge na obitelji i učenike putem izbornih i neformalnih aktivnosti u regiji koja u tom pogledu stagnira.

Inicijatori Nove škole u skladu s ovim prioritetnim ciljevima poboljšanja odgoja i obrazovanja očekuju da Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa i lokalna uprava osiguraju sredstva koja uobičajeno osiguravaju za rad osnovne škole (poštujući postojeće normative i standarde). Za sve aktivnosti koje izlaze iz postojećih okvira Nacionalnog nastavnog plana i programa osnovne škole ili izvan uobičajene razine materijalnih i drugih troškova za dodatne aktivnosti ili načine organiziranja nastave u skladu s novom metodikom rada, na osiguranju dodatnih sredstava angažirat će se inicijatori. (Nansen dijalog centar zajedno s roditeljima)

Zaključak

U zaključku obrazloženja možemo sažeti kako je slijedom na različite načine pokazanih potreba određenog i značajnog broja žitelja hrvatskog Podunavlja Nansen dijalog centar pokrenuo projekt ispitivanja potreba vezanih za način organiziranja i provedbe osnovnog obrazovanja u regiji te organizirao sve pripremne radnje na podizanju razine kompetencija učitelja i uključio zainteresirane roditelje u osmišljavanje Nove škole i njenog kurikuluma.

Uz pomoć i podršku Nansen dijalog centra i Zavoda za školstvo RH, Podružnica Osijek, učitelji su, zajedno s roditeljima i drugim stručnjacima u lokalnoj zajednici i u zemlji izradili novi kurikulum (poštujući sve postojeće propise, strategije razvoja i poboljšanja odgoja i obrazovanja, te kataloge znanja i Eksperimentalni nastavni plan i program za osnovnu školu 2005./06. (HNOS).

Stoga, Nansen dijalog centar traži suglasnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa na ovaj kurikulum Nove škole i suglasnost Ministarstva i lokalne uprave na osnivanje Nove škole, te podršku lokalne uprave u realizaciji njenog osnivanja.

2. KURIKULUM NOVE ŠKOLE

Načela kurikuluma predstavljaju osnovna vrijednosna uporišta na kojima se zasniva kurikulum i njegova realizacija u nastavi. Načela daju osnovne smjernice za programiranje, izvođenje i evaluaciju nastave, odnosno ocrtavaju vrijednosni okvir koji osigurava koherenciju svih osnovnih elemenata kurikuluma i ostvarivanje svih kurikulumom planiranih ciljeva. Kurikulum Nove škole slijedi sva osnovna načela kurikularne nastave i nastaje u aktivnoj suradnji stručnih ljudi iz škola (učitelja, nastavnika, pedagoga, defektologa i psihologa) kao i stručnih suradnika - savjetnika Zavoda za školstvo RH- Podružnica Osijek.

Primjerom ćemo potkrijepiti proces nastajanja kurikuluma Nove škole i poštivanje načela stvaranja kurikuluma:

1. uravnoteženost – u proljeće su 2005. godine u Projektu okupljeni učitelji podijeljeni u radne skupine po obrazovnim područjima i predmetima. U grupama su predmetnih nastavnika sudjelovali i stručnjaci iz regionalnog Zavoda za školstvo kao savjetnici za pojedina područja, slijedeći elemente HNOS-a, pristupili su izradi predmetnih kurikuluma poštivajući princip uravnoteženosti između znanja, vještina i vrijednosti u definiranju ciljeva odgoja i obrazovanja za njihovo područje i predmet. U ovom su uravnoteženju osnovnih kurikularnih ciljeva sudjelovali i roditelji koji su se pridružili realizaciji projekta Nova škola, sukladno njihovim kompetencijama i motivaciji. U prilogu ovog Općeg kurikuluma Nove škole nalaze se nacrti svih predmetnih kurikuluma od prvog do osmog razreda osnovne škole, te se uvidom u njih može ustanoviti da su sva odgojno-obrazovna područja zastupljena i usuglašena s HNOS-om.

2. koherentnost i kontinuitet – usklađenost i povezanost pojedinih predmetnih kurikuluma osigurana je tako da su učitelji na jednodnevnom seminaru razrađivali građu na način da su sadržaje pojedinih predmeta raščlanili, a zatim su usklađivali sadržaje pojedinih predmeta i područja te vrijeme njihovih realizacija. Kada su prijedlozi operativnih kurikuluma bili gotovi još se jednom provjeravala njihova vertikalna i horizontalna usklađenost i povezanost.

3. otvorenost – učitelji, koji su izrađivali predmetne kurikulume, su bili u aktivnoj i kreativnoj prednosti jer su sami kreirali način poučavanja svoga predmeta poštujući elemente HNOS-a. Na taj način princip učiteljeve slobode u kreiranju metoda i oblika realizacije sadržaja usmjerenih na odgojno-obrazovne ciljeve obuhvatio je i slobodu u izboru najpogodnijeg vremena realizacije i uzajamnih korelacija sadržaja. U izradu krikuluma uključeni su roditelji koji su izrazili svoje potrebe i ideje vezano za korisne sadržaje i omjer teorijskog i praktičnog rada te primjene znanja u pojedinim predmetima. Osigurat ćemo što veću uključenost učenika i roditelja u stvaranje kurikuluma jer obrazovanje treba odgovarati potrebama učenika i roditelja u vremenu velikih društvenih i gospodarskih promjena u Europi i svijetu, te omogućiti razvoj sposobnosti, znanja i kompetencija učenika za uspješno uključivanje u svijet rada i samostalnog života.

4. fleksibilnost – kurikulum Nove škole je fleksibilan, jer je već pri izradi ostvarena suradnja s roditeljima učenika, ispitani su i u njegovoj izradi uvaženi stavovi 255 učenika osmog razreda u deset škola na području Vukovarsko-srijemske i Osječko-baranjske županije o zadovoljstvu školom, nastavnim programom i nastavom, odnosima koji u školi vladaju te o ocjenjivanju. Ovakvom je suradnjom ostvarena idea da učenici i roditelji sudjeluju u predlaganju promjena u školi, izraze svoje potrebe i interese i progovore o svojim

mogućnostima i (ne)zadovoljstvu dosadašnjim sustavom, nastavnim planom i programom te odnosima u školi. Većim ćemo brojem sadržaja po izboru samih učenika u okviru nastavnih predmeta i područja, te u skladu s njihovim potrebama i interesima, zadovoljiti različite potrebe i sposobnosti učenika te osigurati razvoj kompetencija sukladno njihovim životnim potrebama. Nova će škola i nadalje, kao što je u prethodnim fazama razvoja Projekta, dosljedno uključivati učitelje u aktivno kreiranje odgojno–obrazovnog rada. Oni će kontinuirano evaluirati i preispitivati programe, kvalitetu nastave, odnose u školi u suradnji s roditeljima i drugim čimbenicima u lokalnoj zajednici te tako osiguravati stalnu prilagodbu i poboljšanja u najboljem interesu odgoja i obrazovanja djece. Time će se osigurati fleksibilnost ali i viša razina odgovornosti, kreativnosti i suradnje svih čimbenika u planiranju i izvedbi odgojno–obrazovnog rada.

5. interkulturnost – načelo koje označava da kurikulum reflektira i poštuje multikulturalnu strukturu hrvatskog društva i strukturu društva u kojem učenici žive, odnosno bikulturalnost kao način života učenika i okoline.

Interkulturno se obrazovanje nalazi u osnovi Nove škole jer proizlazi iz potreba lokalne zajednice i hrvatskoga društva koje razvija demokratske odnose i teži europskim integracijama. Interkulturno je obrazovanje temelj izgradnje snošljivosti i humanih međuljudskih odnosa. Kurikulum Nove škole nalazi također uporište za načelo interkulturnosti u vrijednostima definiranim u socijalizirajućim i odgojnim aspektima HNOS-a.

6. inkluzivnost – inkluzivnost i interkulturnost bitne su vrijednosti i značajke Nove škole. Ostvaruju se slobodnim upisom učenika različitog etničkog podrijetla, različitih vjeroispovijesti, političkih uvjerenja, kroz multietničnost učitelja i drugog školskog osoblja, dosljednom primjenom načela inkluzivnosti i interkulturnosti u predmetnim kurikulumima, a posebno u predmetima Kulturna i duhovna baština zavičaja, Jezici zavičaja, te izvannastavnim aktivnostima, a također suradnjom s roditeljima na osmišljavanju programa i u radu Nove škole. Nova će se škola povezivati partnerstvom s lokalnom zajednicom u osmišljavanju i provedbi za Školu i zajednicu zanimljivih i važnih projekata, akcija i ostvarivati suradnju s vladinim i nevladnim organizacijama. Pri tome će Škola uvažavati odgojno–obrazovne interese različitih skupina: nacionalnih manjina, žena, religijskih zajednica i drugih socijalnih skupina, a napose one čiji članovi jesu učenici, roditelji i djelatnici škole. Tolerancija, suradnja, osobna odgovornost i odgovornost za odnose, zaštita dječjih i ljudskih prava, nenasilno rješavanje sukoba i jednakost pristupa bez obzira na spol, ekonomski, etnička, religijska i ostala društvena obilježja pojedinaca, kao i drugi odgojno–obrazovni ciljevi definirani HNOS–om bit će u fokusu nekih izbornih predmeta u svim razredima i u izvannastavnim aktivnostima, te će se o njima dosljedno voditi briga u kurikulumima svih nastavnih predmeta.

7. učeniku usmjeren pristup – ovo se načelo u Novoj školi osobito ostvaruje na tri razine. Prva je suradnja s roditeljima tijekom izrade predmetnih kurikulumi, čime će se osigurati bolji uvid u potrebe djece i određivanje sadržaja, metoda i oblika nastavnoga rada koji su važni i korisni za učenike. Druga je razina suodlučivanje učenika o metodama i oblicima rada na realizaciji planiranih sadržaja u pripremi i tijekom izvođenja nastave (projekti, istraživanja, terenska nastava, izleti i sl.), te aktivno sudjelovanje u vrednovanju i procjenjivanju osobnih i skupnih rezultata. Planirana je kvartalna evaluacija upitnicima za učenike i roditelje o karakteristikama nastave: razumljivost, zanimljivost, korisnost, stupanj uključenosti i sl. Treća razina ostvarivanja načela usmjerenosti na učenika su Zajednice

učenja za permanentno stručno usavršavanje učitelja. Zajednice su učenja za učitelje osnovane od početka Projekta 2004. godine, a održavale su se svaka dva tjedna. Učitelji su na tim stručnim susretima osmišljavali daljnji tijek Projekta, razmjenjivali iskustva i usavršavali svoje učiteljske kompetencije usvajanjem novih znanja, vještina, stavova i vrijednosti kojima će osigurati realizaciju načela učeniku usmjerenog pristupa i drugih karakteristika kurikularne nastave.

2.1. OSNOVNE VRIJEDNOSTI KURIKULUMA NOVE ŠKOLE

Hrvatski nacionalni obrazovni standard uključuje sadržaje kojima će se u učenika razvijati općeljudske vrijednosti.

1. dostojanstvo ljudske osobe – prava i dužnosti čovjeka,
2. temeljne slobode,
3. demokracija,
4. blagostanje,
5. mir i neprihvaćanje nasilja kao cilja i sredstva,
6. poštovanje drugih,
7. solidarnost,
8. ravnomjerni razvoj,
9. jednakost mogućnosti,
10. priznavanje etičkih normi,
11. čuvanje okoliša,
12. osobna i društvena odgovornost.

Navedene su vrijednosti smjernice za odgojno-obrazovne i socijalizirajuće ciljeve. Škola je, dakle, dužna osigurati razvoj učenika na svim razinama: intelektualnoj, tjelesnoj, društvenoj, moralnoj, duhovnoj (*Zakon o osnovnom školstvu čl.2*), a iz toga proizlaze i ovi odgojni ciljevi škole koji se mogu svesti na sljedeće kategorije:

1. promicanje općih vrijednosti kao što su čistoća, urednost, pristojnost/obazrivost, sposobnost vladanja sobom (odgoda zadovoljenja, čekanje na red, naizmjeničnost interakcije, prepoznavanje vlastitih emocija i regulacija emocija poput vještine svladavanja straha, srdžbe, miroljubivosti i sl.)
2. razvijanje osobne odgovornosti za vlastito zdravlje
3. razvijanje samopoštovanja i poštovanja drugih (empatija, simpatija, pomaganje, prijateljstvo, suradnja, altruizam, poštenje, plemenitost, samosvijest, asertivnost, pozitivno samopoimanje)
4. razvijanje poštovanja života kao najveće vrijednosti
5. promicanje razumijevanja i poštivanja drugih i drugačijih (tolerancija i poštivanje različitosti – dobne, jezične, vjerske, svjetonazorske, nacionalne, rasne, socijalne, spolne)
6. promicanje jednakovrijednosti i ravnopravnosti spolova
7. promicanje vrijednosti rada, osobiti naglasak na vrijednost truda, zalaganja i rezultata rada
8. razvijanje poduzetničkog duha
9. promicanje ljubavi i ponosa prema obitelji
10. promicanje ljubavi i ponosa prema zavičaju i domovini

11. njegovanje, čuvanje i promicanje kulturne baštine kao dijela nacionalnog i kulturnog identiteta, te osvješćivanje vrijednosti kulturne baštine u globalizacijskim procesima
12. poznavanje vlastitih korijena te poznavanje i poštivanje drugih kultura i duhovnih vrijednosti različitih civilizacija (kao potrebna protuteža globalizaciji)
13. poznavanje vlastite religije kao i drugih religija i njihovih različitosti unutar duhovne baštine suvremenog svijeta
14. poticanje čuđenja, znatiželje i zadivljenosti za prirodu i svijet
15. razvijanje ekološke svijesti
16. razvijanje sposobnosti prosuđivanja, razmišljanja, promatranja i samostalnog djelovanja (osobito sposobnosti kritičke prosudbe različitih ponuda suvremenog svijeta)
17. promicanje osjećaja za lijepo i za duhovnu dimenziju postojanja
18. razvijanje osjećaja za osobnu odgovornost (koja uključuje samosvijest, sposobnost zastupanja sebe i slobodu i odgovornost za izbor)
19. razvijanje međusobne solidarnosti
20. razvijanje sposobnosti samoodgoja
21. razvijanje sposobnosti i talenata svake osobe sukladno njezinoj prirodi
22. razvijanje sposobnosti za društveni angažman, tj. za aktivno i odgovorno sudjelovanje u životu društva

Osim navedenih općih vrijednosti odgojni sadržaji i njihovo povezivanje s obrazovnim temama unutar raznih predmeta (hrvatski jezik, povijest, geografija, priroda i društvo) trebali bi podupirati izgradnju nacionalnoga identiteta učenika. Učeći o svojim korijenima i poštivanju svoje zemlje učenici će moći i odrediti svoje mjesto u svijetu, cijeniti svoj jezik i narod uz poznavanje i poštivanje tuđih.

Prenošenje i prihvaćanje temeljnih općeljudskih vrijednosti, koje su preduvjet i temelj kvalitetnoga života, ostvaruje se unutar odgojnog procesa. Razumijevajući kako u postizanju odgojnih ciljeva nije dostatno učiniti promjene samo na razini sadržaja školskih programa, već je potrebno i mijenjati načine poučavanja te načine življjenja unutar školskog prostora Nova škola vidi važnim slijedeće zadaće učitelja:

- Stvaranje pozitivnog emocionalnog razrednog ozračja koje će učeniku pružati osjećaj sigurnosti, neugroženosti, međusobnog poštivanja.
- Osvješćivanje i primjenjivanje društveno poželjnih normi ponašanja. To se postiže u svakodnevnom ophođenju, odnosu između učitelja i učenika, učenika međusobno, svih zaposlenika škole međusobno, u postavljanju jasnih pravila ponašanja i preuzimanju odgovornosti i posljedica za njihovo nepoštivanje, u organiziranju neposrednog učenikovog okruženja na konkretnim zadacima brige za druge, stvaranja i održavanja priateljstva i pružanja pomoći, u aktivnostima i akcijama razreda kao cjeline, projektima, terenskom radu i povezivanju s neposrednom društvenom okolinom.
- Poučavanje koje nije u suprotnosti s onim što se želi poučiti. Svojim uzorom nastavnici će, naime, na najbolji način omogućiti učenicima prihvaćanje i življjenje tih vrijednosti.
- Poticanje učeničke radoznalosti i kritičkog duha.
- Poučavanje koje se ne temelji samo na riječima, već takvo poučavanje koje daje i stvara prostore za življjenje određenih pozitivnih iskustava. Učenicima već tijekom njihova odgoja i obrazovanja treba omogućiti ona iskustva koja se kasnije traže u životu odraslih: iskustvo odgovornosti, pravednosti, solidarnosti, odlučivanja, dosljednosti i suradnje; sposobnosti prosuđivanja, razmišljanja, promatranja i samostalnoga djelovanja; otkrivanja vlastitih talenata, prihvaćanja drugih i drugačijih.

- Poučavanje i objašnjavanje vrijednosti i normi ponašanja, rješavanje moralnih dilema, raspravljanje o razlicitosti ponašanja, vrednovanja moralnih postupaka.
- Poučavanje o lijepome te promicanje smisla za estetske i umjetničke vrijednosti i stvaralaštvo.

2.2. OPERATIVNI CILJEVI KURIKULUMA NOVE ŠKOLE

Operativni će se ciljevi kurikuluma Nove škole realizirati sadržajima predviđenim Nastavnim planom i programom za osnovnu školu (Prosvjetni vjesnik 2, 1999.) i Eksperimentalnim nastavnim planom i programom za osnovnu školu 2005./06. školske godine. Kada bude objavljen usklađeni Nastavni plan i program za osnovnu školu u kolovozu 2006. kurikulum Nove škole ćemo uskladiti s navedenim.

2.3. NASTAVNI PLAN I PROGRAM

BROJ SATI TJEDNO (NAJMANJE GODIŠNJE) PO RAZREDIMA								
Razredi	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Nastavni predmeti	Redovita nastava							
1. Hrvatski jezik	6 (210)	6 (210)	6 (210)	6 (210)	5 (175)	5 (175)	4 (140)	4 (140)
2. Likovna kultura	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)
3. Glazbena kultura	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)
4. Strani jezik	2 (70)	2 (70)	2 (70)	2 (70)	3 (105)	3 (105)	3 (105)	3 (105)
5. Matematika	5 (175)	5 (175)	5 (175)	5 (175)	4 (140)	4 (140)	4 (140)	4 (140)
6. Priroda					1,5(53)	2 (70)		
7. Biologija						2 (70)	2 (70)	
8. Kemija						2 (70)	2 (70)	
9. Fizika						2 (70)	2 (70)	
10. Priroda i društvo	2 (70)	2 (70)	3 (105)	3 (105)				
11. Povijest					2 (70)	2 (70)	2 (70)	2 (70)
12. Zemljopis					1,5(53)	2 (70)	2 (70)	2 (70)
13. Tehnička kultura					1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)
14. Tjelesna i zravstvena kultura	3 (105)	3 (105)	3 (105)	2 (70)	2 (70)	2 (70)	2 (70)	2 (70)
<i>Ukupno: Redovna nastava</i>	20 (700)	20 (700)	21 (745)	20 (700)	22 (770)	23 805)	26 (910)	26 (910)
Izborna nastava								
15. Kulturna i duhovna baština zavičaja	2 (70)	2 (70)	2 (70)	2 (70)	2 (70)	2 (70)	2 (70)	2 (70)
16. Ostali izborni predmeti	1-2 (35-70)	1-2 (35-70)	1-2 (35-70)	1-2 (35-70)	1-2 (35-70)	1-2 (35-70)	1-2 (35-70)	1-2 (35-70)
<i>Ukupno: Izborna nastava</i>	3-4 (35-70)	3-4 (35-70)	3-4 (35-70)	3-4 (35-70)	3-4 (35-70)	3-4 (35-70)	3-4 (35-70)	3-4 (35-70)
Posebni programi učenja stranih i zavičajnih jezika								
18. Materinji jezik / Jezici zavičaja	2 (70)	2 (70)	2 (70)	2 (70)	2 (70)	2 (70)	2 (70)	2 (70)
<i>Ukupno: Posebni programi</i>	4 (140)	4 (140)	4 (140)	2 (70)				
19. Dopunska nastava i dodatni rad	1 + 1 (35+35)	1 + 1 (35+35)	1 + 1 (35+35)	1 + 1 (35+35)	1 + 1 (35+35)	1 + 1 (35+35)	1 + 1 (35+35)	1 + 1 (35+35)
20. Izvannastavne aktivnosti	Do 3 (105)	Do 3 (105)	Do 3 (105)	Do 3 (105)	Do 3 (105)	Do 3 (105)	Do 3 (105)	Do 3 (105)
21. Sat razrednika	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)	1 (35)

U nastavnom planu i programu Nove škole predlažemo neke posebnosti vidljive u tablici naročito u području Izborne nastave, posebnih programa učenja stranih i zavičajnih jezika, te Izvannastavnim aktivnostima. Kako suvremena načela odgoja i obrazovanja naglašavaju potrebu za promjenom ciljeva na način da se smanje ciljevi vezani za znanje, a povećaju ciljevi vezani za sposobnosti, vještine i vrijednosti, odnosno za osposobljavanje učenika za život, rad i cjeloživotno obrazovanje, tako povećani broj izbornih sadržaja, izvannastavnih i dodatnih aktivnosti omogućava fleksibilnije obuhvaćanje sadržaja koji su od interesa za učenike, učitelje, roditelje i zajednicu, zatim za timski rad, projekte, socijalne akcije i cijeli niz suvremenih metodičkih pristupa koji su usmjereni na učenika, a razvijaju kreativnost, samopouzdanje i samopoštovanje, socijalne vještine, osobnu i timsku odgovornost, vještine djelovanja u zajednici, te predstavljaju aktivnosti u kojima se može objediniti i aktivno upotrijebiti znanje, sposobnosti i vještine stečene u redovnoj nastavi.

Zanimljivi sadržaji, mogućnost slobodnog izbora područja i sadržaja prema vlastitim interesima, sposobnostima i potrebama, dobar način rada i kvalitetni odnosi učitelja i učenika povećavaju motivaciju i kod učenika i kod nastavnika za učenje i osobni razvoj. Upravo se tako smanjuje strah od ispitivanja, smanjuje se stres a onda se razvijaju pozitivne osobine ličnosti i oslobođa osobnost.

Ovakav pristup poštuje mnoga načela kurikuluma, kao što su (1) uravnoteženost, (3) otvorenost, (4) fleksibilnost, (7) učeniku usmjeren pristup, te spoznaje psihologije učenja i pamćenja o povećanju razumijevanja gradiva, ovladavanja gradivom i razini usvojenosti gradiva, te motivaciji za ovladavanje gradivom kad su odgojno-obrazovne aktivnosti organizirane na način koji omogućava učenicima aktivnu, istraživačku, djelatnu ulogu. Kao što u Predgovoru Kataloga znanja piše: "Da bismo postigli takve odgojno-obrazovne ciljeve (trajno znanje, osposobljenost ili kompetenciju), potrebno je u odgojno-obrazovni proces uvesti nove oblike učenja i poučavanja. "Djeca najbolje uče onda kad im se pomogne da sama otkriju načela koja leže u temeljima pojava." Novi revolucionarni model učenja temelji se na preporuci: "Koristite stvarni svijet kao svoju učionicu, a da biste nešto naučili, činite to!"

Kulturna i duhovna baština zavičaja

Kulturna i duhovna baština zavičaja omogućit će upoznavanje specifičnosti, karakteristika i bogatstva kulturnih i duhovnih vrijednosti i narodnih običaja žitelja ovog područja (Hrvata, Srba, Mađara, Roma, Rusina, Ukrajinaca, Njemaca, Židova itd.), a s ciljem boljeg razumijevanja i poštovanja drugih i drugačijih.

S obzirom na izrazitu multikulturalnost sredine, smatramo važnim dodatno raditi na ovakvim sadržajima, nego što je predviđeno u Nastavnom planu i programu za osnovnu školu.

Realizacija ciljeva KDBZ-a odvijala bi se tijekom godine u svim razredima i odjelima ili skupinama koje izaberu taj predmet. Sadržaji bi se realizirali u obliku višesatnih ili dnevnih manifestacija, ponekad u vidu nastavnog rada, ponekad kao projekti u nastavi ili izvan nastave, na izletima, ekskurzijama, u posjetima muzejima i zanimljivim mjestima, značajnim lokalitetima, a kroz suradnju sa stanovništvom, lokalnom zajednicom, kulturnim, znanstvenim, vjerskim institucijama i dr.

Učitelji bi timski planirali i organizirali obradu tema zajedno s učenicima, roditeljima, predstavnicima lokalne zajednice, turističkim radnicima, gospodarskim poduzećima, donatorima i drugim partnerima.

Glavna obilježja i ciljevi:

- promicanje razumijevanja i poštivanja drugih i drugačijih (tolerancija i poštivanje različitosti – dobne, jezične, vjerske, svjetonazorske, nacionalne, rasne, socijalne);
- promicanje ljubavi i ponosa prema zavičaju i domovini;
- njegovanje, čuvanje i promicanje kulturne baštine kao dijela nacionalnog i kulturnog identiteta, te osvjećivanje vrijednosti kulturne baštine u globalizacijskim procesima;
- poznavanje vlastitih korijena i tradicije te poznavanje i poštivanje drugih kultura i duhovnih vrijednosti različitih civilizacija (kao potrebna protuteža globalizaciji koju bi se moglo shvatiti isključivo gospodarskom i tehnološkom stvarnošću).

Sadržaji kojima bi se realizirali ciljevi polaze od:

- povijesti i mitologije zavičaja,
- migracija,
- obrade zemlje i specifičnih proizvoda,
- razvoja privrede i zanata,
- vjerskih obilježja, blagdana i običaja blagovanja,
- narodnih običaja i vjerovanja,
- odnosa među ljudima koji su došli iz različitih krajeva,
- razvoja arhitekture,
- folkloru i glazbu,
- književnosti,
- likovne umjetnosti i rukotvorina, narodnih nošnji,
- starih sportova,
- dječjih igara i igara odraslih,
- razvoja medija komuniciranja: jezika na području zavičaja, pismenosti i vrstama pisama, načina prenošenja poruka i javnog oglašavanja, prometa,
- drugih sadržaja za koje bi učenici i roditelji iskazali interes...

Metodički pristup i oblici rada u realizaciji ciljeva:

- terenska nastava i projekti u nastavi, projekti škole i razreda ili grupe zainteresiranih,
- istraživanje, proučavanje literature ili lokalnih povijesnih izvora, priča, knjiga, pjesama, muzejskih predmeta, autentičnih predmeta u vlasništvu ljudi u mjestu i okolini...>,
- intervjuiranje starijih stanovnika (baka, djedova, starih učitelja, svećenika...),
- ekskurzije i putovanja u razna mjesta u zavičaju, posjete kulturno-povijesnim sadržajima, prirodnim znamenitostima, nalazištima povijesne i kulturne baštine, crkvama, vjerskim spomenicima, grobljima i dr.,
- timski rad učitelja, učenika, roditelja i drugih osoba (muzejskih stručnjaka, ljudi znalaca iz lokalne zajednice...),
- organiziranje manifestacija i međunarodnih smotri, festivala pjesama i nošnji, izložbi predmeta, jela, kolača, proslava raznih blagdana i predstavljanjem običaja slavlja i žalovanja...,
- predstave, igrokazi, dramatizacije, igre,
- drugi oblici rada zavisno od ciljeva i sadržaja koji se obrađuje.

Detaljniji prikaz kurikuluma KDBZ-a nalazi se u privitku zajedno s predmetnim kurikulumima.

Poučavanje materinskog jezika / Jezici zavičaja

Poučavanje materinskog jezika je vrlo važno za osobni razvoj i socijalizaciju učenika. Po značaju i učincima poučavanje materinskog jezika prelazi okvire znanja sadržaja samog predmeta. Omogućuje učenicima osobno izražavanje i razvoj pojedinca (intelektualni, estetski, moralni itd.), djelotvornu komunikaciju s drugima u različitim životnim situacijama te sudjelovanje učenika u brojnim aktivnostima (učenje, društvene, kulturno-umjetničke aktivnosti).

Kako će se nastava u Novoj školi održavati na hrvatskom jeziku, a specifičnost ovog kraja je izrazita multikulturalnost, učenicima će različitih nacionalnosti biti ponuđeno učenje njihova materinskog jezika (srpski, mađarski, romski, rusinski....), kao oblik nastave u kojem se jezik nacionalne manjine uči kao jezik sredine - i to dva sata tjedno.

Škola će zaposliti stručne djelatnike koji će učenicima omogućiti učenje i njegovanje njihova materinskog jezika.

Istovremeno, Nova će škola ponuditi i osigurati učenje jezikâ zavičaja (srpski, mađarski, njemački, rusinski, ukrajinski, romski...), za sve učenike koji iskažu interes, bez obzira na nacionalnost (minimalno 10 učenika u obrazovnoj skupini). Ovaj program se nudi u okviru posebnih programa Nastavnog plana - umjesto učenja klasičnih jezika.

Ova izmjena čini se nužnom kako bi djeci pripadnicima nacionalnih manjina osigurali njegovanje materinskog jezika i upoznavanje s pisanom kulturnom baštinom njihovog naroda, a pripadnicima većinskog naroda te drugih manjina omogućili upoznavanje jezika i baštine drugih naroda - žitelja ovog područja.

Na taj način Nova škola poštije načela interkulturnosti i inkluzivnosti (kako je istaknuto u Načelima kurikuluma Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa u točkama 5. i 6.).

2.4. ORGANIZACIJA NASTAVE

Još jedna promjena u odnosu na uobičajenu odgojno –obrazovnu praksu sastojat će se u organizaciji nastave na način:

1. Većina nastavnih sati biti će raspoređena u dvosatima ili većim vremenskim blokovima, po preporuci iz Eksperimentalnog nastavnog plana i programa za osnovnu školu u kojem se kaže „Za te nove oblike učenja potrebno je više vremena od jednog školskog sata. Zato preporučujemo školama da razmisle o novoj organizaciji nastave i uvođenju bloksatova“.
2. Optimalnom veličinom razrednih odjela smatramo odjele od 25 učenika. Manji broj učenika bi smanjio efikasnost planiranih nastavnih metoda i oblika rada, a bitno bi veći broj učenika smanjio kvalitetu nastave i umanjio mogućnost individualizacije i individualnog pristupa svakom učeniku što je jedan od temeljnih zahtjeva odgojno-obrazovnog procesa usmjerjenog na učenika.
3. Nastava će se održavati po načelima produženog boravka kako bi se mogli realizirati različiti oblici odgojnog rada i izvannastavnih aktivnosti.

4. Dio nastave, a posebno predmet kulturna i duhovna baština zavičaja odvijat će se najvećim dijelom kao projektna nastava, terenska nastava ili kao tjedni otvorene nastave.

2.5. IZBORNI PREDMETI

Kulturna i duhovna baština zavičaja

(Opisano pod 2.3. posebnosti nastavnog plana i programa)

Vjerski sadržaji

Osim katoličkog i pravoslavnog vjeroučenja koji se provode u osnovnim školama grada Vukovara, učenicima će biti ponuđena i nastava vjeroučenja ostalih manjinskih vjerskih zajednica.

Problemi u odnosima pripadnika različitih vjera nastaju na razini učenja tih vjera (teologije) jer svaka od njih prisvaja pravu i svu istinu (dogme) za sebe: "Jedina prava vjera je moja, sve su druge lažne". U duhu svih monoteističkih religija to je neprihvatljivo. Ako je Bog jedan, onda je to isti Bog, Bog svih nas. Tako možemo govoriti o nepostojanju dogmatske tolerancije, ali u današnje vrijeme postoji veliki stupanj praktične tolerancije koji se manifestira u odnosima među vjerskim zajednicama. U crkvenoj terminologiji najčešće se ne spominje riječ *tolerancija* nego se ona podrazumijeva pod pojmom *dijalog* i *ljubav*. Ljubav se temelji na biblijskom poimanju ljubavi, onako kako je Krist o njoj naučavao.

Zbog toga smatramo bitnim da se učenicima omogući određeni uvid učenja drugih religija (nominacija), što bi na razini organizacije nastave moglo značiti npr. održavanje zajedničkog sata vjeroučenja ili zajedničko obilježavanje blagdana. Dio vjerskih sadržaja bit će također temom kulturne i duhovne baštine zavičaja.

Nastava informatike

Nastava informatike u Novoj školi usklađena je s Eksperimentalnim planom i programom za osnovnu školu i bit će u potpunosti utemeljena na ciljevima i zadacima koji proizlaze iz HNOS-a. Nova će škola informatiku podići iznad razine izbornog predmeta na razinu opće pismenosti svakog učitelja i učenika. Informatika će pored ciljeva i zadataka iz HNOS-a u Novoj školi imati i zadaću da omogući svim učenicima korištenje računala i informacijske tehnologije od prvog razreda time što će informatički opisneniti sve učitelje te će oni u svakodnevnom radu koristiti računalo i stvarati veze i suodnose (korelacije) s drugim predmetima. Informatika je područje koje omogućuje višestruko povezivanje područja, predmeta, učitelja i učenika te drugih izvanškolskih institucija i suradnika u kvalitetne suodnose i omogućuje im učinkovito dijeljenje informacija i timski rad na istraživanjima i projektima u raznim fazama rada.

2.6. POSEBNI PROGRAMI

Izvannastavne aktivnosti

Izvannastavne su aktivnosti također izmijenjene u odnosu na Nastavni plan osnovne škole i to na način da je ponuđeno do 3 sata izvannastavnih aktivnosti za svakog učenika, umjesto 1, koliko je predviđeno nacionalnim Nastavnim planom. Budući da se radi o neobaveznom dijelu nastave, smatrali smo da je dobro ponuditi učenicima više kvalitetnih mogućnosti izbora aktivnosti. Tim više što neke izvannastavne aktivnosti neće ni biti kontinuirane tijekom cijele nastavne godine, jer će biti ili vezane za posebne akcije ili događaje u zajednici, ili će biti projektno aktivističkog karaktera. Zainteresirani, motivirani i daroviti učenici mogu se uključiti u ove aktivnosti, pa se na taj način osim dodatne nastave širi lepeza različitih sadržaja i aktivnosti kojima se odgojno-obrazovni sadržaji prilagođavaju osobnim sposobnostima, potencijalima i interesima učenika. Od izuzetne je važnosti što izvannastavne aktivnosti omogućavaju učenicima zadovoljavanje osobnih interesa pa tako i razvoj samopouzdanja, sposobnosti, vještina i osjećaj uspješnosti, što je dobra ravnoteža u školi usmjerenoj pretežno na poznavanje činjenica iz pojedinih predmeta ili područja. Kako suvremena načela odgoja i obrazovanja naglašavaju potrebu za promjenom ciljeva na način da se smanje ciljevi vezani za znanje, a povećaju ciljevi vezani za sposobnosti, vještine i vrijednosti, odnosno za osposobljavanje učenika za život, rad i cjeloživotno obrazovanje, tako povećani broj izvannastavnih aktivnosti omogućava fleksibilnije obuhvaćanje sadržaja koji su od interesa za učenike, učitelje, roditelje i zajednicu, zatim za timski rad, projekte, socijalne akcije i cijeli niz suvremenih metodičkih pristupa koji su usmjereni na učenika, a razvijaju kreativnost, samopouzdanje i samopoštovanje, socijalne vještine, osobnu i timsku odgovornost, vještine djelovanja u zajednici, te predstavljaju aktivnosti u kojima se može objediniti i aktivno upotrijebiti znanje, sposobnosti i vještine stečene u predmetnoj nastavi. Zanimljivi sadržaji, mogućnost slobodnog izbora područja i sadržaja prema vlastitim interesima, sposobnostima i potrebama, dobar način rada i kvalitetni odnosi učitelja i učenika povećavaju motivaciju i kod učenika i kod nastavnika za učenje te osobni razvoj. Upravo se tako smanjuje strah od ispitivanja, smanjuje se stres, a onda se razvijaju pozitivne osobine ličnosti i oslobođa osobnost.

S obzirom da će osnivači osigurati dodatna sredstva za financiranje ovakvih aktivnosti, te da smatramo da dio kvalitete Nove škole može zaživjeti upravo u ovakvim aktivnostima proširili smo obim sati izvannastavnih sadržaja. Svaki izvedbeni plan i program te praćenje sudjelovanja u izvannastavnoj aktivnosti imat će sve propisima predviđene sastavnice i bit će odobren od strane Učiteljskog vijeća i po potrebi Vijeća roditelja.

Dopunska nastava i dodatni rad

Osnovni vid individualiziranoga rada s učenicima s posebnim potrebama i s učenicima koji trebaju individualnu pomoć za neki dio gradiva odvijat će se na svim satima jer je svaki učenik subjekt u nastavi, jednako važan, te će nastavnici, zajedno s učenikom i roditeljima, planirati napredovanje svakog učenika. Dopunska će se nastava održavati prema potrebama učenika u pojedinim predmetima. Učenici će se slobodno i po preporuci nastavnika i u skladu sa željama roditelja uključivati u dopunski rad u nekom dijelu školske godine.

Dodatna će se nastava organizirati za talentirane i darovite učenike. Cilj je dodatnoga rada pružiti učenicima koji imaju viši stupanj motiviranosti i specifičnih sposobnosti, znanja i želja priliku da nauče više, da razviju svoje sposobnosti i kompetencije ali isto tako i da otkriju svoju osobnost i razviju kompetencije do visoke uspješnosti.

Kako suvremena načela odgoja i obrazovanja naglašavaju potrebu za promjenom ciljeva na način da se smanje ciljevi vezani za znanje, a povećaju ciljevi vezani za sposobnosti, vještine i vrijednosti, odnosno za osposobljavanje učenika za život, rad i cjeloživotno obrazovanje, tako povećani broj izbornih sadržaja, izvannastavnih i dodatnih aktivnosti omogućava fleksibilnije obuhvaćanje sadržaja koji su od interesa za učenike, učitelje, roditelje i zajednicu, zatim za timski rad, projekte, socijalne akcije i cijeli niz suvremenih metodičkih pristupa koji su na učenika usmjereni, a razvijaju kreativnost, samopouzdanje i samopoštovanje, socijalne vještine, osobnu i timsku odgovornost, vještine djelovanja u zajednici, te predstavljaju aktivnosti u kojima se može objediniti i aktivno upotrijebiti znanje, sposobnosti i vještine stecene u predmetnoj nastavi. Ovakav pristup poštuje mnoga načela kurikuluma, kao što su (1) uravnoteženost, (3) otvorenost, (4) fleksibilnost, (7) učeniku usmjereni pristup, te spoznaje psihologije učenja i pamćenja o povećanju razumijevanja gradiva, ovladavanja gradivom i razini usvojenosti gradiva, te motivaciji za ovladavanje gradivom kad su odgojno-obrazovne aktivnosti organizirane na način koji omogućava učenicima aktivnu, istraživačku, djelatnu ulogu. Kao što u Predgovoru Kataloga znanja piše: „Da bismo postigli takve odgojno-obrazovne ciljeve (trajno znanje, osposobljenost ili kompetenciju), potrebno je u odgojno-obrazovni proces uvesti nove oblike učenja i poučavanja.“ „Djeca najbolje uče onda kad im se pomogne da sama otkriju načela koja leže u temeljima pojave.“ Novi revolucionarni model učenja temelji se na preporuci: “Koristite stvarni svijet kao svoju učionicu, a da biste nešto naučili, činite to!”

2.7. SUBJEKTI NASTAVNOG PROCESA

Učenici

Učenici će u Novoj školi biti, zajedno s nastavnicima i roditeljima, aktivni sudionici u planiranju, programiranju i procesu nastave.

Nastavnici će s učenicima razvijati odnose međusobnog uvažavanja, suradnje i timskog rada. Svaki je sudionik odgojno-obrazovnog procesa u Novoj školi zamišljen kao ravnopravan pojedinac, a Nova škola mjesto u kojem se uvažava osobnost i identitet, interesi, potrebe, znanja, sposobnosti i vještine.

Njegovat ćemo individualiziran pristup svakom učeniku s obzirom na njegove individualne potrebe (poteškoće ili darovitost). U Novoj ćemo školi razvijati i njegovati samopoštovanje i samopouzdanje učenika kao i poštovanje drugih i drugačijih. Tolerantnim odnosom i poštovanjem načela uključenosti svakog učenika u cijeli proces u svakom nastavnom predmetu i području učinit ćemo da se svaki učenik osjeti važnom osobom do koje nam je stalo a isto tako da je odgovoran za svoje postupke, svoj rad, brzinu napredovanja i krajnji rezultat.

Osigurat ćemo ozračje povjerenja, slobodu izražavanja svojih potreba i interesa te odgovorno zastupanje sebe i prihvatanje odgovornosti za posljedice. Drugim riječima, važan odgojni cilj

Nove škole je razvoj osobne i društvene odgovornosti učenika koji ćemo razvijati kroz odnos ravnopravnog dostojanstva svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa.

Učenici s posebnim potrebama će u Novoj školi imati svoje ravnopravno mjesto. Zajedno ćemo s učenicima i u suradnji s roditeljima raditi na razvojnim i odgojnim ciljevima i planovima osobnog napretka. Surađivat ćemo sa stručnjacima koji su specijalisti za rad s djecom s posebnim potrebama i uz njihovu pomoć raditi na podizanju razine stručnosti nastavnika za profesionalan rad, stručan izbor najučinkovitijih nastavnih metoda i postupaka te human i odgovoran pristup pun ljubavi i poštovanja za njihove individualne razlike i osobne potrebe u njihovom najboljem interesu.

U Novoj ćemo školi, sukladno postavljenim ciljevima i individualiziranom pristupu, raditi na otkrivanju i razvoju talenata i darovitosti kod učenika, kao i na njihovom poticanju i afirmaciji radom na različitim projektima.

Učitelji u Novoj školi

Učitelji će biti birani u skladu sa Zakonom o osnovnom školstvu u Republici Hrvatskoj. Pri odabiru kandidata stavit će se naglasak na posebne kvalifikacije i kvalitete kandidata, a koje su važne za ostvarivanje ciljeva HNOS-a i posebnih ciljeva Nove škole.

Učitelj će u Novoj školi u potpunosti vladati svojim predmetom kako bi se osjećao sigurnim kada učenici postavljaju pitanja i traže više znanja. Stručno didaktičko i metodičko, pedagoško te psihološko znanje i iskustvo omogućuju učitelju da učenike stavi u položaj subjekta u nastavi i da ih pouči otvorenosti i snošljivosti/toleranciji. Stručan, odgovoran, human, tolerantan i pozitivno orijentiran učitelj uspješno će poučavati poštujući osobnost i sposobnosti svakog učenika.

Pedagoški i psihološki obrazovan i utemeljen učitelj će kod učenika razvijati vještine i sposobnosti, toleranciju, razumijevanje, suradnju, spremnost za timski rad. On će učenike slušati, uvažavati i naučiti ih slušati i čuti, razviti samopoštovanje i poštovanje drugih bez obzira na vjersku, nacionalnu ili neku drugu pripadnost.

Naši će učitelji ospozobljavati učenike za život u multikulturalnoj zajednici bez predrasuda i ostalih kočnica koje učeniku mogu smetati u socijalizaciji unutar društva u kojem živi. Naši će učitelji biti autoriteti zbog svoga znanja, profesionalnog i ljudskog dostojanstva i na taj će način djelovati kao uzori i utjecati na razvoj učenikova samopoštovanja. Dobar će učitelj inspirirati i ohrabrvati učenike, te ih uputiti da ne odustaju ako odmah ne uspiju u ostvarivanju zadatka.

U Novoj je školi, kao i u osnovnim školama u RH, *važna uloga razrednika koji je organizator i voditelj odgojnih planova i programa za učenike svoga razreda te glavni koordinator suradnje s roditeljima.*

Nastojat ćemo osigurati učiteljima kao i učenicima osjećaj sigurnosti, ugodno ozračje u Novoj školi kako bi učitelji osjećali zadovoljstvo u svome poslu i to zadovoljstvo, entuzijazam i motiviranost prenosili na učenike, inspirirali ih na učenje i izazove koji slijede u njihovom životu. Učenici će u kontaktu s učiteljima osjetiti poštovanje i uvažavanje što će utjecati na razvoj njihovog samopoštovanja i samopouzdanje.

Učitelji će sustavno surađivati s drugim učiteljima, roditeljima, ostalim stručnim suradnicima i lokalnom zajednicom. Njihov je zadatak da stvore prikladne uvjete i ozračje za odgoj, odrstanje, učenje i uključivanje ostalih subjekata u nastavni rad.

Stručno usavršavanje učitelja

Učitelji Nove škole pohađat će stručne aktive, županijska i međužupanijska stručna vijeća, seminare i savjetovanja za pojedine predmete (prema planu stručnih skupova za učitelje osnovne škole u RH), i individualno se usavršavati u skladu sa svojim zakonskim obvezama. Naši će učitelji prema mogućnostima Škole odlaziti na stručne ekskurzije u inozemstvo kako bi uvidom u rad i postignuća škola europskih zemalja izmijenili iskustva i stekli nova saznanja. Učitelji će u suradnji sa stručnim suradnicima: pedagogom, psihologom, defektologom raditi plan i program svog osobnog usavršavanja iz područja koja su mu potrebna. Škola će posebno njegovati i isticati potrebu za usavršavanjem u suvremenim metodama poučavanja, u osobnom rastu i razvoju. Također će učiteljima biti ponuđen i program dopunskog obrazovanja iz područja informatičke pismenosti, korisničkih programa, stranih jezika i sl.

Uključenost roditelja u rad škole

Roditeljska uključenost u rad škole je jedan od najvažnijih čimbenika u razvoju same škole. Kada roditelji imaju mogućnost doprinijeti školi na bilo koji način, tada osjećaju da na mnogo vrijedniji i kvalitetniji način sudjeluju u obrazovanju svoje djece, te da na taj način još više potiču školu i proces koji se odvija u njoj. Roditelji i škola će razvijati pozitivan međusoban odnos. Takav odnos u samom začetku smanjuje i moguće nesuglasice i sukobe. Roditelji su osnivači *Nove škole*, a zbog toga su i aktivni sudionici u izgradnji i razvoju Nove škole, te su i utemeljitelji vrijednosti i načela koje promiče Nova škola. Osim što će obavljati roditeljske dužnosti propisane MZOŠ (roditeljski sastanci i informacije), roditelji će aktivno sudjelovati u upravljanju školom, evaluaciji rada škole, bit će aktivni sudionici u planiranju i programiranju rada i predmetnih kurikuluma, a posebno se očekuje njihova uključenost u realizaciji predmeta Kulturna i duhovna baština zavičaja. Sudjelovat će na projektima škole, priredbama i ostalim učeničkim aktivnostima. Osposobljeni roditelji (roditelji s pedagoškim znanjem) sudjelovat će u aktivnostima programa produženog boravka u školi, a u partnerstvu s učiteljima i ostalim roditeljima i zainteresirani koji će imati primjerene kvalitete i uvjete za rad s djecom. Osim toga, bit će i organizirana škola za roditelje s temama iz raznih korisnih područja na planu podizanja razine roditeljskih kompetencija, pa će na taj način doći i do njihova usavršavanja i razvijanja vještina i sposobnosti. Temeljem Izmjena i dopuna Zakona o osnovnom školstvu NN 79/05 iz svakog razrednog odjela biraju se predstavnici roditelja za Vijeće roditelja čiji će članovi sudjelovati u Razvojnom timu Nove škole na projektima unapređivanja rada Škole i kvalitete odnosa u Školi.

Uključenost lokalne zajednice

Lokalna će se zajednica uključiti u rad Nove škole kroz postojeće nastavne programe. Važno je naglasiti da će suradnja biti dvosmjerna i da će učitelji raditi s učenicima u duhu: «Što ja/mi kao pojedinac/razred/škola mogu/možemo učiniti za svoju lokalnu zajednicu?»

Učitelji će i stručni suradnici Nove škole izraditi Godišnji plan i program rada sukladno propisima i pravilima za izradu koja vrijede za sve osnovne škole u RH i u skladu sa Hrvatskim nacionalnim obrazovnim standardom.

3. PREDMETNI KURIKULUMI

HRVATSKI JEZIK U PREDMETNOJ NASTAVI

Cilj

Cilj je nastave hrvatskog jezika stjecati svijest o potrebi upoznavanja, učenja i njegovanja jezika, ljubavi za hrvatski jezik i književnost i spoznaju o biti, osnovama i značajkama hrvatskog jezika kao sredstva priopćavanja, ali i osnovnog obilježja hrvatskog narodnog identiteta. Razvijati književne sposobnosti te uvoditi učenike u samostalno čitanje književnih djela, gledanje scenskih i filmskih ostvarenja, na razini osnovnoškolske opće naobrazbe osposobiti učenike za uporabu hrvatskog standardnog jezika u svim tekstovnim vrstama, funkcionalnim stilovima i priopćajnim sredstvima. Osposobljavanje za govorenje, čitanje i pisanje u sklopu propisanih normi za pojedine razrede.

Upoznavanje i bogaćenje rječnika i usvajanje temeljnih pravogovornih i pravopisnih normi hrvatskog jezika.

Usvajanje glasovnog, grafemskog, morfološkog i sintaktičnog sustava hrvatskog jezika; spoznavanje funkcije riječi u različitim priopćajnim sredstvima upoznavanje književnih djela hrvatske i svjetske književnosti na općeobrazovnoj razini. Upoznavanje, čuvanje, štovanje i razvijanje vlastitog nacionalnog i kulturnog identiteta na djelima hrvatske književnosti, kazališta, filma i drugih priopćajnih sredstava. Upoznavanje svekolike hrvatske baštine radi shvaćanja i prihvaćanja materijalnih i moralnih vrijednosti koje promiču značaj duha i duhovnosti kao prihvaćanje općeljudskih etičkih normi. Razvijanje književne osjetljivosti i interesa učenika potrebnih za spoznavanje i prihvaćanje trajnih ljudskih, jezičnih i književnih vrijednosti na hrvatskim prostorima. Osposobljavanjem učenika za govorenju i pisano komunikaciju kao i za kulturu svakodnevnog života razvijanjem usmenog i pismenog izražavanja, vlastitog odnosa prema sveukupnoj stvarnosti razvijanjem samopouzdanja i zanimanja za jezično, književno, scensko i filmsko stvaranje kao i za usmeno i pismo samostalno izražavanje. Osposobljavanje za vrijednosnu raščlambu i osobni odnos prema svim oblicima jezičnih poruka.

Zadaci

a) obrazovni

Uz obrazovne zadatke preporučene HNOS-om nastava hrvatskoga jezika trebala bi:

- u učenicima razviti zanimanje za zavičajne književnike, njihova djela i kulturnu baštinu zavičaja;
- na primjerima iz književnih djela prepoznati moralne, duhovne, socijalne, vjerske i ljudske vrijednosti;
- poticati učeničko zanimanje, razumijevanje i prihvaćanje različitih kultura, jezika i govora kako bi kvalitetnije surađivali i živjeli u multietničkom društvena književnim predlošcima potaknuti učenike na razmišljanje i raspravu o pitanjima rasne i vjerske mržnje, tolerancije, ljudskih prava, prihvaćanja različitosti među ljudima.

b) funkcionalni

Nastava hrvatskoga jezika treba učenika osposobiti za istraživački i stvaralački način učenja koji će razvijati u skladu s potrebama za trajnim obrazovanjem. Učenik tijekom školovanja razvija i unapređuje komunikacijske sposobnosti (slušanje, čitanje, govorenje i pisanje). Vrlo je važno naučiti ga koristiti se literaturom, znati ju

pronaći i pravilno ju upotrijebiti s ciljem lakšeg i korisnijeg učenja. Zadatak je «Nove škole» učenicima pružiti drukčiji pogled na svijet i njihove mogućnosti i postignuća. Pomoći učeniku da se razvije u sposobnog, snalažljivog i moralnog člana zajednice koji će stečena znanja primjenjivati u životu te tolerancijom, kritičkim promišljanjem, otvorenošću za suradnju i njegovanjem tradicije i različitosti aktivno pridonijeti razvoju svoga zavičaja.

c) *odgojni*

Dostojanstvo ljudske osobe, prava i dužnosti čovjeka, temeljne slobode, demokracija, blagostanje, mir i neprihvatanje nasilja kao cilja i sredstva, poštivanje drugih, solidarnost, ravnopravnji razvoj, jednakost mogućnosti, priznavanje etičkih normi, čuvanje okoliša, osobna i društvena odgovornost.

Ključne teme

teme su preuzete iz HNOS – a

Metode-oblici rada

a) *nastavne metode*

- razgovora (usmjereni, slobodni, motivacijski, heuristički, raspravljački,
- razgovorne igre, usmena dramatizacija, intervju...) oluja ideja, vrijednosna os, recipročno učenje, suradnička diskusija, obilazak galerije
- čitanja (logičko, usmjereni, istraživačko, kritičko, čitanje s predviđanjem...)
- pisanja (stvaralačko, pismeno opisivanje, tumačenje, izvještavanje, preoblikovanje, ispravljanja (lektura)
- pokazivanja (vizualna, auditivna, taktilna, gustativna, olfaktivna...)
- igre (koje potiču komunikaciju, motivacijske, društvene...)
- crtanja (stripovi...)
- praktični radovi (u dramatizaciji, medijskoj kulturi...)

b) *oblici rada*

- timski rad, rad u paru, (pomoći roditelja, susjeda, stručnih ljudi...)
- istraživački rad (snimanje govora starijih ljudi, istraživanje životopisa književnika, pronalazak starijih novinskih izdanja...)
- učenička izlaganja i predavanja
- slobodni rad po postajama
- projektna nastava (skupina učenika, razred, škola)
- terenska nastava (posjet kućama književnika, muzejima, mjestima o kojima književnici govore, posjeta i organizacija književnih večeri, smotri pjesnika zavičajne poezije...)
- igrokazi, predstave, dramatizacija zavičajnih književnika...

Regionalne posebnosti

Sadržaje koji su preporučeni HNOS-om moguće je realizirati na učenicima prihvatljiviji način te na poznatim primjerima. Primjerima koji ih okružuju. Učeći o vlastitom zavičaju i domovini, identitetu, jeziku, kulturi, religiji običajima i tradiciji na poznatim

primjerima učenici će lakše i jednostavnije usvojiti predviđene sadržaje. A njegovanjem različitosti u vlastitome jeziku, narodu i kulturi razvit će empatiju za druge jezike, narode i kulture. Razumijevanjem različitosti razvit će poštovanje prema drugom i drukčijem jeziku, narodu, kulturi ili religiji.

Postavljeni zadatci i ciljevi mogu se ostvariti na različite načine. Primjeri se nalaze oko samih učenika koji su dobro informirani i žele saznati više ukoliko ih pravilno motiviramo i postavimo im zahtjeve koji su nešto drukčiji od uobičajenih. Predmet hrvatski jezik nudi puno mogućnosti zbog velikog broja sati. Tako da se manji projekti mogu odraditi unutar jednog tjedna, a moguće ih je proširiti i na druge predmete. Područje književnosti nudi razne mogućnosti, primjerice obrađivanje književnika Pavla Pavličića koji je rođen i odrastao u Vukovaru. Iz njegovih se romana može:

- pratiti razvoj Vukovara 50-tih godina prošlog stoljeća
- hodati ulicama njegova djetinjstva i uočiti razlike Vukovara nekad i sad
- pronaći elemente autobiografije u njegovima romanima
- napraviti intervju s ljudima koji ga poznaju, pronaći kuću, ulicu u kojoj je odrastao, školu koju je pohađao
- napraviti intervju sa samim književnikom ili ga pozvati u goste našoj «Novoj školi»
- u području jezika možemo proučiti jezik Pavličićevih romana, riječi stranog podrijetla koje su se nekad koristile u svakodnevnom govoru Vukovaraca
- istražiti koje se riječi danas rabe, a koje su nestale iz svakodnevnog govora
- čest motiv Pavličićevih djela je simbol Vukovara – Dunav. Moguće je napraviti projekt na razini škole. Projektnu nastavu učenici vole, još ako je to dan bez knjiga ili zvona učenici će dati maksimum. Motiv vode je vrlo zahvalan i moguće ga je ostvariti u svim predmetima, a prigodno se ovaj projekt može ostvariti na Međunarodni dan zaštite voda. U predmetu hrvatski jezik može se čitati poezija i proza u kojoj je voda temeljni motiv ili tema, pisati haiku poeziju gledajući vodu, pronalaziti izvedenice od riječi voda i niz drugih sadržaja. Korelaciju je moguće napraviti sa svim predmetima: likovna kultura – slikanje vode različitim tehnikama, biologija- proučavati vodu kao stanište životinja i biljkama, kemija- analizirati kemijski sastav i kakvoću vode, zemljopis- obići rijeke koje nas okružuju, naučiti nešto više o mjestima gdje izviru te rijeke...

Braću Ivana i Josipa Kozarca možemo obrađivati zajedno. Ivan Kozarac u svome romanu Đuka Begović govori o životu Slavonaca u 19. st. Možemo proučiti biografiju pisca, posjetiti njegovu rodnu kuću u Vinkovcima, u vinkovačkom muzeju pogledati nošnju kakvu su nosili Đuka i Mara, proučiti narodne običaje toga vremena(što je moguće povezati s likovnom kulturom i KDBZ), proučiti odnos muškarca prema ženi, pronaći zavičajne motive. Istražiti možemo jezik i stil (narječe, ikavski govor, razgovorni jezik, tuđice...) U okviru dodatne nastave možemo snimiti razgovorni jezik starijih ljudi u obližnjim mjestima i pronaći sličnosti s jezikom Kozarčevih djela. Josip Kozarac bio je pjesnik, njegove su pjesme uglazbljene i mogu se čuti u filmu Đuka Begović koji će učenici gledati te na taj način zaokružiti unutarpredmetnu povezanost književnosti, jezika i medijske kulture.

Poznati hrvatski književnik Antun Gustav Matoš rodom je iz Tovarnika, a njegov putopis «Krajevi i ljudi» nudi nam pogled u prošlost Slavonije, odnos čovjeka prema zemlji, izgled stanovnika, imovinsko stanje i govornu karakterizaciju. Proučiti možemo koje sve poznate osobe spominje u svom djelu, povijesne podatke koje iznosi i građevine koje spominje. Bilo bi zanimljivo i korisno krenuti putevima Matoša i pisati putopis. U njegovom putopisu i pjesmama značajna je uloga boja, zvukova i mirisa što otvara niz mogućnosti za

povezivanje s drugim predmetima. Matoš je majstor soneta, proučiti možemo formu soneta, motiv cvijeća, zemlje i krajolika. Osim nabrojanih književnika obraditi možemo: Julija Benešića, Nikolu Andrića, Sinišu Glavaševića ili Petra Vulića.

Osim ovih projekata mogu se načiniti projekti iz etimologije: porijeklo naziva toponima, prezimena učenika, profesora, slavnih osoba (Lavoslav Ružička, Julije Benešić...) Potom izraditi razlikovni rječnik njihova razreda, kraja, regije...

Područje medijske kulture nudi niz mogućnosti jer su učenici zainteresirani za rad s različitim medijima. Učenici mogu istražiti nastanak prvih vukovarskih novina (na njemačkom jeziku «Der Syrmier Bote»), proučiti primjerke novina koje su se izdavale do danas, pronaći poveznicu među izdanjima, proučiti publicistički stil pisanja, razvoj jezika, načiniti novine svoje škole... Saznati više o kazališnom životu Vukovara od 1821. godine (kada je održana prva kazališna predstava) do danas. Snimit film o: Vukovaru, baroknom dvorcu obitelji Eltz, građanskoj kući s arkadama, mauzoleju obitelji Paunović, Pravoslavnoj crkvi sv. Nikolaja, Knjižnici Franjevačkog samostana, rodnoj kući Lavoslava Ružičke, povijesti športa u Vukovaru, iločkim vinogradima, Vinkovačkim jesenima, Vučedolskoj golubici, dvorcu Eltz, Dunavu, ergeli konja, ribičima na Dunavu, snimiti radio-emisiju o ribičkim pričama ili napraviti Power Point prezentaciju. Postoji puno mogućnosti za savladavanje gradiva na primjerima iz zavičaja krećući se po načelu od poznatog ka nepoznatom. Njihova im regija nudi puno mogućnosti koje treba prepoznati i istražiti te prezentirati drugima. U široj okolici, Slavoniji, možemo pronaći niz poznatih autora i na taj način proširiti pojам zavičajnosti na cijelu Slavoniju.

HRVATSKI JEZIK U RAZREDNOJ NASTAVI

Cilj

Definirajući cilj kurikuluma nastave hrvatskoga jezika u osnovnoj školi bitno je sagledati nastavu hrvatskoga jezika kao cjelinu koja se sastoji od nekoliko područja. Ta područja su: hrvatski jezik, jezično izražavanje, književnost (u koju je uključena i lektira) i medijska kultura. Cilj kurikuluma nastave hrvatskoga jezika od prvog do četvrtog razreda osnovne škole je jezično, govorno i pismeno opismenjavanje učenika, ovladavanje hrvatskim standardnim jezikom na razini nižeg osnovnog obrazovanja (od 1. do 4. razreda). To su samo glavni ciljevi, od kojih svaki sadrži mnoštvo podciljeva. Važno je već na početku istaknuti da je kurikulum dokument koji propisuje ciljeve za učenika, gradi se tijekom cijele školske godine, a na početku se postavljaju temeljne smjernice koje učenici svojim sposobnostima, mogućnostima realiziraju i produbljuju. Tu dolazi do izražaja poštivanje načela Nove škole, unutar svakog predmeta i između predmeta. Kurikulum projekta Nova škola se većinom podudara s HNOS-om (Hrvatskim nacionalnim obrazovnim standardom) te se uporišta za ovaj kurikulum mogu dijelom pronaći u katalogu znanja, sposobnosti i vještina za Osnovne škole. Nastavno područje hrvatskoga jezika podrazumijeva poučavanje sadržaja rječnika, slovnice, pravopisa i pravogovora. Njena temeljna zadaća je razvoj osnovnih jezičnih sposobnosti, ovladavanje standardnim hrvatskim jezikom i praktično služenje književnim jezikom. Nastavno područje jezičnog izražavanja je razvijanje sposobnosti u jezičnim djelnostima slušanja, govorenja, čitanja i pisanja s naglaskom na učenikov stvaralački izražaj. Nastavno područje književnosti podrazumijeva razvijanje literarne i jezične sposobnosti. Učenici se susreću s umjetničkim djelima iz hrvatske, europske i svjetske književnosti, oспособljavaju se za samostalno čitanje lektire (načelo interkulturalnosti, fleksibilnosti i inkluzivnosti).

Medijska kultura razvija sposobnosti komunikacije s medijima, kazalištem, filmom, televizijom, radjem...svim oblicima medija kojima su učenici izloženi.

Zadaci

a) obrazovni

Osnovnoškolsko se jezično obrazovanje u nastavi hrvatskoga jezika odnosi na funkcionalno stjecanje jezičnih znanja, vještina i sposobnosti, što znači učenje slovnice, rječnika, pravopisa, pravogovora i povijesti hrvatskoga jezika te oblika jezičnoga izražavanja u govornoj i pisanoj uporabi hrvatskoga jezika.

b) funkcionalni

Osnovnoškolsko književno obrazovanje obuhvaća i stjecanje literarnih sposobnosti i vještina u čitanju književnih tekstova. Pritom je u središtu pozornosti učenikovo primanje (recepција) književnoga teksta i učenikovo sudjelovanje u različitim susretima s književnim tekstom, napose s obveznom i slobodnom književnom lektirom, kojoj je temeljni cilj samostalno učenikovo čitanje s razumijevanjem te razvijanje učenikove sposobnosti izbora književnih djela.

c) odgojni

Nastavom hrvatskoga jezika od prvoga se razreda teži da se u učeniku razvije svijest o vlastitom zavičaju i domovini, identitetu, jeziku kulturi, religiji, običajima i tradiciji, uključujući i okomitu višejezičnost hrvatskih govornika. Jako je važno razvijati i ljubav i ponos prema jedinstvenosti vlastitoga jezika, naroda i kulture, prema zavičaju i domovini, sa svim njezinim raznolikostima. A njegovanje i ljubav prema različitosti u vlastitome jeziku, narodu i kulturi razvija osjetljivost za različitosti u drugim jezicima, narodima i kulturama, te razumijevanje i poštivanje drugih i drugačijih. Na taj način učenik može bolje razumjeti druge narode i njihove kulture, u skladu s potrebama višejezičnoga i višekulturalnoga društva.

Ključne teme

Ključne su teme preuzete iz HNOS-a.

Metode-oblici rada

a) nastavne metode

U nastavi hrvatskoga jezika ovise o nastavnoj djelatnosti i sadržaju rada na koji se odnose pa po njima najčešće dobivaju i ime:

- govorna metoda: monolog, razgovor (motivacijski, heuristički, razgovorna igra, telefonski razgovor, usmena dramatizacija);
- metoda slušanja;
- metoda čitanja (logičko, usmjereno-analitičko i kritičko, interpretativno i stvaralačko
- metoda pisanja: metoda diktiranja, sastavljanja;
- metoda pokazivanja: vizualna, taktilna;
- metoda crtanja (posebno u 1. razredu);
- metoda praktičnog rada;
- medijska metoda;
- posebne metode u početnom čitanju i pisanju (globalna, analitičko-sintetička).

b) oblici rada

Tradicionalna nastava i tradicionalan pristup poučavanju ovdje gubi svoj smisao, jer naglasak stavljamo na iskustveno učenje i spoznajni doživljaj, a to ćemo postići suvremenim oblicima rada, kao što su: frontalni rad, rad u skupinama(istovrsni-nediferencirani, raznovrsni-diferencirani, rad u ciklusima), rad u parovima(instruktivni rad u paru, zajednički rad u paru), individualni rad(istovrsni i raznovrsni), autoindividualni...

Vrednovanje

Procjenjivanje se po mogućnosti provodi kao sastavni dio samoga nastavnoga sata, a ne kao izdvojeni čin. Svaka učenička aktivnost na satu pruža mogućnost ustanovljavanja napretka i vrijednovanja, naročito u području jezičnoga izražavanja. Važno je izbjegći stresne situacije ispitivanja i ocjenjivanja, pa bi se provjere znanja trebale što manje razlikovati od redovnih aktivnosti na satu. Iznimno je važno da se postupci kojima se provjerava znanje ovlađanosti jezičnim djelatnostima ne razlikuju od uobičajenih aktivnosti na satu.

Nužno je veći naglasak staviti na pozitivne aspekte napretka učenika i svaki napredak nagraditi na primjeren način. Poželjna je neposredna povratna obavijest o ostvarenome uspjehu – to može biti usmena pohvala, pozitivni odgovor izražen gestikom ili mimikom nastavnika, uporaba simbola ovisno o dobi (npr. cvjetić, leptirić ili ptičica na početku školovanja, kasnije ocjena). Za vrjednovanje je važno i učenikovo zalaganje.

Korelacija

Korelacija se uspostavlja među različitim sadržajima na unutarpredmetnoj i međupredmetnoj razini. Unutarpredmetno i međupredmetno povezivanje preporučuje u rubrici Korelacija, što znači da izbor nije niti jedini niti konačan. Prijedlozi ni po načinu povezivanja nastavnih cjelina ni po povezivanju pojedine tematike s predloženim jezičnim strukturama nisu obavezni. No ti prijedlozi predstavljaju obrazac koji pokazuje kako se obvezni sadržaji mogu kombinirati u nastavnim cjelinama. Učitelj je slobodan u izboru.

Regionalne posebnosti

Posebnost kurikuluma «Nove škole» je u tome da se oslanja na načelo zavičajnosti, regionalnosti i zornosti. Postoje brojni književnici koji su svojim radom doprinijeli ne samo hrvatskoj književnosti kao takvoj, već je njihov rad primjenjiv u većini područja nastave hrvatskoga jezika.

Tako se na primjer, Josip i Ivan Kozarac (u 4. razredu se do sada obrađivalo putem lektire djelo «Slavonska šuma») trebaju obraditi/spomenuti, ovisno u kojoj se dobi obrađuje kao regionalni književnici, od njihovih djela odabratи/prilagoditi neko djelo za sva 4 razreda niže školske dobi (od 1. do 4. razreda), dočarati učenicima život tih književnika, načelom zornosti (posjet kući, spomeniku i slično) te osobe i važnost njihovog rada u cjelokupnoj hrvatskoj književnosti. Naglasak je stavljen na sljedeće: iskoristiti zavičaj, sredinu i regiju djeteta.

LIKOVNA KULTURA

Cilj

Cilj je nastave likovne kulture razvijati kod učenika kreativne sposobnosti. Učenici uče razumjeti svijet razvijajući vlastite zamisli, stvarajući mentalne slike i dijeleći svoje vizualne ideje s ostalim učenicima posredstvom vlastitog likovnog govora u različitim vrstama oblikovanja.. Postoje četiri prioritetna cilja s kojima su se usuglasili članovi povjerenstva pri izradi Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda za likovnu kulturu u osnovnim školama:

- da se s manje gradiva stekne više znanja,
- da se likovnom kulturom razvija razumijevanje i spoznaja,
- da se razvija kreativnost u nastavi,
- da imamo zadovoljnijega učenika.

Zadaci

a) obrazovni

Učenici će biti u mogućnosti razumjeti vizualni jezik i posebnosti umjetničkih vrsta te likovne tehnike kao i međusobne odnose i njihove socijalizirajuće i ekološke sadržaje. Učenici će steći znanje i razumijevanje slikarstva, kiparstva, arhitekture, primjenjenih umjetnosti, dizajna i novih medija koje će upotrebljavati za likovno izražavanje I proširivanje kompetencija vizualnoga mišljenja.

b) funkcionalni

Učenici će steći vještine potrebne za likovno oblikovno i tehničko likovno izražavanje, rješavanje vizualnih problema i prenošenje likovnih ideja i rezultata, zajednički rad te vrednovanje rezultata. Učenici će se poticati u različitim dimenzijama likovne nadarenosti i dijelovima kreativnoga procesa koji podržavaju divergentno mišljenje i primjenu umjetničkih likovno-tehničkih i tehnoloških spoznaja.

c) odgojni

Poticati izražavanje emocija Promicati osjećaj za lijepo, poštovanje različitosti, opće vrijednosti. Promicati suradnju i nenasilno rješavanje sukoba. Promicati vladanje sobom i sposobnost samoodgoja. Poticati izražavanje emocija. Poticati sposobnost donošenja osobnih prosudbi.

Ključne teme

Teme su preuzete iz HNOS –a.

Metode – oblici rada

a) nastavne metode

analitičko promatranje, demonstracija, razgovor, usmeno izlaganje, likovni scenarij, rad s tekstrom, kombiniranje, variranje, građenje, razlaganje.

b) oblici rada

samostalni rad, grupni rad, rad u paru, frontalni rad.

Vrednovanje

Vrednuje se sudjelovanje u nastavi, nošenje potrebnog pribora za nastavu, trud koji učenici ulažu u izradi zadataka (prema njihovim psihičkim i kreativnim sposobnostima). Vrednuje se zalaganje učenika, njihov o snalaženje u samostalnom radu, radu u grupi i skupnom radu.

Korelacijske teme

- hrvatski jezik i književnost – vježbanje lijepog i pravilnog izražavanja, motivacija za izradu likovnih djela iz pojedinih djela proze ili poezije
- glazbena kultura – slušanje glazbe tijekom izrade likovnih djela, korištenje glazbe kao motivacije
- matematika – veličine, omjeri, geometrijska tijela...
- biologija/priroda - korištenje raznih biljaka u izradi likovnih djela, crtanje biljnog, životinjskog svijeta, crtanje ljudi...
- povijest – razdoblja umjetnosti kao motivacija u izradi nečeg novog, crtanje starih povijesnih zgrada, motiva, crtanje piramida, izrada piramida od glinamola...
- zemljopis – Crtanje po promatranju i tehnike crtanja; Kulture svijeta; Poznati europski slikari i umjetnici; Kulturno-povijesne znamenitosti Italije; Kulturni spomenici Grčke; Freske i ikone; Kulturna baština UNECSO-a; Ostaci grčke i rimske arhitekture u Primorskoj Hrvatskoj; Regije RH u slici; Barokni i utvrđeni gradovi
- tehnička kultura - učenici svoje praktične rade mogu izrađivati u dogovoru s nastavnikom iz likovne kulture.

Regionalne posebnosti

Učenici u nastavi likovne kulture mogu na iznimno način obratiti pozornost na regionalne posebnosti. Od crtanja karakterističnih područja njihova zavičaja, korištenja tradicionalnih tehnika u izradi likovnih djela, crtanja karakterističnih biljnih i životinjskih vrsta njihova zavičaja, izrada svadbenih motiva...

GLAZBENA KULTURA

Cilj

Cilj glazbene kulture u školi je taj da se kod učenika razvijaju vještine pjevanja, sviranja, slušanja i plesanja. . Kreativnim se pristupom nastoje razvijati i socijalne vještine, nastoji se potaknuti upoznavanje glazbene umjetnosti drugih naroda i kultura, te otvorenost prema istim. Nastoji se njegovati hrvatski identitet. Kod učenika se također nastoji stvarati interes i navike za aktivno bavljenje glazbom.

Zadaci

a) obrazovni

Odabirati pjesme koje će učenici voljeti pjevati radi usvajanja i ponavljanja glazbenih mjera, ritmova i ljestvica koje su predviđene nastavnim planom i programom. Pjevanjem pjesama treba razvijati glazbeni sluh i glas učenika, te smisao za sadržajno izgovorenju riječi i međusobni kontakt. Instrumantalnu pratnju pjesama izvoditi tijela (tzv. body percussion) preko udaraljki pa do klasičnih instrumanata. Izvoditi jednostavne pratnje ali ali jednako ustrajati na preciznosti izvedbe. Time razvijati koncentraciju učenika, poticati svijest o razvoju važnosti svakog pojedinca u zajedničkom stvaranju glazbenog djela. Za sviranje je potrebna psihomotorička vještina i tehnika, koju učenici stječu na satu i u svom slobodnom vremenu. Sviranje izvoditi bez teorijskih pojašnjenja i treba služiti isključivo stvaranju glazbenog doživljaja. Sviranjem učenici jačaju slušnu percepciju, psihomotoriku i koordinaciju zvukovne slike i pokreta učenika. Slušati aktivno tj. usmjeravati pažnju, interpretirati i zapamćivati ono što učenici čuju. Slušajući glazbu treba da u njoj uživaju , da o njoj promišljaju i da je spoznaju.

b) funkcionalni

Razvijati osjećaj za dvo, tro i četverodobnu mjeru, tešku i laku dobu. Razvijati vještini sviranja tjelovježbom. Razvijati osjećaj za gl. puls i vještinu njegova izvođenja. Osjetiti i razlikovati brzi, spori, umjereni, ubrzavajući i usporavajući tempo. Praćenje melodijskog kretanja. Razvijati motoriku, vještinu slušanja i zapažanja. Razvijati koordinirani pokret ruku te vještinu sviranja udaraljki s određenom visinom tona, razlikovati vrijednosti četvrtinke polovinke, osminke šesnaestinke. Osjetiti metar u pjesmi i plesu, razviti motoriku kroz pokret, razviti gibljivost glasa. Razviti motoriku i kordinaciju pokreta kroz prostor. Razvijati slušni percepciju, memoriju, te koncentraciju. Usavršavati učeničke sposobnosti. Razvijati analitičke sposobnosti učenika. Razvijati senzibilitet za ljepotu tona.

c) odgojni

Poticati izražavanje emocija. Promicati osjećaj za lijepo, za obitelj, poštovanje različitosti, opće vrijednosti. Promicati suradnju i nenasilno rješavanje sukoba. Promicati vladanje sobom i sposobnost samoodgoja (slušanje gl. u potpunoj tišini). Poticati izražavanje emocija. Poticati sposobnost donošenja osobnih prosudbi. Razlikovati « trendovske glazbe » od trajno vrijednih klasičnih gl. djela.

Teme

a) peti i šesti razred

- Pjevanje.
- Izvođenje glazbe.
- Oblikovanje gl. djela
- Slušanje glazbe.
- Gudački instrumenti u 5. razredu, instrumenti s tipkama i trzalački u 6. razredu.
- Folkorna glazba.
- Stvaralaštvo, slobodno ritmiziranje, kretanje na glazbu, ples i sviranje (po izboru).

b) sedmi i osmi razred

- Pjevanje.
- Sonatni oblik.
- Udaraljke.
- Drveni puhački instrumenti.
- Limeni puhački instrumanti.
- Instrumentalne vrste i sastav simfonijskog orkestra.

Metode – oblici rada

a) nastavne metode

Nastavnik potpuno slobodno kreira aktivnosti vodeći računa o glazbenoj relevantnosti kvaliteti.

- razgovor,
- objašnjavanje,
- poučavanje,
- demonstracija,
- imitacija,
- kreativnost,
- verbalno – informativna ilustracija,
- aktivno slušanje,
- aktivno praćenje predloženih glazbenih primjera.

b) oblici rada

Individualni, grupni, timski, frontalni.

Vrednovanje

Obradu sadržaja i kriterij vrednovanja postignuća prilagoditi objektivnim mogućnostima djece. Nastavnik određuje minimalne i maksimalne ciljeve kod vrednovanja postignuća. Srednja ocjena gl. kulture treba biti vrlo dobar.

Korelacija

Nastavne sadržaje gl. kulture povezivati s ostalim sadržajima:

- hrvatski jezik (književni tekstovi, književna djela kao operni predlošci, pjesme, igrokazi, narodna književnost, narodni ples ...),
- zemljopis,
- povijest,
- likovna kultura.

Regionalne posebnosti

Folklor regije i folklor svih naroda i nacionalnih manjina u regiji (Mađari, Srbi, Ukrajinci, Rusi, Romi, Židovi, muslimani, Bošnjaci...).

- a) Posjet glazbenim priredbama:
«VINKOVAČKE JESENI»
«ĐAKOVAČKI VEZOVI»
«PETROVAČKO ZVONO»...
- b) Posjet HNK u Osijeku dva puta godišnje.

GLAZBENA KULTURA U RAZREDNOJ NASTAVI

Cilj

Cilj glazbene kulture u školi je taj da se kod učenika razvijaju vještine pjevanja, sviranja, slušanja i plesanja. Kreativnim se pristupom nastoje razvijati i socijalne vještine, nastoji se potaknuti upoznavanje glazbene umjetnosti drugih naroda i kultura, te otvorenost prema istim. Nastoji se njegovati hrvatski identitet. Kod učenika se također nastoji stvarati interes i navike za aktivno bavljenje glazbom.

Zadaci

a) obrazovni

Odabirati pjesme koje će učenici voljeti pjevati radi usvajanja i ponavljanja glazbenih mjera, ritmova i ljestvica koje su predviđene nastavnim planom i programom. Pjevanjem pjesama treba razvijati glazbeni sluh i glas učenika, te smisao za sadržajno izgovorenju riječi i međusobni kontakt. Instrumentalnu pratnju pjesama izvoditi tijela (tzv. body percussion) preko udaraljki pa do klasičnih instrumenata. Izvoditi jednostavne pratnje ali ali jednako ustrajati na preciznosti izvedbe. Time razvijati koncentraciju učenika, poticati svijest o razvoju važnosti svakog pojedinca u zajedničkom stvaranju glazbenog djela. Za sviranje je potrebna psihomotorička vještina i tehnika, koju učenici stječu na satu i u svom slobodnom vremenu. Sviranje izvoditi bez teorijskih pojašnjenja i treba služiti isključivo stvaranju glazbenog doživljaja. Sviranjem učenici jačaju slušnu percepciju, psihomotoriku i koordinaciju zvukovne slike i pokreta učenika. Slušati aktivno tj. usmjeravati pažnju, interpretirati i zapamćivati ono što učenici čuju. Slušajući glazbu treba da u njoj uživaju, da o njoj promišljaju i da je spoznaju.

b) funkcionalni

Razvijati osjećaj za dvo, tro i četverodobnu mjeru, tešku i laku dobu. Razvijati vještini sviranja tjelovježbom. Razvijati osjećaj za gl. puls i vještini njegova izvođenja. Osjetiti i razlikovati brzi, spori, umjereni, ubrzavajući i usporavajući tempo. Praćenje melodijskog kretanja. Razvijati motoriku, vještini slušanja i zapažanja. Razvijati koordinirani pokret ruku te vještini sviranja udaraljki s određenom visinom tona, razlikovati vrijednosti četvrtinke polovicke, osminke šesnaestinke. Osjetiti metar u pjesmi i plesu, razviti motoriku kroz pokret, razviti gibljivost glasa. Razviti motoriku i kordinaciju pokreta kroz prostor. Razvijati slušni percepciju, memoriju, te koncentraciju. Usavršavati učeničke sposobnosti. Razvijati analitičke sposobnosti učenika. Razvijati senzibilitet za ljepotu tona.

c) odgojni

Poticati izražavanje emocija. Promicati osjećaj za lijepo, za obitelj, poštovanje različitosti, opće vrijednosti. Promicati suradnju i nenasilno rješavanje sukoba. Promicati vladanje sobom i sposobnost samoodgoja (slušanje gl. u potpunoj tišini). Poticati izražavanje emocija. Poticati sposobnost donošenja osobnih prosudbi. Razlikovati «trendovske glazbe» od trajno vrijednih klasičnih gl. djela.

Teme

a) prvi, drugi i treći razred

- Pjevanje.
- Sviranje.
- Slušanje.
- Elementi glazbene kreativnosti.

b) četvrti razred

- Pjevanje.
- Izvođenje glazbe.
- Slušanje glazbe.
- Glazbene igre.

Metode – oblici rada

a) nastavne metode

Nastavnik potpuno slobodno kreira aktivnosti vodeći računa o glazbenoj relevantnosti i kvaliteti.

- razgovor,
- objašnjavanje,
- poučavanje,
- demonstracija,
- imitacija,
- kreativnost,
- verbalno – informativna ilustracija,
- aktivno slušanje ,
- aktivno praćenje predloženih glazbenih primjera.

b) oblici rada

Individualni, grupni, timski, frontalni.

Vrednovanje

Obradu sadržaja i kriterij vrednovanja postignuća prilagoditi objektivnim mogućnostima djece. Nastavnik određuje minimalne i maksimalne ciljeve kod vrednovanja postignuća. Srednja ocjena gl. kulture treba biti vrlo dobar.

Korelacija

Nastavne sadržaje gl. kulture povezivati s ostalim sadržajima:

- hrvatski jezik (književni tekstovi, književna djela kao operni predlošci, pjesme, igrokazi, narodna književnost, narodni ples ...),
- zemljopis,
- povijest,
- likovna kultura.

Regionalne posebnosti

Folklor regije i folklor svih naroda nacionalnih manjina u regiji (Mađari, Srbi, Ukrajinci, Rusi, Romi, Židovi, muslimani, Bošnjaci...).

- a)** Posjet glazbenim priredbama:
«VINKOVAČKE JESENI»
«ĐAKOVAČKI VEZOVI»
«PETROVAČKO ZVONO»...
- b)** Posjet HNK u Osijeku dva puta godišnje.

ENGLESKI JEZIK

(Kurikulum nastave engleskog jezika najvećim se dijelom oslanja na HNOS za engleski jezik, uvažava važeći Nastavni plan i program, te uzima u obzir mnoge odrednice Finskog kurikuluma.)

Cilj

1. usmene i pisane komunikacijske kompetencije na stranom jeziku
2. elementi čitalačke/književne kompetencije
3. sociokulture kompetencije
4. interkulturne kompetencije
5. medijske kompetencije
6. nastava je usmjeren na učenika/učenicu kao subjekta nastavnoga procesa
7. njegov/njen opći kognitivno-afektivno-socijalni razvoj
8. razvoj njegove/njene samostalnosti u učenju i stjecanje uspješnih strategija učenja kao temelj za cjeloživotno učenje«

Kako je kao osnovni cilj predstavljena komunikacijska kompetencija, otvara nam se golemi prostor u kojem se mogu implementirati opći ciljevi Nove škole koji se velikim dijelom podudaraju sa specifičnim ciljevima suvremene nastave engleskog jezika. Razvijanje komunikacijske kompetencije ne odnosi se samo na to da li će nešto što kažemo na engleskom jeziku biti pravilno rečeno, ono u sebi nosi i emotivnu poruku – kako ćemo nešto reći. Uz jezičnu ispravnost komunikacije, nastavnik već od prvih dana učenja stranog jezika može podučavati i nenasilnu komunikaciju, odnosno asertivni govor.

Književnost se također može gledati u okvirima komunikacije; naime, ona može poslužiti kao izvor (predmet i povod) komunikacije – potiče na raspravu, razvija emotivne i kognitivne vještine i procese kod učenika. Pažljivim izborom tekstova možemo razvijati otvorenost prema drugim kulturama i toleranciju kod učenika, isto tako oni mogu poslužiti za razvijanje kritičkog mišljenja u odnosu na konkretnе svakodnevne situacije. (Pri odabiru djela bitno je uvažiti interes djece, te imati na umu da možda dobro napisanim tekstom starim nekoliko stoljeća nećete privući njihovu pažnju ni postići željene ciljeve.)

Pitanje interkulturnih kompetencija je od velike važnosti u *Novoj školi* s obzirom na svoju osjetljivost i kompleksan stav okoline prema tom pitanju. Zbog navedenih razloga smatramo bitnim posvetiti mu osobitu pažnju te djelovati u skladu s općim ciljevima – »težiti načelima otvorenosti i tolerancije, ne sputavati drugo i drugačije već buditi interes za njih te poticati interakciju između djece različitog materinjeg jezika«.

Kao težimo stvaranju osnova za kompletну osobu, ovo se kroz nastavu stranog jezika postiže uvidom u druge kulture i otvorenosću prema njima, razvijanjem tolerancije prema različitome, poštivanjem drugoga, razvijanjem osjećaja za lijepo, aktivnim odnosom prema radu, suradničkim oblicima učenja, upućenosti na svrhotrost učenja i cjeloživotno učenje, te razvijanjem sposobnosti samoprocjene uz pomoć Europskog jezičnog portfolia.

Bitno je naglasiti veliku ulogu učitelja/učiteljica koji svojim izborom lektira i dodatnih materijala uvelike utječe na razvijanje atmosfere tolerancije, mira i međusobnog uvažavanja.

Zadaci

Kao orijentacija glede razina jezične kompetencije koje bi učenici trebali postići na kraju pojedinih odgojno-obrazovnih razdoblja/odsječaka osnovnoškolskog školovanja uzete su u obzir smjernice Zajedničkog europskog referentnog okvira za jezike koji razlikuje sveukupno šest razina komunikacijske uporabe stranog jezika: U području elementarne razine to su razine A1 (pripremna razina/ Breakthrough) i A2 (temeljna razina/Waystage), u području samostalne uporabe jezika razine B1 (prijelazna razina/Threshold) i B2 (samostalna razina/Vantage) te u području kompetentne uporabe jezika razine C1 (napredna razina/Effective Operational Proficiency) i C2 (vrsna razina/Mastery).

Prvi strani jezik

U uvjetima osnovnoškolskoga učenja stranih jezika u Hrvatskoj učenici nakon prve četiri godine učenja stranog jezika (1.-4. razred) mogu postići razinu A1 (pripremna razina), a nakon 8. godine učenja (po završetku 8. razreda) razinu A2 (temeljna razina). To znači da učenici nakon 4. godine učenja stranoga jezika, po završetku 4. razreda u osnovnim područjima jezične djelatnosti mogu ostvariti sljedeće:

Razina A1 (pripremna razina)

Razumijevanje	Slušanje	<ul style="list-style-type: none"> • razumjeti poznate riječi i osnovne fraze koje se tiču njih samih, njihove obitelji i neposredne, konkretnе okoline, kada sugovornici govore sporo i razgovijetno
	Čitanje	<ul style="list-style-type: none"> • prepoznati poznata imena, te razumjeti riječi i vrlo jednostavne rečenice, primjerice na natpisima, plakatima, prospektima ili u katalozima
Govor	Govorna interakcija	<ul style="list-style-type: none"> • komunicirati na jednostavan način, ako je sugovornik spremjan ponoviti ili usporeno parafrasirati te pomoći pri preformuliranju onoga što učenik pokušava reći • postavljati i odgovarati na jednostavna pitanja koja se tiču neposrednih potreba ili vrlo poznatih tema kao npr. obitelj, škola, prijatelji, hobiji i sl.
	Govorna produkcija	<ul style="list-style-type: none"> • koristiti jednostavne fraze i rečenice u svrhu opisivanja mesta gdje učenik živi i ljudi koje poznaje
Pisanje	Pisanje	<ul style="list-style-type: none"> • napisati kratku jednostavnu razglednicu, npr. pozdrav s praznika • ispuniti obrasce s osobnim podacima

Postizanje ovih kompetencija prepostavlja aktivnu uporabu otprilike 400 leksičkih jedinica te globalnu i neosvještenu uporabu najosnovnijih gramatičkih struktura.

Nakon 8. godina učenja stranoga jezika u osnovnoj školi učenici u osnovnim područjima jezične djelatnosti mogu ostvariti sljedeće:

Razina A2 (temeljna razina)

Razumijevanje	Slušanje	•razumjeti fraze i najučestalije riječi iz područja neposredne osobne relevantnosti (npr. osobni podaci, podaci o obitelji i priateljima, zdravlje, prehrana, putovanja, zabava, kupovina, zaštita okoliša i dr.) •razumjeti glavni smisao kratkih, jasnih i jednostavnih poruka, obavijesti i uputa
	Čitanje	•čitati vrlo kratke, jednostavne tekstove •pronaći određene, predviđljive informacije u jednostavnim, svakodnevnim materijalima poput reklama, prospekata, jelovnika i vozog reda • razumjeti kratka i jednostavna osobna pisma
Govor	Govorna interakcija	•komunicirati u jednostavnim i rutinskim zadaćama koje zahtijevaju jednostavnu i neposrednu razmjenu informacija o poznatim temama i aktivnostima •sudjelovati u vrlo kratkim dijalozima u društvu, premda obično neće razumjeti dovoljno da bi sami mogli održavati razgovor
	Govorna produkcija	•koristiti nizove fraza i rečenica kako bi jednostavnim jezikom opisali svoju obitelj i druge ljudi, te mjesto gdje žive
Pisanje	Pisanje	•napisati kratke, jednostavne bilješke i poruke •napisati vrlo jednostavno osobno pismo, npr. zahvaliti nekomu na nečemu

Postizanje ovih kompetencija prepostavlja aktivnu uporabu otprilike 1000 - 1100 leksičkih jedinica te osvještenu uporabu osnovnih gramatičkih struktura.

Ključne teme

Teme su propisane Nastavnim planom i programom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa za tekuću godinu.

Metode i načela njihova odabira

1. Razvoj i održavanje motivacije.
2. Ugodno razredno okruženje (odnos prema pogreškama).
3. Raznolikost nastavnih sadržaja, aktivnosti, oblika rada i medija, odnosno materijala.
4. Uključenje interesa učenika.
5. Treba naći pravilnu ravnotežu između posredovanja pojedinih područja jezika (leksik, gramatika, izgovor i dr.) i razvoja jezičnih vještina.
6. Organizacija ucionice.
7. Nastava se u načelu odvija na stranom jeziku.

Glede omjera materinskoga jezika treba nastojati provoditi načelo: Koristiti strani jezik kolikogod je to moguće, a materinski jezik onoliko koliko je to potrebno. Materinski jezik u tim slučajevima uglavnom ima dvojaku ulogu. Ulogu metajezika kojim eventualno objašnjavamo jezične strukture onda kada ih učenici/učenice na stranom jeziku ne razumiju te ulogu sustava jezika na kojem gradimo daljnja objašnjenja i upućujemo na sličnosti i razlike pojedinih struktura u stranom i materinskom jeziku. Materinskim se jezikom na početnoj razini učenja po potrebi mogu pojasniti kulturno civilizacijski sadržaji. S obzirom na vukovarsku situaciju uvijek imamo više kultura koje možemo usporediti i tim prilikama najviše možemo ispuniti opće ciljeve o kojima je na početku bila riječ.

8. Motivacija roditelja i njihov interes za napredak djece.

Vrednovanje

Vrednovanje i praćenje učenika u Novoj školi predstavlja jednu od temeljnih stavki budući da će biti pokazatelj koliko je cilj Nove škole kao kvalitetne škole ispunjen. Svrha vrednovanja treba biti: »...ohrabriti učenika – na pozitivan način – da sam postavi svoje vlastite ciljeve, da planira svoj rad i da samostalno donosi odluke Kako bi postigli ovo, učenik/učenica bi trebala učiti kako analizirati svoje učenje i učenje drugih kroz uporabu različitih oblika samovrednovanja i grupnog vrednovanja. Dobro razvijeno učenikovo vrednovanje također predstavlja učenikovi interakciju gdje sam učenik proizvodi i koristi sve vrste povratne informacije. «²Isti izvor dalje navodi: »Vrednovanje učenika je blisko povezano sa suradnjom škole i kuće. Razgovori o vrednovanju sa odgajateljima mogu postati značajan dio sustava vrednovanja.« Jasna je bitnost nazočnosti učenika u ovakvim situacijama. S obzirom na ciljeve koje smo naveli, kako one opće tako i specifične, bitno je naglasiti da pri vrednovanju u Novoj školi odgojna komponenta mora imati jednaku važnost kao i obrazovna. Ako je netko u stanju reproducirati rečenice po pravilima stranog jezika, ali pritom odbija suradnju, ne njeguje vrijednosti o kojima smo govorili u prvom dijelu ovog kurikuluma njegova/njena ukupna ocjena ne može biti odličan. Zanemarimo li pri ocjeni ovaj odgojni segment, njegova će težina izgubiti na važnosti. Pri vrednovanju moramo imati na umu pozitivno načelo – moramo se orijentirati na ono što učenik zna, a ne (kao što je uobičajena praksa u školama) na ono što ne zna. Osim odgojnog aspekta, bitno je uzeti u obzir aspekt uspješnost prenošenja poruke. Kako se u HNOSU navodi: »Važniji je kriterij jesu li učenici uspjeli prenijeti poruku nego koliko su je točno prenijeli.«

U HNOSu također nailazimo i na opća načela kojima se moramo služiti pri vrednovanju učenika:

- Osobito je važno da se izbjegne stvaranje stresne situacije ispitivanja i ocjenjivanja.
- Aktivnosti provjere ne bi se smjele razlikovati od uobičajenih aktivnosti na satu.
- Učenike se pri individualnom ispitivanju ne bi trebalo izdvajati iz učeničke skupine.
- Naglasak treba biti na pozitivnim postignućima, a ne na pogreškama. Svako pozitivno postignuće valja primjereno pohvaliti i nagraditi.

1. Ovisno o dobi učenika:

- provjeravaju se i ocjenjuju različiti elementi,
- primjenjuju se različiti oblici praćenja i provjeravanja napretka,
- primjenjuju se različiti kriteriji pri ocjenjivanju. Ocjenjivanje početnika i učenika u nižim razredima osnovne škole svakako treba biti blaže uz izbjegavanje negativnih ocjena.

² *Okvirni nastavni plan i program za osnovnu školu, Finska, 1994.*

Korelacije

S obzirom da se radi o nastavi jezika, korelacije su sveobuhvatne – kako dijete uči imenovati svijet i pojave oko sebe, tako se dodiruje sa stvarima koje je već učilo ili uči iz svih ostalih predmeta. Dakle, osim stalne jezične korelacije s materinjim jezikom (i drugim, ako ga uči), korelacije su u nižim razredima s likovnom i glazbenom kulturom, matematikom, prirodom i društvom, religijskom nastavom. U višim razredima sa svim predmetima ovisno o kojoj razini (razredu je riječ). Korelacije su istaknute i u udžbenicima koje je odobrilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

MATEMATIKA U PREDMETNOJ NASTAVI

Cilj

Osnovni cilj nastave matematike je razviti učeničke sposobnosti i vještine klasificiranja, oblikovanja i organiziranja realnih situacija, služeći se znanjima, jezikom i simbolima matematike. Također je potrebno osposobiti učenike za cijeloživotno obrazovanje i snalaženje u rješavanju problema. S obzirom na karakter matematičke znanosti, cilj je obučiti učenike logičkom i egzaktnom razmišljanju i prezentiranju stavova i rješenja u verbalnoj i pisanoj formi. Značajno je naglasiti važnost matematike kroz povijest i u sadašnjosti, kako bi učenici shvatili koliko je njihov život prožet matematikom i u onim situacijama kada oni toga nisu svjesni.

Sadržaji matematike moraju biti otvoreni prema novim informacijama s posebnima naglaskom na primjenama u svakodnevničkoj životu. Svakako bi učenici u ovisnosti o dobi, postupno trebali usvajati jezik matematike, tehnike računanja, ali ne samo u svrsi savladavanja istih, već prvenstveno pri primjeni u rješavanju problema. Nastavnici bi trebali kritički odvagati količinu vremena koje treba utrošiti na učenje same tehnike, što bi u odnosu na sadašnju situaciju trebalo bitno reducirati. Budući da svi učenici ne mogu jednakim tempom usvajati nastavne sadržaje, potrebno je primijeniti individualizirani pristup učenju.

Zadaci

a) *obrazovni:*

- savladati osnovne računske operacije i njihova svojstva. Uočiti relacije među brojevima. Rješavati jednadžbe i primijeniti stečena znanja u rješavanju problema.
- prepoznati osnovne skupove točaka u ravnini i prostoru. Uočiti njihove međusobne relacije. Naučiti mjeriti i izračunavati površine oplošja i obujma.
- kutovi – vrste, mjerjenje kutova i njihovi međusobni odnosi.
- definirati skupove brojeva logičkim slijedom proširivanja od skupa prirodnih brojeva do skupa realnih brojeva i sukladno tome uvoditi računske operacije i njihova svojstva
- izvesti jednostavnije konstrukcije geometrijskih likova .
- učenici bi trebali uvidjeti nužnost uvođenja koordinatnog sustava u ravnini kao način određivanja položaja objekata u svakodnevnom životu.
- Uočiti široku primjenu proporcionalnosti i obrnute proporcionalnosti i rješavati odgovarajuće probleme vezane uz omjere i razmjere, te njihova svojstva.
- Savladati postotni i kamatni račun i njihova svojstva. Posebno naglasiti važnost i primjenu.
- Savladati osnovne elemente statistike i naučiti je koristiti, razumjeti koristiti koncept vjerojatnosti u predviđanju ishoda događaja.
- Rješavanje sustava dvije linearne jednadžbe s dvije nepoznanice. Upoznati učenike s metodama rješavanja, ali im prepustiti da sami odaberu koja im najviše odgovara. Posebnu pozornost posvetiti problemskim zadacima.
- Naučiti pronalaziti pravilnosti i zavisnosti u svijetu koji nas okružuje, oblikovati varijable i linearne funkcije u svom izražavanju. Uočiti svojstva linearnih funkcija i njihovih grafova.

- Jednadžba pravca u kontekstu grafičkog izražavanja i rješavanja sustava dviju linearnih jednadžbi s dvije nepoznanice. Razviti kod učenika vještinu čitanja grafova.
- Upoznati učenike s osnovnim svojstvima kruga, kružnice i njihovih dijelova. Obodni i središnji kut, njihova veza i primjena u geometriji. Određivanje opsega i površina.
- kvadriranje i korjenovanje, osnovna svojstva i grafički prikazi primjera realnih situacija.
- Pitagorin poučak i njegove primjene.
- Skup realnih brojeva, kao unija skupa racionalnih i iracionalnih brojeva.
- Izometrije ravnine i njihove primjene
- Percepcija prostora, snalaženje u trodimenzionalnom svijetu. Određivanje međusobnih položaja ravnina i pravaca, uočavanje kutova u prostoru.
- Upoznati geometrijska tijela kroz izradu modela, uočiti njihova svojstva. Izračunavati oplošje i obujam.

b) funkcionalni

- Razvijati stvaralačko i logičko mišljenje, promatranje.
- Razvijanje smisla za analizu i sintezu.
- Poticanje stvaralačkih sposobnosti i kreativnosti.
- Razvijati sposobnosti apstrahiranja konkretnih situacija i formalnog opisivanja matematičkim simbolima, smisla za poopćavanje.
- Osposobiti učenika za praktičnu primjenu usvojenih znanja.
- Osposobiti učenika za uočavanje uzročno-posljedičnih veza, te za rješavanje problema iz realnih situacija.
- Razvijati sposobnost zapažanja i samostalnost u izvođenju zaključaka.
- primjenom odgovarajućih metoda osposobiti učenike u prezentiranju vlastitih spoznaja, stečenih znanja i vještina.

c) odgojni

- Razvijati natjecateljski duh i korektan odnos prema drugima.
- Razvijati smisao za rad po određenom planu, smisao za red, upornost i ustrajnost u radu.
- Razvijati kritičnost i samokritičnost, sposobnost samoocjenjivanja i ocjenjivanja drugih.
- Odabirom odgovarajućih metoda razvijati suradnički odnos u radu.
- razvijati empatiju i osjećaj solidarnosti i poštovanja prema svim ljudima, formiranjem pozitivnih moralnih stavova.

Ključne teme

Ključne teme, obavezni i neobavezni sadržaji u skladu su s HNOS-om.

Metode rada

Odabir metoda, najviše ovisi o sposobnostima grupe učenika koje podučavamo i što podučavamo. Primjerice, pri uvođenju novih pojmove ili kada je potrebno razviti analitički pristup rješavanju problema dobro je koristiti metodu heurističkog razgovora. Ta metoda više se primjenjuje kod učenika petog razreda pri obradama novih sadržaja, kako bi

kod njih postupno razvili analitičko mišljenje. Zgodno bi bilo kod učenika te dobi prikladno primijeniti projektnu nastavu kako bi uočili svrhu učenja matematike. To bi trebali biti jednostavniji projekti na razini predmeta ili participiranje u integriranom projektu, ako unutar takvog projekta postoje sadržaji primijenjeni kompetencijama učenika. Pri ponavljanju i uvježbavanju dobro je koristiti metodu rada u skupinama ili parovima. Učenici bi se tijekom petog razreda morali naučiti pravilima rada u skupinama, kako bi se u sljedećim razredima već mogli samostalno organizirati i prezentirati rezultate rada. Kako učenici postaju stariji, tako i njihova odgovornost u procesu učenja treba rasti, a uloga učitelja bi trebala težiti ulozi voditelja kroz proces, što znači više samostalnog rada, rada u skupinama i projektne nastave.

Cilj nam je postići da učenici osmog razreda u velikoj mjeri samostalno rade i u fazi obrade novih sadržaja i u fazi vježbanja i ponavljanja. Osobito je važno postići da učenici budu sposobni sami ocijeniti rezultate svoga rada.

Evaluacija je sustavni proces prikupljanja analiziranja i interpretiranja informacija o stupnju ostvarivanja ciljeva nastave. Potrebno je provesti dijagnostičku evaluaciju kod učenika koji konstantno zaostaju u radu, kako bi determinirali problem i pružili učeniku odgovarajuću pomoć.

Inicijalnu evaluaciju obično radimo početkom školske godine, kako bi utvrdili početna znanja, vještine i navike i temeljem dobivenih rezultata napravili strategiju daljnog rada u individualiziranom pristupu.

Formativna evaluacija odnosi se na prikupljanje i interpretiranje podataka o napredovanju pojedinog učenika u nastavnom procesu, što se provodi kroz samoocjenjivanje i ocjenjivanje. Može se provesti tako da se učenicima postave tjedni, dvotjedni ili mjesecni zadaci, jasno definirani i prilagođeni kompetencijama učenika. Svaki sljedeći zadatak ovisi o uspješnosti u rješavanju prethodnog zadatka.

Sumativnu evaluaciju provest ćemo na kraju nastavnog ciklusa, kako bi se utvrdila ukupna efikasnost nastave i postignuća pojedinih učenika. Ona se obično radi testovima ili procjenom rada, kada je riječ o grupnom radu ili projektnoj nastavi.

Korelacije

- zemljopis: zemljopisna karta, mjerilo, vremenski pojasi, navigacija, klima
- likovna kultura: crtanje simetričnih likova , razvijanje prostorne percepcije
- tehnička kultura: termometar, prometni znakovi, oblici dijelova strojeva
- povijest: lenta vremena
- fizika: fizikalne formule i jednadžbe, mjerjenje temperature, grafovi, vektorske veličine
- kemija: kemijske jednadžbe, omjeri metala
- tjelesna i zdravstvena kultura: mjerena, rotacija, geometrijski oblici igrališta

MATEMATIKA U RAZREDNOJ NASTAVI

Cilj

Cilj je nastave matematike u razrednoj nastavi razviti sposobnost rješavanja jednostavnih matematičkih problema potrebnih za primjenu u svakodnevnom životu i lakše razumijevanje pojava u životnom okruženju.

Zadaci

a) obrazovni

Usvojiti čitanje i pisanje brojeva, razvijati sposobnost rješavanja matematičkih problema primjenom osnovnih matematičkih operacija.

b) funkcionalni

Razvijati vještine i sposobnost grafičkog prikazivanja geometrijskih i drugih tijela i likova, rješavanjem matematičkih zadataka razvijati logičko mišljenje, ospособiti učenike za samostalno rješavanje jednostavnijih matematičkih problema.

c) odgojni

Razvijati sposobnost za samostalni rad, osjećaj za odgovorno djelovanje navikavati na točnost, sustavnost i konciznost u radu.

Ključne teme

I razred

- Oblici u prostoru , plohe , crte , točke
- Odnosi među predmetima
- Ravninski likovi
- Brojevi do 10 zbrajanje i oduzimanje
- Brojevi do 20 zbrajanje i oduzimanje

II razred

- Brojevi do 100
- Zbrajanje i oduzimanje
- Dužina
- Množenje i dijeljenje
- Mjerjenje veličina
- Brojevi do 1000

III razred

- Brojevi do 1000
- Pisano zbrajanje i oduzimanje
- Pravci i ravnine
- Pisano množenje i dijeljenje
- Međusobni odnosi dvaju pravaca u ravnini
- Brojiti do 100 000
- Mjerjenje veličina

- Kružnica i krug

IV razred

- Brojevi do milijun
- Kut
- Pisano množenje
- Trokut , pravokutnik , kvadrat
- Pisano dijeljenje
- Kocka i kvadar
- Brojevi veći od milijun

Metode – oblici rada

a) nastavne metode

- Verbalne metode
 - o razgovor , izlaganje , objašnjavanje , tumačenje
- Vizualne metode
 - o demonstracijska , metoda praktičkih radova , rad s tekstrom
 - o metoda učenja kroz igru

b) oblici rada

- frontalni
- skupni
- rad u parovima
- individualni

Vrednovanje

- Usmeno provjeravanje i ocjenjivanje učenikova uspjeha.
- Pismeno provjeravanje znanja i ocjenjivanje učenikova uspjeha.
- Opisno praćenje učenika: interes, sposobnost, promatranje, pozornost, učenje, znanje, marljivost, radne navike.

Korelacije

- Hrvatski jezik
- Priroda i društvo
- Tjelesno – zdravstvena kultura
- Glazbena kultura
- Likovna kultura

Regionalne posebnosti

Sve sadržaje koji se mogu povezati u svakidašnjem životu, uvrstiti u regionalne posebnosti.

PRIRODA

Cilj

Cilj je nastave prirode zainteresirati učenike da zavole prirodu, da promatranjem shvate neke osnovne promjene i zakonitosti u njoj i ulogu čovjeka kao dijela prirode. Na osnovi stečenih spoznaja razvijati odgovornost i poticati ponašanje koje će pridonijeti očuvanju i zaštiti prirode. Cilj je ospozobiti učenike za služenje različitim izvorima znanja. Poticati kreativnost kod učenika. Razvijati socijalne vještine učenika. Ukažati na važnost cjelovitog učenja. Usmjeravati učenikov razvoj prema istraživački aktivnom građaninu koji je zainteresiran za proučavanje i očuvanje prirode. Promatranjem prepoznati ljepotu i raznovrsnost prirode. Zaključiti da su živa i neživa priroda povezane. Naučiti promatrati sredinu u kojoj živi, njene fenomene, raditi jednostavna mjerena sa priborom ručne izrade. Postavljati pitanja i donositi zaključke iz osobnog iskustva, opisivati svoje rezultate i raspravljati. Prepoznati i pratiti promjene izazvane djelovanjem čovjeka i tražiti načine rješavanja problema.

Zadaci

a) obrazovni

b) odgojni

Razvijati ljubav prema prirodi. Razvijati osjećaj za osobnu odgovornost. Razvijati ekološku svijest. Promicanje vrijednosti rada, truda i zalaganja. Promicati opće i humanističke vrijednosti.

a) funkcionalni

Sposobnost promatranja i uočavanja promjena. Pripremanje mikroskopskih preparata i mikroskopiranje. Sposobnost samostalnog izvođenja zaključaka. Sposobnost samostalnog pronalaženja informacija u različitim izvorima znanja. Rješavanje problema. Razvijati kritičko mišljenje i logičko zaključivanje te povezivanje stečenog znanja

Ključne teme

- Osnovna građa živilih bića-stanica.
- Građa i uloga životinjskog organizma.
- Čovjek-biološko biće i dio društvene zajednice.
- Građa i funkcija biljke cvjetnjače.
- Uzgoj biljaka i životinja.
- Život bića i staništa.
- Životne zajednice šuma.
- Čovjek i energija.
- Zaštita prirode.
- Životne zajednice mora i voda na kopnu.
- Travnjaci.

Metode – oblici rada

a) *nastavne metode*

- demonstracija
- praktični radovi
- crtanje
- heuristički razgovor
- čitanje i rad na tekstu
- usmeno izlaganje

b) *oblici*

- Skupni rad
- Rad u paru
- samostalni
- frontalni

Vrednovanje

Znanje (vladanje sadržajem, razumijevanje, primjena). Upotreba izvornih podataka i njihova organizacija. Služenje predznanjem i novostečenim znanjem. (praktična primjena). Motivacija i samousmjeravanje na nova područja (proširivanje znanja). Samopouzdanje, postavljanje pitanja I pitanja višeg reda.

Vještine pisanja I strategije (oluja ideja, grozdovi, preuređivanje radnih sadržaja do konačne verzije). Kreativnost, suradnja u grupnom radu, praktični radovi

Korelacije

- Priroda i društvo
- Geografija
- Likovna kultura
- Glazbena kultura
- Hrvatski jezik
- Tehnička kultura
- Povijest
- Vjerouauk
- Informatika

Regionalne posebnosti

- najpoznatije biljke i životinje zavičaja
- onečišćenje vode, zraka i tla u zavičaju
- kako spriječiti onečišćenje u zavičaju
- mjere za očuvanje prirode zavičaja
- zaštićene biljke i životinje zavičaja
- izvor energije i priroda

PRIRODA I DRUŠTVO

Cilj

Cilj je nastave Prirode i društva usvojiti osnovna znanja o pojavama u prirodi i društvu potrebnih za uspješno snalaženje u svakodnevnom životu.

Zadaci

a) obrazovni

učenici trebaju usvojiti znanja o školi, odnosima u domu i obitelji, zavičaju, zaštiti i očuvanju okoliša, ponašanju u prometu, zdravlju, kulturnim ustanovama, gospodarstvu, hrvatskoj povijesti.

b) funkcionalni

učenici trebaju razvijati sposobnosti promatranja, opisivanja, zaključivanja, uspoređivanja i obrazlaganja zaključaka pojavama u prirodi i društvu. Učenici će se učiti snalaziti u prostoru i vremenu.

c) odgojni

osposobljavati učenike za ponašanje u suglasju s moralnim vrednotama. Razvijati toleranciju prema pripadnicima drugih nacija i vjeroispovijesti. Ospozobljavati učenike za život u multietničkoj zajednici uvažavajući temeljna načela odgoja i obrazovanja za ljudska prava. Utjecati na razvijanje osjećaja pripadnosti domovini Hrvatskoj.

Teme - teme su preuzete iz HNOS-a

Metode – oblici rada

a) metode

- razgovor
- usmeno izlaganje
- rad na tekstu
- dramatizacija
- istraživanje
- promatranje
- čitanje
- zaključivanje
- pisanje
- praktični rad
- fotografiranje
- snimanje
- izvođenje pokusa ...

b) oblici

- terenska nastava
- projektna nastava

- problemska nastava
- skupni rad
- timski rad
- rad u paru
- individualizirani rad
- individualni rad

Vrednovanje

U nastavi prirode i društva vrednovat će se: aktivnost učenika, logičko zaključivanje, samostalno pronađenje informacija, donošenje zaključaka na osnovu promatranja, izvođenje praktičnih aktivnosti, suradnički odnos, pomoć drugima u radu, prihvatanje i uvažavanje tuđeg mišljenja, primjena znanja u svakodnevnom životu.

Korelacije

- hrvatski jezik
- likovna kultura
- glazbena kultura
- matematika
- priroda i društvo
- tjelesna i zdravstvena kultura
- strani jezik
- vjeronauk

Regionalne posebnosti

- posjet poljoprivrednom gospodarstvu
- posjet tvornicama
- vinogradi, voćnjaci
- Kopački rit
- Vode tekućice i stajačice
- Ustanove (kazališta, kina, muzeji, katedrale, dvorci, crkve...)
- Seoski turizam
- Folklor, tradicija
- Značajne ličnosti

BIOLOGIJA

Cilj

Cilj je nastave biologije upoznavanje i razumijevanje osnovne građe i funkcije čovjekovog tijela i njegove povezanosti s okolišem. Cilj je ovog predmeta naučiti prepoznati i znati različite organizme, njihovu strukturu, životne funkcije, prilagodbe sredini. Razvijati sposobnost promatranja i proučavanja prirode, donošenje zaključaka na osnovu promatranja, opisivati svoje rezultate i raspravljati. Iz iskustva, proučavanja prirode i znanja stečena na druge načine učenik može postići ekološki odnos sa sredinom koji je zasnovan na zaštiti prirode i različitih oblika života.

Zadaci

a) obrazovni

učenje o životnoj sredini. Prepoznavanje životinja (beskralješnjake i kralješnjake) i biljaka svoga zavičaja. Znati razlike između biljne i životinjske stанице. Razlikovati glavne skupine biljaka i životinja. Obrazložiti kako se znanstvene spoznaje stalno proširuju, nadopunjavaju, a neke i mijenjaju. Upoznati i razumjeti osnovnu funkciju čovjekova tijela, te njegov odnos prema okolini. Razvijati osobnu odgovornost učenika za vlastito zdravlje.

b) funkcionalni

traženje informacija, pripremanje mikroskopskih preparata i mikroskopiranje, promatranje biljaka i životinja u prirodnom okolišu, sposobnost promatranja i donošenja zaključaka, razvijati kritičko mišljenje i logičko zaključivanje te povezivanje stečenog znanja.

c) odgojni

razvijati ljubav prema prirodi, razvijati ekološku svijest, promicanje vrijednosti rada, truda i zalaganja, upućivati na potrebu cjeloživotnog učenja.

Ključne teme

- Pojava života na Zemlji
- Jednostanične životinje i alge
- Razvoj mnogostaničnih životinja
- Razvoj biljaka
- Promjenjivost i nasljeđivanje
- Građa i uloga ljudskog organizma
- Čovjekov razvojni put

Metode i oblici rada

a) metode

- razgovor
- usmeno izlaganje
- čitanje i rad na tekstu
- pisanje
- izlaganje

- praktični rad
- projektna nastava
- istraživanje
- ekskurzija
- crtanje
- fotografiranje i snimanje
- promatranje i donošenje zaključaka

b) oblici

- frontalni
- individualni
- rad u paru
- skupni rad

Vrednovanje

Znanje (vladanje sadržajem, razumijevanje, primjena). Upotreba izvornih podataka i njihova organizacija. Služenje predznanjem i novostečenim znanjem (praktična primjena). Motivacija i samousmjeravanje na nova područja (proširivanje znanja). Samopouzdanje, postavljanje pitanja i pitanja višeg reda. Vještine pisanja i strategije (oluja ideja, grozdovi, preuređivanje radnih sadržaja do konačne verzije. Kreativnost, suradnja u grupnom radu, praktični radovi

Korelacije

- priroda i društvo
- priroda
- hrvatski jezik
- glazbena kultura
- likovna kultura
- geografija
- povijest
- kemija
- fizika
- vjeronauk
- informatika
- TZK

Regionalne posebnosti

Povezanost navika i zdravlja. Način života i prehrana. Onečišćenje zraka, vode i tla – utjecaj na zdravlje (poljoprivredni kraj – pesticide). Povezanost običaja i ovisnosti o alkoholu. Stres: živčani sistem. Vrijednost čovjeka ne određuje vjera, nacionalnost, boja kože...

KEMIJA

Cilj

U nastavi kemije cilj je učioniku pretvoriti u istraživački laboratorij u kojem učenik ima glavnu, istraživačku ulogu. Na taj način nastoji se učenika potaknuti da stekne znanja i razvije vještine koje će ga usmjeriti da bude aktivni član cjelokupnog društva. Problemski usmjerenom nastavom nastoji se olakšati razumijevanje osnovnih životnih procesa, kao i uvid u korisnost znanja kemije u svakodnevnom životu.

Zadaci

a) obrazovni

poznavanje pravila ponašanja pri izvedbi eksperimenta, te pravila ponašanja u laboratoriju. Poznavanje značenja ključnih pojmoveva i njihovih odnosa. Poznavanje osnovnih principa i zakonitosti u kemiji. Prepoznavanje povezanosti kemije s drugim prirodnim znanostima, te svakodnevnim životom.

b) funkcionalni

sposobnost razmišljanja i promatranja na kritičan način; sposobnost izvođenja jednostavnog eksperimenta; sposobnost sustavnog praćenja i evidentiranja pojave i procesa oko nas, eksperimenata; mogućnost samostalnog izvođenja zaključaka na temelju eksperimenta; sposobnost samostalnog pronalaženja informacija u različitim izvorima znanja; sposobnost argumentiranja vlastitih teza konkretnim argumentima; korištenje starih ideja za stvaranje novih; korištenje informacija, metoda, pojmoveva, teorija u novim situacijama; rješavanje problema korištenjem potrebnih znanja i vještina.

c) odgojni

Ključne teme

Teme su preuzete iz HNOS - a

Metode – oblici rada

a) nastavne metode

- izvođenje eksperimenta
- promatranje procesa i pojave oko sebe
- pronalaženje informacija
- izrada projekata
- postavljanje ključnih pojmoveva i procesa u vlastiti kontekst
- odgovaranje na pitanja
- postavljanje pitanja
- rješavanje problemskih zadataka i situacija
- izlaganje i obrazlaganje

b) oblici rada

- vođenje učeničkih aktivnosti

- upute za rad
- povratne informacije
- izlaganje
- eksperimenti
- razgovor
- istraživanje
- izrada projekata
- objašnjavanje

Vrednovanje

a) vrednuje se

- aktivnost na satu i pristup radu
- sposobnost snalaženja u provođenju eksperimenata i ponašanje u laboratoriju
- sposobnost kritičkog promatranja i sustavnog praćenja eksperimenata, te pojava i procesa oko nas
- sposobnost samostalnog pronalaženja informacija
- sposobnost objašnjavanja problema i procesa pomoću ključnih pojmoveva
- sposobnost dovođenja ključnih pojmoveva i procesa u novi kontekst
- sposobnost rješavanja problema primjenom stečenih znanja i vještina

b) načini vrednovanja

- ocjenjivanje redovnih aktivnosti na satu, te nastojanje da se napreduje u radu
- ocjenjivanje pismenog praćenja eksperimenata, pojava i procesa
- ocjenjivanje samostalnog rješavanja problema, usmeno i pismeno
- ocjenjivanje sposobnosti objašnjavanja problema i procesa pomoću ključnih pojmoveva, usmeno i pismeno
- ocjenjivanje samostalnih i grupnih projekata koji nastaju na satu
- ocjenjivanje obaveznih i izbornih seminarskih radova
- samoocjenjivanje

Korelacije

- **Hrvatski jezik:** pismo i usmeno izražavanja
- **Likovna kultura:** crtanje
- **Informatika:** korištenje računala u nastavi
- **Biologija:** gospodarenje otpadom, ekološki problemi, ovisnosti, biološko važni spojevi, energija, osmoza, difuzija, stanica
- **Tehnička kultura:** mjerne jedinice, geometrijski likovi, postotni račun, omjeri, funkcije, grafovi, jednadžbe
- **Priroda:** kemičari
- **Geografija:** osobine i svojstva vode, onečišćavanje okoliša, nafta I zemni plin, PSE, kemijske reakcije, kiseline, soli, ugljik, umjetna gnojiva, toplice
- **Matematika:** jednadžbe, omjeri, postotak, grafovi, kalkulator
- **Fizika:** površina, promjene tvari, metali I nemetali, elektroliza, ioni, agregatna stanja, molekule, atomi, ioni, ZOM

FIZIKA

Cilj

Fizika je prirodna znanost i samim tim trebala bi biti učenicima pristupačnija i razumljivija od mnogih drugih predmeta zastupljenih u osnovnoj školi. Budući se fizika počinje učiti u sedmom razredu (u četrnaestoj godini života), predznanje iz prirode i matematike omogućuje učenicima da sve nove pojmove i materijalna znanja nadovezuju na već poznato. Zbog toga se nastava, uz različite metode i oblike rada, može učiniti vrlo razumljivom i interesantnom.

Izbor i odabir sadržaja mora se prilagoditi općoj razvojnoj spremnosti učenika, tako da nastavni rad za učenika ne bude niti prelagan niti pretežak. U prvom slučaju prelagani sadržaji ne potiču učenika na razvoj vještina te rad postaje dosadan. Ukoliko su sadržaji prezahtjevni učenici slabo usvajaju gradivo i gube volju za učenjem. Stoga nastava mora biti tako osmišljena da je s jedne strane individualizirana sa različitim ciljevima i zadacima za pojedine učenike već prema njihovim sposobnostima i njihovoj spremnosti (spoznajnim i doživljajnim mogućnostima). S druge strane nastava treba biti kreativna, što će se postići timskim i grupnim radom, a pri čemu će se kod učenika ostvariti i većina odgojnih ciljeva (samopouz-danje, prijateljstvo, suradnički odnos i sl.).

Zadaci

a) obrazovni

Znati prepoznati i definirati nove pojmove kao što su: *fizikalna veličina, duljina, ploština, obujam, masa, gustoća, atom, proton, neutron, elektron, molekula, sila, gravitacijska sila, električna sila, elastična sila, sila teža, sila trenja, težina tijela, poluga, tlak, energija (kinetička, potencijalna, unutarnja), rad, snaga, toplina*. Znati sve oznake, mjerne jedinice mjerne instrumente za pojedinu fizikalnu veličinu. Naučiti određene zakonitosti i pravila, te formule za izračunavanje pojedinih fizikalnih veličina . Znati prepoznati i definirati nove pojmove kao što su: *električna struja, strujni krug vodiči, izolatori, el. naboj, ioni, el. napon, el. otpor, jakost struje, elektromagnetska indukcija, generator, elektromotor, transformator, put, pomak, vrijeme, brzina, ubrzanje, slobodni pad, titranje, valovi, vrste valova, valna fronta, valna duljina, odbijanje i lom valova, akustika, zvuk, ultrazvuk, optika, svijetlost, izvori svijetlosti, odbijanje i lom svijetlosti, zrcala, leće*. Znati sve oznake, mjerne jedinice , mjerne instrumente za pojedinu fizikalnu veličinu. Naučiti određene zakonitosti i pravila, te formule za izračunavanje pojedinih fizikalnih veličina .

b) funkcionalni

Znati prepoznati i primijeniti naučene pojmove u životnim situacijama. Steći vještinsku odvajanja bitnog od nebitnog, te stečene informacije uspoređivati i klasificirati . Steći sposobnost rješavanja problema i zadataka na osnovu naučenih zakonitosti i formula. Steći sposobnost promatranja, razumijevanja i planiranja. Steći vještine govora, izražavanja, aktivnog slušanja, računanja, mjerjenja, crtanja i sl.

c) odgojni

Zanimanje za nastavni predmet, steći znanstveni pogled na neku pojavu, stjecanje radnih i kulturnih navika, marljivost, upornost, samopouzdanje, samopoštovanje, toleriranje suprotnog mišljenja, prijateljstvo, suradnički.

Ključne teme

a) sedmi razred:

- tijela i tvari
- sile
- energija

b) osmi razred:

- elektricitet
- gibanje i sila
- valovi
- svjetlost

Metode – oblici rada

a) nastavne metode

b) oblici rada

- timski rad
- rad u paru
- projektna nastava

Korelacije

- **hrvatski jezik:** referati
- **likovna kultura:** gustoća, boje, termička obrada
- **Matematika:** vektori, geometrija, simetrija, kutovi, temperature, mjerne jedinice, jednadžbe, grafovi, potencije, površina
- **Tjelesna i zdravstvena kultura:** ubrzanje, brzina, trenje, energija, ravnoteža, mjerjenje, sila, poluga, rotacije
- **Biologija:** valovi, leće, elektricitet, mikroskop, tlak, difuzija, poluge, energija
- **Tehnička kultura:** grafovi, energija, gibanje, električna struja, elektrane, trenje, kosina, poluga
- **Priroda:** temperature, tlak, uzgon, energija, ekologija, (izvori energije)
- **Geografija:** elektrane, nuklearna energija, svemir, tlak, kutovi, svojstva voda, duljina, gravitacija, valovi, mjerne jedinice, magnetski polovi
- **Glazbena kultura:** ritam, frekvencija, period
- **Kemija:** postotni račun, promjene tvari, metali i nemetali, elektroliza, ioni, agregatna stanja, molekule, atomi, površinska napetost

POVIJEST

Cilj

Nastava povijesti i društvenih predmeta treba usmjeravati učenike u razumijevanju i opisivanju sadašnjosti, ojačati učenikov samosvojni identitet, usmjeravati ga na poštivanje ljudi, ljudskog rada, materijalne i duhovne kulture, pomoći mu u odrastanju u aktivnog, kritičnog i odgovornog člana društva. Glavna su područja koja se uzimaju u obzir u nastavi povijesti vrijeme, čovjek i okružje. Učenik se mora upoznati s osnovnim podacima i iskustvima prostora u kojem živimo kako bi se učenici upoznali sa svojim korijenima, kako bi stvorili sliku o sebi, o prostoru u kojem žive te ojačali samoprocjenu i gradili kvalitetnu sliku u cijelosti. Nastava povijesti treba pridonijeti učeničkom znanju i razumijevanju drugih naroda i njihovih kultura i običaja pripremajući ih za život u multietničkom i multikulturalnom društvu.

Zadaci

a) obrazovni

upoznati svoju zemlju, povijest i kulturnu tradiciju svoje države upoznati se sa značajnim događajima svjetske povijesti, a posebno s prostorom srednje i jugoistočne Europe. Razumjeti opće društvene osobitosti. Uočiti suodnos čovjeka i okoliša, prirode u povijesti, sadašnjosti i budućnosti. Razumjeti kulturne razlike naroda i poštivati kulturnu tradiciju cijelog čovječanstva. Potaknuti interes za povijest i očuvanje kulturne baštine.

b) funkcionalni

upoznati izvore znanja kako bi se učenici posvetili malim istraživačkim projektima u nastavnom procesu, razvijati i usavršavati osjećaj za vrijeme, povjesne promjene, razvijati spremnost kritičkog mišljenja, procjenjivanja, istraživačkog rada, učenja, analize podataka, kreativne primjene. Učiti o temeljnim konceptima koji pomažu razumijevanju prošlosti: kronologija, uzročno-posljedične veze, promjene i kontinuitet, multiperspektivnost, interpretacija, istraživanje, značenje prošlih događaja. Upoznati se s ulogom izvora i literature u objašnjavanju prošlosti: učiti prepoznavati, analizirati, povezivati i vrednovati razne vrste primarnih i sekundarnih povijesnih izvora te na temelju njih rekonstruirati povijesne situacije uočavati da se prošlost prikazuje i interpretira na različite načine (historiografija, filmovi, dokumentarne serije, povijesni romani, pjesme, muzejski postavi i sl.); znati objasniti zašto je to tako te evaluirati pojedine interpretacije i stvarati vlastito mišljenje utemeljeno na argumentima. Pronalaziti, upoznавати, analizirati i vrednovati različite izvore informacija (udžbenik, enciklopedija, historiografski tekst, školska knjižnica, muzej, internet, itd.). Svoje znanje o prošlosti izražavati na različite načine (odgovaranje na pitanja, opisivanje događaja, sudjelovanje u raspravi, pisani radovi, crteži, plakati, grafički prikazi, Power Point i druge prezentacije itd.).

c) odgojni

prihvaćati društvene etičke vrijednosti kao društvenu odgovornost, poštivati ljudska prava, razvijati želju za mirnim rješavanjima sukoba. Razumjeti kulturne razlike naroda i poštivati kulturnu tradiciju cijelog čovječanstva. Upoznati učenike s temeljnim vrijednostima na kojima počiva suvremeno društvo, no i potaknuti ih na kritičko razmišljanje o svijetu u kojem žive, pripremajući ih tako za život u pluralističkom i demokratskom društvu. To uključuje: toleranciju, uvažavanje prava na različitost, miroljubivo rješavanje

problema, otvorenost za suradnju, što ujedno znači i odbacivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, totalitarnih ideologija, te stereotipa i predrasuda u prikazivanju drugih naroda; demokratske vrednote i poštivanje temeljnih ljudskih prava; prihvatanje klasne, spolne, vjerske i etničke ravnopravnosti među ljudima.

Ključne teme

teme su u skladu s HNOS-om

Metode – oblici rada

a) nastavne metode

- vođenje učeničkih aktivnosti
- postavljanje I odgovaranje na pitanja
- rješavanje problemskih zadataka
- izlaganje I obrazlaganje
- oluja ideja,
- vrijednosna os
- recipročno učenje
- suradnička diskusija
- pisanje (stvaralačko, izvještavanje, opisivanje...)
- igre (koje potiču komunikaciju, motivacijske, društvene...)
- crtanje
- praktični radovi

b) oblici rada

- timski rad
- radionice
- rad u paru
- samostalni rad
- istraživački rad
- izlaganja radova

Vrednovanje

vrednuje se

- aktivnost na satu i pristup radu
- sposobnost kritičkog mišljenja
- sposobnost samostalnog pronalaženja podataka
- sposobnost objašnjavanja problema i procesa pomoću ključnih pojmoveva
- sposobnost dovođenja ključnih pojmoveva i procesa u novi kontekst
- sposobnost rješavanja problema primjenom stečenih znanja i vještina

način vrednovanja

- ocjenjivanje redovnih aktivnosti na satu, te težnja napredovanju
- ocjenjivanje samostalnog rješavanja problema, usmeno i pismeno
- ocjenjivanje sposobnosti objašnjavanja problema i procesa pomoću ključnih pojmoveva, usmeno i pismeno
- ocjenjivanje samostalnih i grupnih projekata koji nastaju na satu

- ocjenjivanje obaveznih i izbornih seminarskih radova
- samoocjenjivanje

Korelacije

- **hrvatski jezik i književnost** (uloga književnika u povijesti, glagoljica, preporod, pisanje referata...)
- **likovna kultura** (crtanje raznih povijesnih građevina, stilovi gradnje...)
- **glazbena kultura** (poznati glazbenici i njihova uloga u povijesti)
- **engleski jezik** (povijesne osobe engleskog i američkog govornog područja, događaji...)
- **zemljopis** (snalaženje u prostoru, industrijska revolucija...)
- **matematika** (računanje vremena, Pitagora, piramide...)
- **tehnička kultura** (industrijske revolucije)
- **priroda – biologija** (poznati biolozi kroz povijest, ekologija...)
- **fizika** (industrijska revolucija, poznati fizičari kroz povijest...)
- **tjelesna i zdravstvena kultura** (olimpijske igre...)

Regionalne posebnosti

Mogući projekti u nastavi povijesti:

- Istraživanje povijesnih lokaliteta u mom zavičaju – Vučedol – 5.r.
- Tlocrt feudalnog posjeda-6.r.
- Dolazak prvih kršćanskih misionara u moje krajeve- 6.r.
- Nastambe, naselja, groblja u mom zavičaju u srednjem vijeku-6.r
- Srednjovjekovna kultura u mom zavičaju-6.r.
- Procijeniti mogućnost nastanka samostalne hrvatske države na kraju Prvog svjetskog rata-7.r.
- Vukovar kroz stoljeća – 8.r.

GEOGRAFIJA

Ciljevi

Glavni cilj nastave geografije je omogućiti učenicima stjecanje osnovnih znanja o prirodnogeografskim obilježjima na Zemlji. To podrazumijeva poznавање oblika, veličine i građe Zemlje, položaja i gibanja Zemlje u Sunčevu sustavu s naglaskom na posljedice na Zemlji, poznавање i razumijevanje glavnih obilježja geografskih karata, elemenata geografske karte te sposobljavanje za orientaciju, posebno uz pomoć kompasa i topografske karte te razumijevanje geografske raspodjele, međusobnih odnosa i značenja prirodnih elemenata (reljef, klima, vode, tlo, biljni i životinjski svijet) na Zemlji.

Kroz nastavu geografije učenici trebaju steći spoznaju da im Zemlja treba radi dobivanja hrane, za stanovanje, rad, sudjelovanje u prometu, za rekreaciju i odmor te za druge potrebe. Moraju spoznati da nagli porast svjetskog stanovništva, povećanje poljoprivredne proizvodnje, brza industrijalizacija i širenje gradova, ugrožavaju prostorne mogućnosti Zemlje i potiču stvaranje problema.

Geografske posebnosti nacionalnog prostora, mnogostruki regionalni problemi u svijetu, sve veće značenje odnosa među državama i skupinama država kao i svjetska isprepletanost i ovisnost gospodarstva i politike pokazuju zadaće nastave geografije, odnosno potrebu proširivanja znanja o domovini i drugim državama.

Prostorna ovisnost i povezanost ljudskog djelovanja u prirodnom i društveno-znanstvenom smislu predmet su nastave geografije. Susret s drugčijim pejzažima, kulturama, narodima i državama omogućuje razumijevanje stranih oblika življenja, poštovanje drugih skupina i naroda.

Zadaci

materijalni – znanja /spoznaje

- egzemplarnim prirodnim, gospodarskim i socijalnim procesima i problemima na Zemlji te o njihovim uzrocima i posljedicama;
- međunarodnim i globalnim odnosima i ovisnostima s prirodnogeografskog, socijalno-geografskog i gospodarstveno-geografskog gledišta;
- topografiji i prostornoj raščlanjenosti Zemlje;
- upoznati učenike s intenzivnim procesom narušavanja kvalitete čovjekova okoliša i potrebom čuvanja okoliša od daljnje degradacije, odnosno poboljšanje kvalitete ugroženih elemenata i lokaliteta;
- sposobiti učenike za promatranje i upoznavanje promjena u geografskoj stvarnosti, razvijati u njima sposobnost kritičke raščlambe konkretnih situacija kao osnove mišljenja i poticaja radi jačanja potrebe za uključivanjem u pozitivnu društvenu praksu u životu zajednice;
- promatranjem prirodne osnove i pojave društvenog razvoja u zavičaju i zemlji, upoznati učenike sa značajkama razvoja i razvijati svijest o potrebi za uključivanjem u društvenu aktivnost radi napretka svojeg zavičaja i cijele zajednice;
- stalnom aktualizacijom geografskih nastavnih sadržaja razvijati zanimanje za kontinuirano praćenje geografske stvarnosti u zemlji i svijetu te potrebu za samostalnim učenjem i permanentnom geografskom naobrazbom.

funkcionalni – sposobnosti /vještine

- opisivanja prostora u geografskim kategorijama i konceptima;
- objašnjavanja prostora i uvjeta života ljudi u njihovu geografsku okružju;
- primjene geografskih stručnih metoda i pomoćnih sredstava u relevantnim životnim situacijama
- razvijati sposobnosti zapažanja, povezivanja i zaključivanja; pravilne uporabe grafičkih priloga te pravilnog i samostalnog snalaženja na geografskoj karti.

odgojni – stajališta

- spremnost zalaganja na temelju osnovnih i ljudskih normi za rješavanja regionalnih, nacionalnih, internacionalnih i globalnih problema;
- spremnost i sposobnost stručne i odgovorne primjene geografskih znanja u privatnom, poslovnom i javnom životu.

Ključne teme

Preuzete iz HNOS-a.

Nastavna sredstva i pomagala (izvori znanja)

- Geografske karte i atlasi
- Udžbenik
- Radna bilježnica
- Školska ploča i plan ploče
- Grafoskop
- Nastavni film
- Školska televizija i školski radio
- Brojčani podaci i statistika
- Dijagrami, kartogrami, geografski profili
- Globus, telurij, planetarij
- Novine, slika, karikatura
- Višeizvorni sklop
- Pješčanik
- Izvorni predmeti
- Muzej
- Geografske zbirke

Metode – oblici rada

a) *oblici rada*

- Samostalni rad
- Rad u parovima
- Skupni rad
- Frontalni rad
- Timska nastava
- Teorija igre
- Projektna nastava.

b) nastavne metode:

- Metoda usmenog izlaganja
- Metoda razgovora
- Metoda demonstracije (prikazivanja) i eksperimenti
- Terenska nastava
- Metoda rada s tekstom
- Metoda grafičkih radova
- Programirana nastava
- Problemska nastava
- Učenje pomoću računala.

Korelacije

- **Hrvatski jezik** (Hrvatski nazivi za geografiju; Određivanje geografskih pojmova; Jezici i kulture svijeta; Haiku poezija; Poznati europski književnici; Promjena naziva hrvatskog jezika tijekom 20.stoljeća; Regije RH u riječi; poznati hrvatski književnici i pjesnici).
- **Priroda** (Kopno i more; Vode na kopnu; Osnovna svojstva vode; Tlo, biljni i životinjski svijet; Endemične biljke i životinje; Zaštita okoliša od onečišćenja – ekološki problemi).
- **Biologija** (Rasprostranjenost pojedinih biljnih zajednica i poljoprivrednih kultura; Stočarstvo; Važnost očuvanja šuma i šumskih prostora; Onečišćenje; Utjecaj klime i nadmorske visine na naseljenost; Zdrava prehrana).
- **Povijest** (Razvoj geografije kao znanosti; Kalendar i računanje vremena; Velika geografska otkrića, Preseljenja biljaka i životinja; Život i kultura ljudi u prapovijesno doba; Narodi starog istoka; Arapi; Seobe naroda; Kršćanstvo; Razvoj ljudskih djelatnosti kroz povijest; Osvajanja Aleksandra Velikog; Bizant; Mongolsko carstvo; Srednjovjekovna kineska civilizacija; Stari Egipat; Kolonizacija Afrike, Amerika i Australija – trgovina robljem; Drevne civilizacije Maya, Azteka i Inka; I i II Industrijska revolucija; Utjecaj kolonijalizma na Novi i Stari svijet; Napoleon, Francuska revolucija; Osvajanja Rimljana; Povijesni razvoj država; Habzburgovci, Austro-Ugarska; Humanizam i renesansa; Narodni preporodi; Stara Grčka; Vjerski raskol; Turska osvajanja; Balkanski ratovi, SFRJ; Razvoj geografske karte i kartografije kroz povijest; Rimske provincije u Hrvatskoj; Hrvatska u srednjem i novom vijeku; Promjena granica u Europi tijekom 20. stoljeća; Razvoj kapitalizma; Uzroci emigracije; Razvoj međunarodnih organizacija kroz povijest; Domovinski rat; Gradovi srednjoeuropskih obilježja).
- **Matematika** (Mjerena, premjeravanja; Geografska karta; Mjerilo; Mjerne jedinice; Mjerena visina, dubina i kutova; Koordinatni sustav).
- **Kemija** (Onečišćenja okoliša; Nafta i plin; Ležišta soli, ugljena i ruda; Kemijsko onečišćenje teškim metalima; Kemiske reakcije, kiseline; Reakcije vapnenca i dolomita; Soli; Osnovna kemijska svojstva morske vode; Umjetna gnojiva; Kemski sastav vode toplica Nizinske Hrvatske).
- **Fizika** (Nuklearne elektrane, uran i nuklearna bomba, radioaktivnost; Istraživanja svemira – Gagarin; Osnovna fizička svojstva morske i slatke vode).
- **Engleski jezik** (Govor, pojmovi i izvedenice iz engleskog jezika - turizam).
- **Njemački, Talijanski, Srpski, Bosanski, Slovenski jezik ...** (Znanja o jezicima susjednih država čiji jezik učenici govore ili uče, Govor).

- **Tehnička kultura** (Izrada nastavnih pomagala; Kompas, Uređaji za mjerjenja; Razvoj prometa; Tehnika građenja – Piramide, Sueski i Panamski kanal, Transamazonika, neboderi, mostovi, brane; Sustavi za napajanje; Polderi i tuneli; Hidroelektrane, vjetroelektrane, nuklearne elektrane, termoelektrane; Vađenje i prerada nafte; Važna tehnička dostignuća; Izgradnja suvremenih prometnica – savladavanje reljefnih prepreka; Brodovi; Melioracija; Izgradnja riječnih kanala).
- **Glazbena kultura** (Indijska, kineska, arapska, afrička, latinoamerička glazba; Afrički i latinoamerički plesovi; Poznati europski skladatelji; Opera i balet; Beethovenova IX simfonija; Nacionalni i regionalni plesovi i pjesme, Poznati hrvatski glazbenici).
- **Likovna kultura** (Crtanje po promatranju i tehnike crtanja; Kulture svijeta; Poznati europski slikari i umjetnici; Kulturno-povijesne znamenitosti Italije; Kulturni spomenici Grčke; Freske i ikone; Kulturna baština UNECSO-a; Ostaci grčke i rimske arhitekture u Primorskoj Hrvatskoj; Regije RH u slici; Barokni i utvrđeni gradovi).
- **Tjelesna i zdravstvena kultura** (Skijanje i planinarstvo; Narodni plesovi; Plivanje; Olimpijade; Rekreacija; Ronjenje, Rafting, Splavarenje).
- **Vjerouauk** (Zemlja u Sunčevu sustavu; Velike religije svijeta: Kršćanstvo, Islam, Budizam, Hinduizam, Židovstvo; Tolerancija među katolicima i protestantima; Vjerski običaji u različitim vjerskim zajednicama; Rim, Vatikan, Papa, Katolička crkva; Pravoslavna crkva; Crkveni raskol 1054. godine; Vjerski objekti).
- **Informatika** (Internet; Komuniciranje s pomoću računala i multimedija).

Vrednovanje

Provjeravanje i vrednovanje znanja učenika treba vršiti poslije obrade svake nastavne cjeline. Provjeravanje mora biti objektivno, pouzdano i validno.

Oblici provjeravanja

usmeno:

- temeljito,
- leteće;

pismeno:

- standardizirani testovi znanja,
- informativni testovi,
- standardno usmjereni testovi,
- kriterijski usmjereni testovi,
- testovi za usmjeravanje učenja te
- nizovi zadataka objektivnog tipa.

Prilikom usmenog provjeravanja potrebno je da učenici što samostalnije izlažu sadržaje, premda ne treba isključiti dijalog, pogotovo kad učitelj želi provjeriti sposobnost mišljenja izravnim upitim, kao *objasni*, *usporedi*, *dokaži*, *obrazloži*, *konkretiziraj*, *sintetiziraj*. Napose je važno da učitelj upitnom riječju *zašto* zahtijeva obrazloženje izloženog, jer se time provjerava stupanj shvaćanja i otklanja mogući formalizam u učenikovu znanju.

Kod pismenog provjeravanja, da bi se zadovoljilo sadržaje i raznolikost ciljeva učenja, treba se koristiti pomiješanim različitim tipovima zadataka. Raznolikost zadataka odgovara i učenicima, jer se na taj način ublažavaju nedostaci pojedinih oblika zadataka.

Nastavna načela u geografskom obrazovanju

Uz opća nastavna načela u nastavi geografije koriste se i izvorna geografska načela:

- načelo regionalne geografije,
- načelo egzemplarnosti,
- opće geografsko načelo,
- načelo usmjerenosti prema ciljevima,
- tematsko regionalno načelo,
- načelo životne blizine ili od bližeg k daljem,
- načelo kompleksnosti i
- ekološko načelo.

TEHNIČKA KULTURA

Cilj

Opći cilj nastave Tehničke kulture je izgraditi operativni i stvaralački način mišljenja učenika i to misliti tehnološki i poduzetnički i stjecati i vježbati primjenu znanja. Osim toga, cilj je nastave tehničkog odgoja osposobiti učenike da nešto sami naprave. Operativni ciljevi nastave tehničke kulture jesu steći znanja I razviti vještine primjene znanja na razini opće kulture. Važno je I profesionalno orijentirati učenike za eventualna buduća zanimanja.

Zadaci

a) obrazovni

Učenici trebaju usvojiti znanja o različitim materijalima koje se koriste u industriji, načine prerade materijala. Učenici trebaju usvojiti znanja o razvoju prometa, ponašanju u prometu. Usvojiti znanja o alatima, različitim mehanizmima, informatičkoj opremi, energeticima, tehničkoj opremi.

b) funkcionalni

U nastavi tehničke kulture najveći se naglasak stavlja na vještine koje će učenici steći tijekom svoga obrazovanja. Upravo su zbog toga funkcionalni zadaci najviše izraženi. Učenici će na nastavi razvijati sposobnosti tehničkog crtanja, sposobit će ih se da u skladu sa svojim mogućnostima sami izrađuju zadane zadatke. Naučit će ih se ponašati u skladu s prometnim znakovima. Osim toga, učenici će se naučiti ponašati u timu i naučit će kako tim djeluje.

c) odgojni

Učenici će razvijati pozitivan odnos prema svojoj okolini i bližnjima. Promicati suradnju i nenasilno rješavanje sukoba. Promicati vladanje sobom i sposobnost samoodgoja.

Ključne teme

Ključne su teme preuzete iz HNOS-a.

Metode – oblici rada

a) metode rada

- praktični rad
- rad na tekstu
- terenska nastava
- istraživanje

b) oblici rada

- timski rad
- rad u paru
- projektna nastava

Vrednovanje

Kod učenika će se vrednovati zalaganje u izradi praktičnih radova, sam praktični rad u kontekstu učenikovih sposobnosti, snalaženje učenika u sklopu terenske nastave, u istraživačkim projektima. Učenici će teoriju usmeno odgovarati s obzirom da pismeni ispit nije predviđen zbog broja sati.

Korelacije

- likovna kultura – učenici svoje praktične radove mogu izrađivati u dogovoru s nastavnikom iz likovne kulture.
- glazbena kultura – izrada nekih jednostavnijih glazbenih instrumenata
- Matematika – računanje, geometrijski likovi i oblici
- Kemija - mjerne jedinice, geometrijski likovi, postotni račun, omjeri, funkcije, grafovi, jednadžbe
- Fizika - grafovi, energija, gibanje, električna struja, elektrane, trenje, kosina, poluga
- Povijest – industrijske revolucije
- Zemljopis – razvoj prometa, tehnike građenja, izrada karata...
- Informatika – razvoj računala i informatičke znanosti

TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA U PREDMETNOJ NASTAVI

Cilj

Cilj je nastave Tjelesne i zdravstvene kulture podizanje opće sposobnosti organizma, snage, usavršavanje motoričkih znanja i njihova primjena u slobodno vrijeme. Briga o svom zdravlju, prije, za vrijeme i nakon tjelesnog vježbanja. Razvijanje ekološke svijesti. Uvidjeti važnost čiste odjeće, obuće, pravilne prehrane. Uvidjeti važnost boravka na svježem zraku. Zadovoljiti biopsihosocijalne potrebe čovjeka za kretanjem kao izrazom zadovoljavanja određenih potreba kojima se uvećavaju adaptivne i stvaralačke sposobnosti u suvremenim uvjetima života i rada. Razvijati zdravstvenu kulturu učenika. Uključiti u nastavu učenike s različitim teškoćama, tjelesnim oštećenjima i ograničenim sposobnostima kretanja.

Zadaci

- a) antropološki – utjecati na skladan rast, razvoj koštanog i mišićnog tkiva, razvoj i usavršavanje brzine, koordinacije, povećanje funkcionalnih sposobnosti, organa za disanje, razvoj opće motorike, eksplozivne snage, razvoj ritmičnosti, fleksibilnosti, izdržljivosti. Naučiti pravilno držati tijelo.

b) obrazovni

Upoznavanje opreme potrebne za sat TZK (prostor svlačionice, dvorane...). Usvajanje naziva sprava za vježbanje, učenje novih motoričkih pokreta koja su primjenjiva u slobodnom vremenu i hitnim situacijama.

c) odgojni

Formiranje međusobnih odnosa u razredu s obzirom na novi prostor i njegove posebnosti, formiranje odnosa prema učitelju kao prema autoritetu u provođenju nastave TZK. Razvijati naviku vježbanja u organiziranom obliku. Razvijati disciplinu u izvršavanju zadataka (osobni se interes treba podređivati interesima grupe). Učiti poštivanja pravila igre, naučiti podnositi pobjedu i poraz. Razvijati samostalnost i samokontrolu u radu. Usvajanje zdravih prehrabnenih navika i zdravih stilova života, usvajanje osjećaja ravnoteže između slobode i odgovornosti, izražavanje samopoštovanja i poštovanja prema drugima, uvažavanje razlike među spolovima, prihvatanje pravila i njihova važnost u život, razumijevanje kauzalnih odnosa između tjelesnih aktivnosti i stjecanja odgojnih vrijednosti, upoznavanje s terapeutskom ulogom športa, poticanje ustrajnosti u vježbanju, upoznavanje s temeljnim vrijednostima borilačkih vještina, upoznavanje s razlozima izbjegavanja stimulativnih i opojnih sredstava, pomaganje djeci s teškoćama u razvoju, aktivno organiziranje športskih oblika provođenja slobodnoga vremena, promicanje uljuđenih navijačkih navika, poštivanje rasnih i nacionalnih razlika, poistovjećenje s nacionalnim simbolima (zastavom, grbom), isticanje vlastitoga nacionalnog identiteta i ponos na pripadnost domovini.

Ključne teme

Teme su preuzete iz HNOS – a.

Metode – oblici rada

a) nastavne metode

- demonstracija
- razgovor
- oponašanje
- dramatizacija
- ponavljanje
- rješavanje motoričkih zadataka
- objašnjenje

b) oblici rada

- frontalni
- grupni
- poligon
- rad s dva razreda

Vrednovanje

Vrednuje se sudjelovanje u nastavi, nošenje opreme, trud koji učenici ulažu u izradi zadataka (prema njihovim psihičkim i fizičkim sposobnostima). Vrednuje se zalaganje učenika.

Korelacije

- **Hrvatski jezik i književnost** – lijepo i pravilno izražavanje u komunikaciji s drugima
- **Matematika** –uspoređivanje brojeva...
- **Glazbena kultura** –slušanje glazbe, ples...
- **Fizika** - ubrzanje, brzina, trenje, energija, ravnoteža, mjerjenje, sila, poluga, rotacije
- **Povijest** – Olimpijske igre, poznate osobe iz svijeta sporta...
- **Sat razrednika** – znamo li čuvati svoje zdravlje, rad i odmor, dječje igre u prirodi...
- **Roditeljski sastanak** – roditelji → ruka koja pomaže, odgoj za život

Regionalne posebnosti

Učenici mogu uz suradnju s ostalim sugrađanima saznati kakvi su postojali stari sportovi, te organizirati razna natjecanja na razini škole, a ako se pokaze interes ostalih škola u kraju mogu se organizirati i međuškolska natjecanja starih sportova. Osim toga, učenici mogu s nastavnicima posjetiti Olimpijadu starih sportova u Brođancima i doživjeti i jedan takav događaj.

TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA U RAZREDNOJ NASTAVI**Cilj**

Podizanje opće sposobnosti organizma, snage, usavršavanje motoričkih znanja i njihova primjena u slobodno vrijeme. Briga o svom zdravlju, prije, za vrijeme i nakon tjelesnog vježbanja. Razvijanje ekološke svijesti. Uvidjeti važnost čiste odjeće, obuće, pravilne prehrane. Uvidjeti važnost boravka na svježem zraku. Zadovoljiti biopsihosocijalne potrebe čovjeka za kretanjem kao izrazom zadovoljavanja određenih potreba kojima se uvećavaju adaptivne i stvaralačke sposobnosti u suvremenim uvjetima života i rada. Razvijati zdravstvenu kulturu učenika. Uključiti u nastavu učenike s različitim teškoćama, tjelesnim oštećenjima i ograničenim sposobnostima kretanja.

Zadaci

- a) antropološki** – utjecati na skladan rast, razvoj koštanog i mišićnog tkiva, razvoj i usavršavanje brzine, koordinacije, povećanje funkcionalnih sposobnosti, organa za disanje, razvoj opće motorike, eksplozivne snage, razvoj ritmičnosti, fleksibilnosti, izdržljivosti. Naučiti pravilno držati tijelo.
- b) obrazovni**
upoznavanje opreme potrebne za sat TZK (prostor svlačionice, dvorane...). Usvajanje naziva sprava za vježbanje, učenje novih motoričkih pokreta koja su primjenjiva u slobodnom vremenu i hitnim situacijama.
- c) odgojni**
formiranje međusobnih odnosa u razredu s obzirom na novi prostor i njegove posebnosti, formiranje odnosa prema učitelju kao prema autoritetu u provođenju nastave TZK. Razvijati naviku vježbanja u organiziranom obliku. Razvijati disciplinu u izvršavanju zadataka (osobni se interes treba podređivati interesima grupe). Učiti poštivanja pravila igre, naučiti podnositi pobjedu i poraz. Razvijati samostalnost i samokontrolu u radu.

Ključne teme

- skakanje
- bacanje i hvatanje
- penjanje, puzanje, provlačenje
- dizanje i nošenje
- kotrljanje i kolutanje
- visenje i upiranje
- plesne strukture
- igre

Metode - oblici rada

a) nastavne metode

- usmeno izlaganje
- demonstracija
- razgovor
- oponašanje
- dramatizacija
- ponavljanje
- rješavanje motoričkih zadataka
- objašnjenje

b) oblici rada

- frontalni
- grupni
- poligon
- rad s dva razreda

Korelacije

- **Priroda i društvo** - ponašanje u prometu, u grupi, u gradu, selu. Igre u snijegu, čistoća, urednost, orientacija u prostoru (desno, lijevo, ispred iza, gore, dolje...), boravak na svježem zraku...
- **Matematika** – krug, crta (ravna, zakrivljena) – vijača, kolona, vrsta. Geometrijska tijela i likovi, odnosi među predmetima, razvrstavanje predmeta, uspoređivanje brojeva...
- **Glazbena kultura** – ritam, popijevke, plesne strukture, poskočice, narodne dječje igre, slušanje glazbe, ples...
- **Sat razrednika** – znamo li čuvati svoje zdravlje, rad i odmor, dječje igre u prirodi, ekologija, Dani kruha, zimski praznici...
- **Roditeljski sastanak** – roditelji → ruka koja pomaže, odgoj za život
- **Hrvatski jezik** – socijalizacija učenika, recitiranje naučenih pjesmica, brojalice...
- **Izvanučionička nastava** – vježbe pravilnog disanja, dječje igre u prirodi, promatranje promjena u prirodi po godišnjim dobima
- **Likovna kultura** – boje lišća, valentinovo, maškare, moja najdraža životinja

Regionalne posebnosti

Suradnja s užom i širom zajednicom:

Sponzorstvo, međuškolska natjecanja, međudržavna natjecanja, sudjelovanje na starim sportskim igrama (Brođanci), pomoć za kupovinu sportske opreme, rekvizita, nagrade pobjednicima, novčane donacije, posjet sportskim klubovima, gradskim bazenima.

SAT RAZREDNOG ODJELA U RAZREDNOJ NASTAVI

Cilj

Cilj je nastave razrednog odjela odgajanje djece u svim segmentima (spoznajni sadržaji, disciplina i kultura ponašanja). Razvijanje dobrih međuljudskih odnosa, pravilno korištenje slobodnog vremena i radne aktivnosti, estetski odgoj, tjelesni i zdravstveni odgoj, ekološki odgoj i razvijanje domoljubnih osjećaja.

Zadaci

Upoznati sadržaje, obveze, dužnosti i prava djece, razvijati i stvarati pozitivnu sliku o sebi i drugima. Poštivati različitosti i prihvataći ih kao prednosti u suradnji.

Ključne teme

- strah
- samopouzdanje
- različitosti
- nasilje i rješavanje problema
- život i rad u školi
- uspješno učenje
- čuvanje i razvijanje zdravlja
- ...

Metode – oblici rada

a) oblici:

- samostalni rad
- rad u parovima
- radionice
- individualni rad
- skupni rad
- frontalni rad

b) metode:

- metoda usmenog izlaganja
- metoda razgovora
- metoda demonstracije
- metoda skupnog rada

Vrednovanje

- uređenje panoa
- izložbe i prezentacije roditeljima
- bilješke razrednika o radu i reakciji pojedinih učenika
- prepoznavanje potreba učenika i nastavak rada u skladu s njima

Korelacije

- hrvatski jezik (izražavanje, razgovor, čitanje)
- matematika (igre geometrijskim tijelima)
- TZK (razne igre)
- PiD (zaštita zdravlja i okoliša)
- likovna kultura (crtanje, slikanje, modeliranje)
- glazbena kultura (upoznавање raznih vrsta glazbe i glazbala)
- strani jezik (nazivi i društvene igre)
- vjerouauk (plodovi zemlje)

Regionalne posebnosti

- metode rješavanja sukoba za osnaživanje učenika pripadnika svih etničkih skupina
- promoviranje interetničkog dijaloga
- razvijanje vještina za izgradnju mira i rješavanje sukoba
- njegovanje pozitivnih multukulturalnih vrijednosti u školama
- uvažavanje različitosti i poštivanje svakog učenika

SAT RAZREDNOG ODJELA U PREDMETNOJ NASTAVI

Cilj

Cilj je nastave razrednog odjela u predmetnoj nastavi razvijati dobre međuljudske odnose, učiti učenike kako pravilno koristiti slobodno vrijeme. Kod učenika razvijati estetski odgoj, tjelesni i zdravstveni odgoj, ekološki odgoj i razvijanje domoljubnih osjećaja.

Zadaci

Stvoriti i razvijati pozitivnu sliku o sebi i drugima, poštovati različitosti i prihvati ih kao prednosti u suradnji. Razvijati svijest o mogućnostima usklađivanja interesa. Probuditi interes kod učenika prema raznim običajima i tradiciji svoga kraja. Poticati kritičnost i samokritičnost. Poticati učenike na tolerantne odnose i suživot bez obzira na međusobne razlike. Ukazati na važnost dogovora i suradnje, te njegovati humane odnose i plemenite osjećaje.

Ključne teme

- uspješno učenje
- samozaštita i spašavanje
- tolerancija
- život u zajednici
- komunikacija
- rad i profesionalna orientacija
- odrastanje
- svijet oko nas
- samopouzdanje i samopoštovanje
- kreativno ponašanje i samootvarenje
- higijena i spolni odgoj

Metode – oblici rada

a) oblici:

- samostalni rad
- rad u parovima
- radionice
- individualni rad
- skupni rad
- frontalni rad

b) metode:

- metoda usmenog izlaganja
- metoda razgovora
- metoda demonstracije
- metoda skupnog rada

Vrednovanje

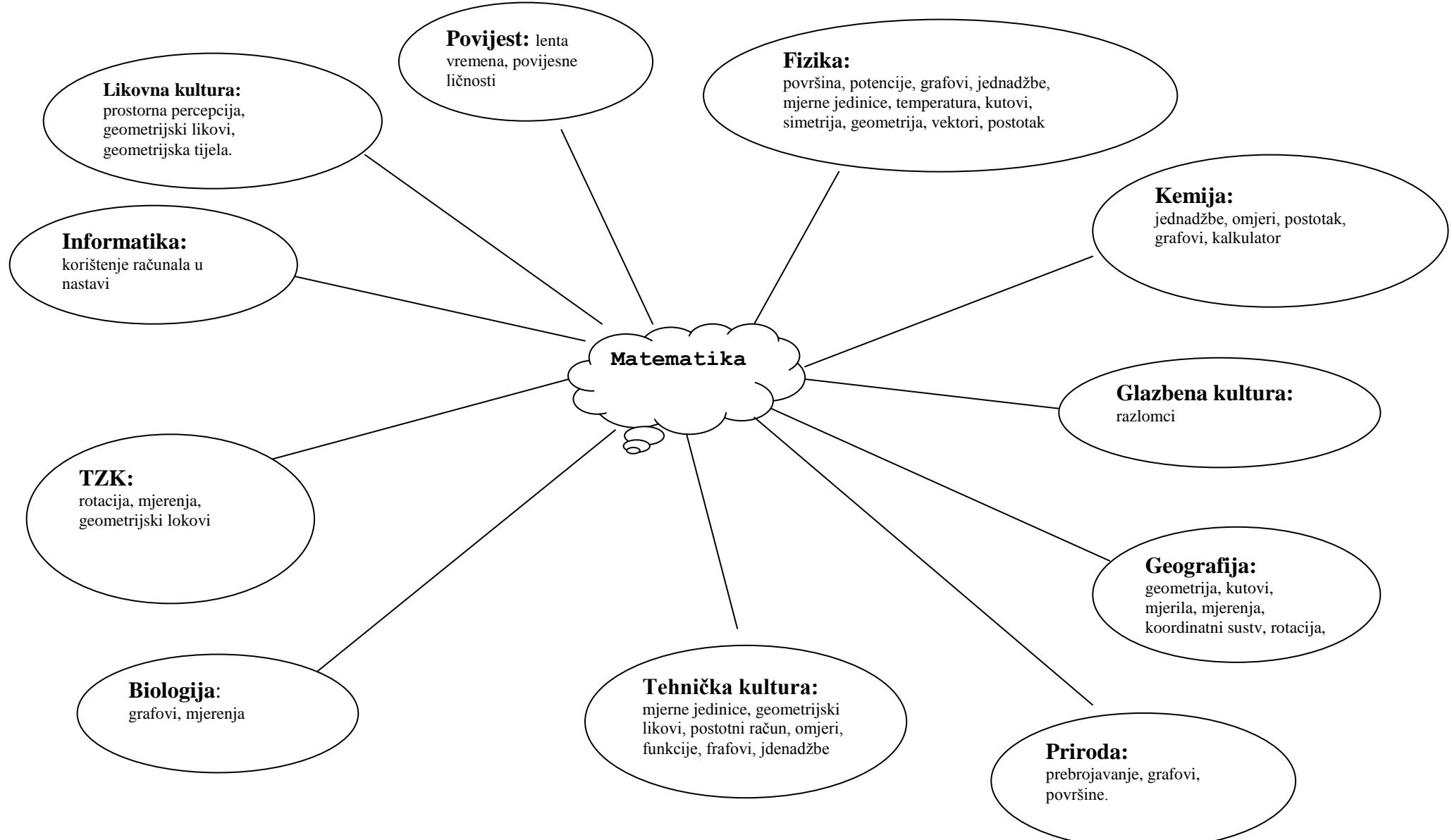
- uređenje panoa
- izložbe i prezentacije roditeljima
- bilješke razrednika o radu i reakciji pojedinih učenika
- prepoznavanje potreba učenika i nastavak rada u skladu s njima

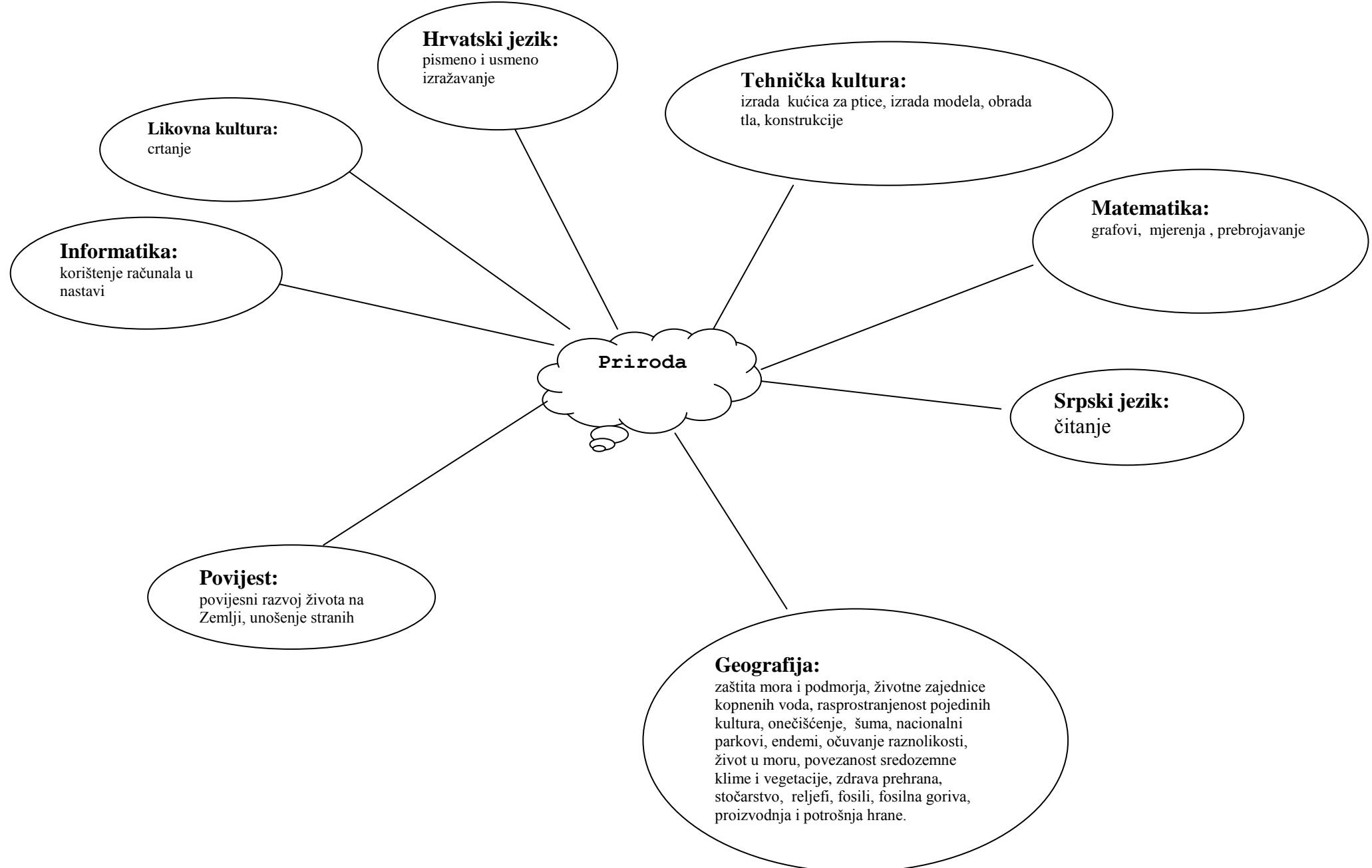
Korelacije

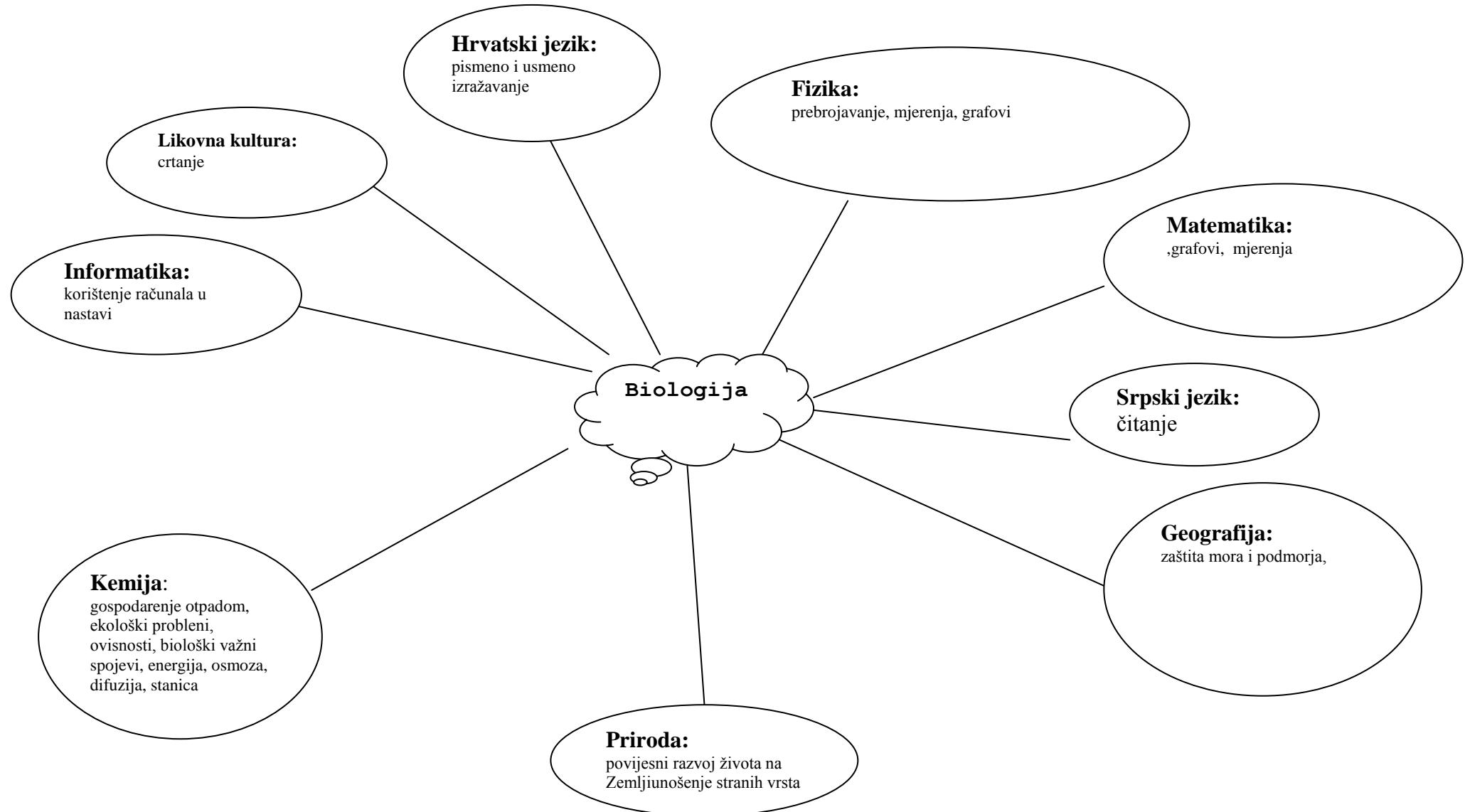
- hrvatski jezik (socijalizacija kultura svijeta, razvoj pozitivne kritike i samokritike)
- TZK (razvoj spretnosti)
- glazbena kultura (razvoj sluha)
- priroda (čuvanje zdravlja i razvijanje eko svijesti)
- matematika (dosljednost i sistematicnost u radi)
- strani jezik (nazivi i društvene igre, dijalekti po područjima)
- likovna kultura (tehnike crtanja, modeliranja ...)
- kemija (onečišćenje okoliša)
- fizika (razna istraživanja)
- tehnička kultura (razvoj prometne kulture)
- povijest (kalendar i računanje vremena)
- zemljopis (uspoređivanje obilježja RH s ostalim državama svijeta)
- biologija (zaštita zdravlja)
- informatika (komunikacija pomoću računala i multimedija)

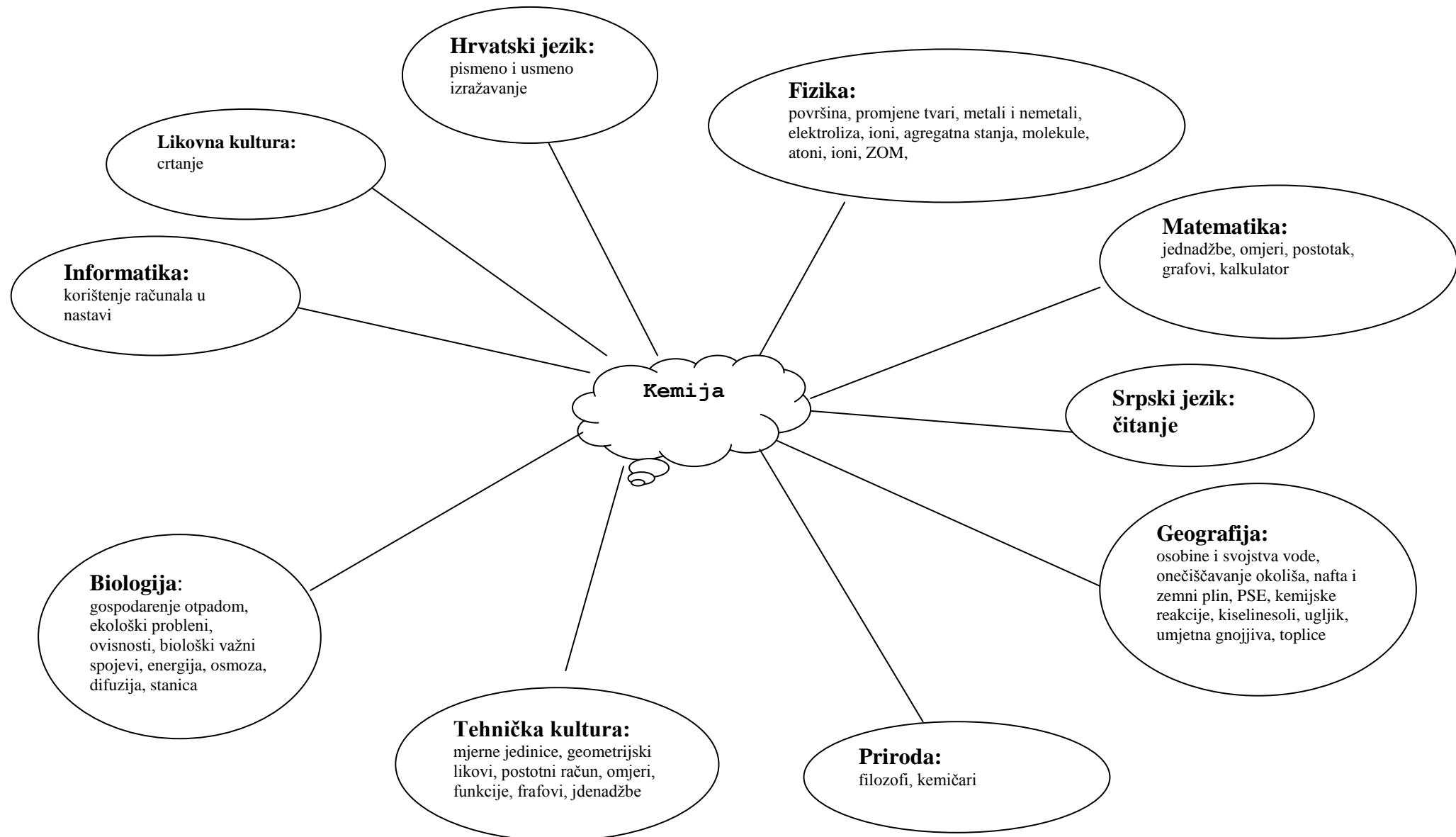
Regionalne posebnosti

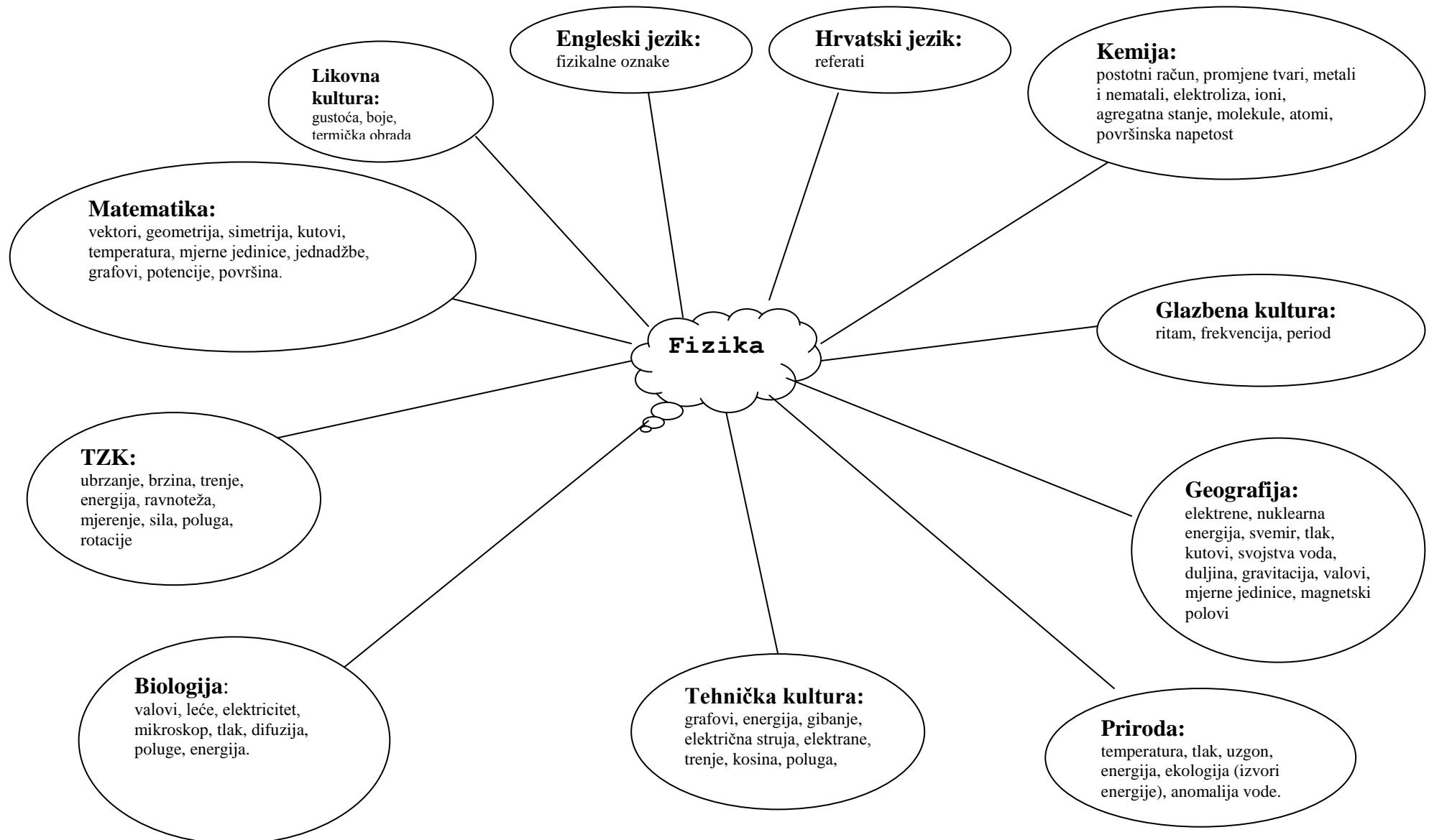
- metode rješavanja sukoba za osnaživanje učenika pripadnika svih etničkih skupina
- promoviranje interetničkog dijaloga
- razvijanje vještina za izgradnju mira i rješavanje sukoba
- njegovanje pozitivnih multikulturalnih vrijednosti u školama
- uvažavanje različitosti i poštivanje svakog učenika

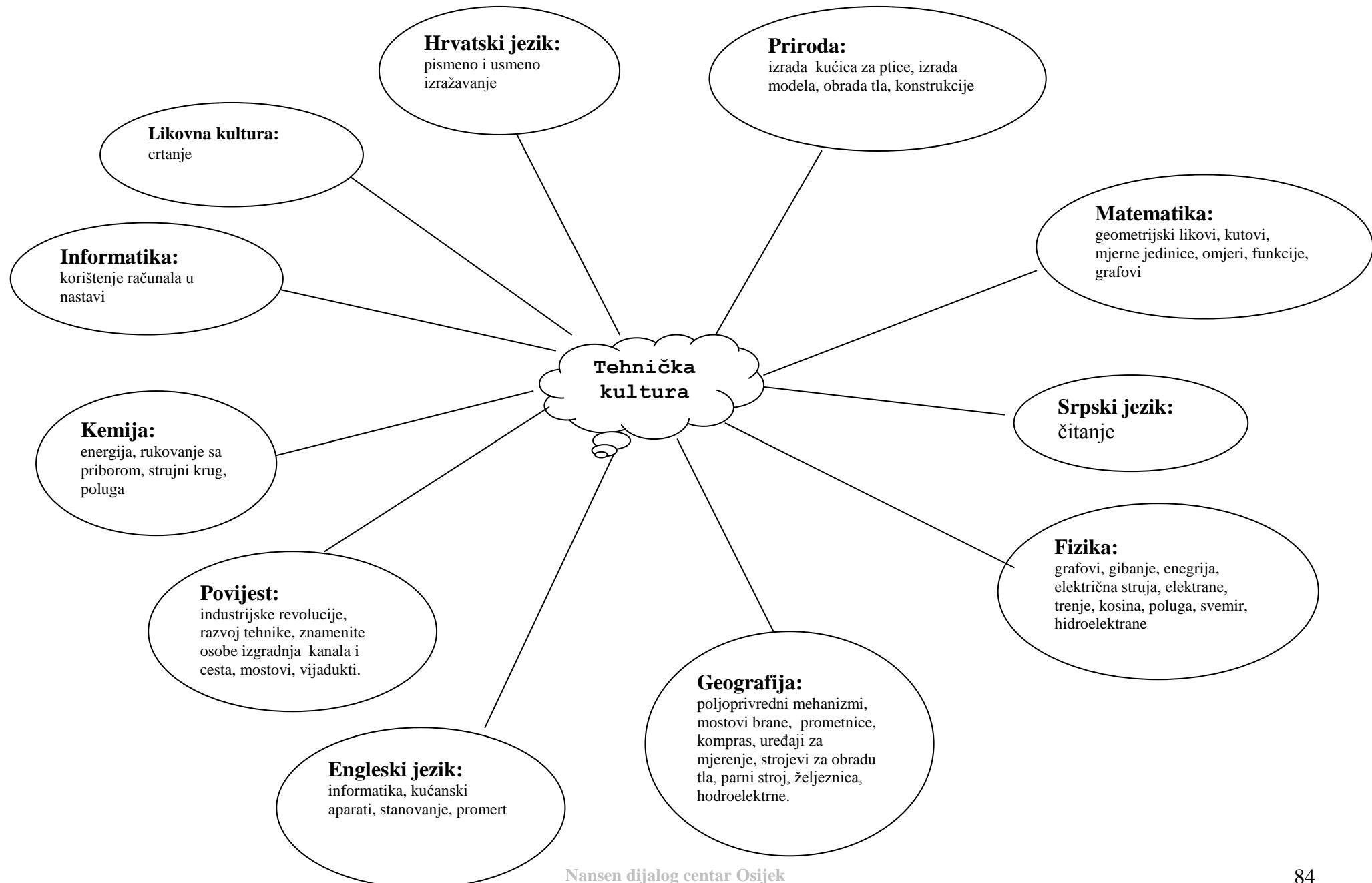

LITERATURA

Ajduković, D (ur), (2003.), *Socijalna rekonstrukcija zajednice*, Društvo za psihološku pomoć, Zagreb

Ajduković, D. i Čorkalo, D. (2003.) *Socijalni kontekst 'Vukovarske nove škole'*. Zagreb: Izvješće projekta DZZOMM.

Ajduković, D. i Čorkalo. D. (2004.) *Socijalni kontekst kao izazov za "Novu vukovarsku školu"*. Vukovar: Europski dom Vukovar, str. 23-32.

Brajša, P, (1995.), *Sedam tajni uspješne škole*, Školske novine, Zagreb

Čorkalo D. i Ajduković, D. (2003.) *Uloga škole u poslijeratnoj socijalnoj rekonstrukciji zajednice*. *Dijete i društvo*, 5 (2-3), 219-233.

Gossen,Diane & Anderson, Judy: *Stvaranje uvjeta za kvalitetne škole*,Alinea, Zagreb 11996.

Ministarstvo prosvjete i športa:

Katalog znanja, sposobnosti i vještina za osnovnu školu, prosinac 2004.

Hrvatski nacionalni obrazovni standard,

Eksperimentalni nastavni plan i program za osnovnu školu 2005./06.

Kurikulum hrvatske nastave u inozemstvu

Strateški ciljevi i program razvoja odgoja i obrazovanja u RH, Zagreb, 2003.

Zakon o osnovnom obrazovanju

Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Okvirni nastavni plan i program za osnovnu školu, Finska, 1994.

Ured za strategiju razvitka Republike Hrvatske, Hrvatska u 21. stoljeću – Odgoj i obrazovanje (Koncepcija promjena odgojno obrazovnog sustava u RH), rujan 2002.

IDIS, Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja: (2004.) Evaluacija nastavnog programa i razvoj modela kurikuluma za obvezno obrazovanje u Hrvatskoj, Projekt Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Fazni izvještaj za prvu projektnu godinu, Zagreb

IDIS, Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja: (2004.) Model obveznog školovanja – Studija izvodljivosti, Projekt Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Zagreb, 2004.

<http://www.idi.hr/cerd/projekti/kurikulum/>

Potrebe djece u Vukovaru: Jesu li asimilacija ili segregacija jedina rješenja?; sažetak i preporuke sa stručnog skupa u organizaciji Vijeća za djecu RH, održanog u Vukovaru (2003.)

NDC, Osijek, Istraživanje "Ispitivanje odnosa roditelja prema kvaliteti osnovnog školovanja njihove djece u Vukovaru", kojeg je NDC proveo od listopada 2004. do siječnja 2005. na 256 obitelji osnovnoškolske djece u Vukovaru.